

ఆంధ్రపత్రిక

న చిత్ర వారపత్రిక

వెల
4 అణాలు

ANDHRA PATRIKA
ILLUSTRATED WEEKLY

1-3-50

ఆంధ్రపత్రిక
శ్రీ 'వికృతి' నామ సంవత్సర

పంచాంగం

ఈ సంవత్సరం పంచాంగంలో చాందమాన, దృక్సిద్ధాంతాల ప్రకారం వేర్వేరుగా గుణింపబడిన రెండు పద్ధతుల తిథి నక్షత్రాదులు వేర్వేరుగా చూపబడినవి.

ఆంధ్రపత్రిక పంచాంగాలు
ఆంధ్రుల ఆదరాభిమానాలను చూరగొన్నవి

బ్రహ్మశ్రీ శ్రీమత్పిడపర్తి కృష్ణమూర్తిశాస్త్రిగారిచే గుణించబడిన
కొత్త పంచాంగాలు సిద్ధమైనవి

ప్రతి 1 కి. 0-4-0, 100 కి. 16-0-0,
1000 కి. 150-0-0 రైల్వేఖర్చులు ప్రత్యేకం.

వివరాలకు వ్రాయండి:

మేనేజరు, ఆంధ్రపత్రిక మద్రాసు 1.

ఆంధ్రవత్రిక

సంవత్సర చందా
రూ. 12-0-0
నిడివి త్రిక
4 అణాలు

ప్రతిబుధవారము ప్రకటింపబడును.

ఒరు లేయవియోనరించిన 'వరవర' ముద్రియము తనమనంబున కగు దా
నొరులకు నవి నేయకునికి పరాయణము పరమధర్మపథముల కెల్ల
(మహాభారతము)

Founder : K. NAGESWARA RAO.

సంపుటము 42

సంచిక 26

విరోధి సంవత్సర ఫాల్గున శుద్ధ ద్వాదశి బుధవారము

నేపాల్ ప్రధాని మహారాజా మంషేర్ జంగ్ బహద్దర్ గారికి భారత ప్రధాని నెహ్రూ విందు చేశారు. విందుకు అగ్గితులు
రాకేంద్ర ప్రసాద్, సింహళ రాయబారి, వారి సతీమణి మొదలైన ప్రముఖులంతా హాజరై నారు.

విషయానుక్రమణిక

1 మార్చి 1950

ముఖచిత్రం : వెలితరగలు : శ్రీ యస్. రామకృష్ణ	
సంపాదకీయం—	8
నేటిప్రపంచం—సూర్యనారాయణ	5
మనరాష్ట్రం : మనదేశం—సీతారామ్	7
శిక్షాగతి—శ్రీ అంగర వెంకటకృష్ణారావు	9
రుద్రమదేవి—నోరి నరసింహశాస్త్రిగారు	11
మన ముక్కుగతి ఏమాతుంది?—	15
“మధురభారతి” మాధవపెద్దికవి—శ్రీ పెనుమర్తి కామేశ్వరరావు	17
సినీమా—	18
భూచరజలచరాల్లో ఇంద్రియజ్ఞానం—	20,21
హైడ్రోజన్ బాంబు—	22
బాలానందం—	24
అంగారకుడు, ఇద్దరు చందమామలు—శ్రీ శైరవభొట్ల రామబ్రహ్మశాస్త్రి	26
సంశీతము—రాళ్ల పల్లి అనంతకృష్ణశర్మగారు	39

ఆంధ్రపత్రిక

1950-వ సం॥ మార్చి నెల 1-వ తేది బుధవారము

పాకిస్తాన్ కు ప్రధానమంత్రి హెచ్చరిక

ప్రధానమంత్రి పండిట్ నెహ్రూ తూర్పుపాకిస్తాన్ లో గత మూడుమాసములుగ జరుగుచున్న విపాదసంఘటనలగురించి పార్లమెంటులో యావత్తు వివరములను వెల్లడింపకపోయినను, ఆ ప్రాంతమునందు పాలకవర్గము తనబాధ్యతను ఏవిధముగ నిర్వహింపజాలకపోయినది స్పష్టముచేసెను. కొన్ని సందర్భములందు అధికారులే అల్లరులను ప్రోత్సహించినట్లు ప్రధానమంత్రి వివరించిన సంఘటనలనుబట్టి భావింపవలసివచ్చుచున్నది. ఒక్క ధాకానగరమునందే ఆరువందలు పదివందలు మధ్య హిందువులు హత్యచేయబడిరన్న ఇతర ప్రాంతములలో జరిగిన హత్యలు ఇంతకంటే అధికముగ నున్నట్లు ఊహింపవచ్చును. ధాకా తూర్పుపాకిస్తాన్ కు రాజధాని. ప్రభుత్వము అల్లరులను నివారింపదలచిన, ప్రారంభమైనతరువాత అణచివేయదలచిన, అందుకు అవసరమైన సైనికబలము, పోలీసుసిబ్బంది సిద్ధముగ చుండును. పశ్చిమబెంగాల్ ప్రభుత్వమునకు సాధ్యమైనది తూర్పుబెంగాల్ ప్రభుత్వమునకు మాత్రము ఎందుకు సాధ్యము గాదు?

ధాకావిమానాశ్రయమునకు సమీపములో సైనికశిబిర ముండియు అచట ప్రయాణీకులపై జరిగిన దురంతములను నివారించుటకుగాని, అనంతరము వారికి రక్షణలు ఏర్పాటు చేయుటకుగాని ఎట్టి ప్రయత్నములు జరుగలేదన్న, తూర్పుపాకిస్తాన్ ప్రభుత్వము సంక్షోభమును అరికట్టదలచలేదని ఖుజావగుచున్నది. డిసెంబరు 20, 22 తేదీలందు ఖుల్నా-జిల్లాలోని దాదాపు 20 గ్రామములపై పోలీసులు జరిపిన ఘాతుకచర్యలను విచారించిన తూర్పు పాకిస్తాన్ లో అనేక ప్రాంతములందు జరిగిన విపాదసంఘటనలకు అధికారుల ప్రోద్బలము, కుమ్మక్కీ ఉన్నట్లు స్పష్టము కాగలదు. అధికారుల ప్రోద్బలముపై వారి సహకారముతో అల్లరులు జరిగిన ఫలితములు ప్రధానమంత్రి వివరించినదానికంటే విపరీతముగ నుండక తప్పదు. కనుకనే పాకిస్తాన్ ప్రధానమంత్రి విషయనేకరణసంఘనియామకమునకు గాని, భారత - పాకిస్తాన్ ప్రధానమంత్రుల జాయింటుపర్యటనకుగాని సమ్మతించియుండలేదు. ధాకాలోని భారతీయ డిప్యూటీ హైకమిషనర్ కు ఆ ప్రాంతములకు వెళ్లి పరిస్థితులను స్వయముగ విచారించుటకుసౌకర్యములనైన తూర్పు పాకిస్తాన్ ప్రభుత్వము కల్పించియుండలేదు. పాకిస్తాన్ ప్రభుత్వము అనుసరించిన ఈ విధానమువలన ప్రధానమంత్రి హెచ్చరించినట్లు, భారతదేశమునందు పరిస్థితులు విషమించగలవు. భారతదేశమునందలి ముస్లింలకు విశేషహాని జరుగకుండ భారతప్రభుత్వము కట్టుదిట్టములు చేయగలదని, కనుక తాము పాకిస్తాన్ నందలి హిందువులయెడల ఎట్టి విధానమును అనుసరించినను భారతదేశమునందలి ముస్లింలకు ఎట్టిప్రమాదము ఘటిల్లదని కరాచీపాలకవర్గములు భావింపవచ్చును. కాని ఈ దురంతములు నిత్యము లగుచున్నంత కాలము భారతప్రభుత్వము ఎట్టి రక్షణఏర్పాట్లు చేసినను, భారతీయులు ఉద్రిక్తులు గాకుండ చేయజాలదు. పాకిస్తాన్ ప్రభుత్వము వాంఛించునదికూడ అదియే కావచ్చును.

పండిట్ నెహ్రూ ప్రకటించినట్లు తూర్పు బెంగాల్ సంఘటనలకు, కాశ్మీర్ వ్యవహారమునకు అవినాభావసంబంధము గలదు, వేసవి సమీపించుటతో

పాకిస్తాన్ కాశ్మీర్లో తిరిగి యుద్ధచర్యలను సాగించుటకు సిద్ధమగుచున్నది. భారతప్రభుత్వము తన యావత్తు బలమును కాశ్మీరునందు కేంద్రీకరించి పాకిస్తాన్ విజృంభణమును అరికట్టుటకు వీలుగాకుండ దేశమంతటను అల్లరులను ప్రోత్సహించుట పాకిస్తాన్ సంకల్ప మని స్పష్టమగుచున్నది. భారతీయులను రెచ్చగొట్టి అరాచక పరిస్థితులను కల్పించుటకు పాకిస్తాన్ కు ఇంతకంటే వేరు సాధనము లేదు.

భారతీయులు తూర్పుపాకిస్తాన్ సంఘటనలకు ఉద్రిక్తులై ప్రతికారచర్యలకు పూనుకొనిన పాకిస్తాన్ సంకల్పము సిద్ధించును. పాకిస్తాన్ నందలి హిందువులను రక్షింపలేకపోవుటే గాక భారతప్రభుత్వమును బలహీన మొనర్చి పాకిస్తాన్ ప్రభుత్వమును బలపరచిన వారు కాగలరు. పాకిస్తాన్ ప్రభుత్వము తన ప్రస్తుత విధానమును మార్చుకొనదు. దేశమున శాంతిభద్రతల రక్షింపగల తాహతు, సామర్థ్యము పాకిస్తాన్ ప్రభుత్వమునకు లేదు. పండిట్ నెహ్రూ తెలిపినట్లు ఏ ప్రభుత్వ

మునకైనను తన పౌరులను రక్షించుకొనుట కసీన ధర్మము. పాకిస్తాన్ ప్రభుత్వము ఆ కసీనధర్మమునే నిర్వృత్తింపజాలకున్నది. తన అసమర్థతను కప్పిపుచ్చుకొనుటకు పాకిస్తాన్ ప్రభుత్వము ఎట్టి దుశ్చర్యకైనను వెనుదీయుటలేదు.

పాకిస్తాన్ ప్రభుత్వము భారతప్రభుత్వసూచనలను అంగీకరించి పరిస్థితులను చక్కచేయుటకు పూనుకొనకున్న భారతప్రభుత్వము వేరుమార్గములను విచారింపవలసియుండునని పండిట్ నెహ్రూ చేసిన ప్రకటన భారతీయులకు, పాకిస్తాన్ లో వున్న హిందువులకు తృప్తికరముగ నుండగలదు. పాకిస్తాన్ దురాగతములను భారతప్రభుత్వము ఎంతోకాలము సహింపదని పండిట్ నెహ్రూ ప్రకటన స్పష్టము చేసినది. ఈ పరిస్థితులలో భారతీయులు ఉద్రిక్తులు గాక పాకిస్తాన్ ను ఎదుర్కొనుటలో భారతప్రభుత్వముతో సహకరించి ప్రభుత్వవిధానమును బలపరచవలసి యుండును.

తూర్పు బెంగాల్లో హిందువులవై అత్యాచారాలు, పాకిస్తాన్ కుట్ర కాశ్మీర్ సమస్యపై భద్రతామండలి కొత్త తీర్మానం

పాకిస్తాన్ భారతదేశాలమధ్య వైషమ్యాలు విరివిగా ప్రమాదపరిస్థితి ఏర్పడింది. తూర్పు బెంగాల్లో మహమ్మదీయులదారుణ చర్యలకు కాశ్మీర్ సమస్యకీ సమ్మితసంబంధం ఉందని భారతప్రధాని పండిట్ నెహ్రూ పార్లమెంటులో అన్నారు.

ఉభయదేశాల్లోనూ నానాటికీ ప్రజల మాతున్న విరోధభావాన్ని తొలగించి శాంతిని కాపాడానికి, ఉభయదేశాల్లోని అల్పసంఖ్యాకవర్గాలకు రక్షణావకాశం ఇవ్వడానికి ఉభయప్రభుత్వాలు యుద్ధానికి దిగబోవని ప్రకటించాలని పండిట్ నెహ్రూ పాకిస్తాన్ ప్రభుత్వానికి సూచించారు. కాని పాకిస్తాన్ ప్రభుత్వం నిరాకరించింది. ఇదిగాక కాశ్మీరాన్ని సాధించడానికి ప్రజలు, యుద్ధానికి త్యాగానికి సంసిద్ధులై ఉండాలని పాకిస్తాన్ లో ముస్లిం నాయకులు ప్రజల్ని ఉద్బోధిస్తున్నారు. ఇటు తూర్పుపాకిస్తాన్ లో ముస్లిం నాయకులు, అల్పసంఖ్యాకులైన హిందువులపైన రెచ్చగొట్టారు. మహమ్మదీయులు అక్కడ హిందువులపైన అమానుషంగా అత్యాచారాలు జరుపుతున్నారు. ఈ అత్యాచారాలకు హేతువు తమ దుష్ప్రచారం కాదని కలకత్తాలో మత కలహాలే హేతువని పాకిస్తాన్ ప్రభుత్వం చెప్పతోంది. వాస్తవానికి ఇటువంటి మత కలహాలు, కల్లలం భారతదేశంలో రెచ్చగొట్టాలని పాకిస్తాన్ నాయకుల ప్రయత్నం. భారతదేశంలో మతకలహాలను రెచ్చగొట్టినట్లయితే ఇక్కడన్న నాలుగుకోట్లమంది మహమ్మదీయులు ఇక్కడ పరిపాలనను ప్రభింపచేయగలరని పాకిస్తాన్ విశ్వాసం. అదేసమయంలో “ఆజాద్ కాశ్మీర్” నైస్యాల్ని, సరిహద్దుప్రాంతంలోని పతాన్లని కాశ్మీరంపైకి రెచ్చగొట్టవచ్చును. అప్పుడు పాకిస్తాన్ ప్రభుత్వం తమ బాధ్యతేమీ లేనట్లు నటించి పతాన్లనీ, పాకిస్తాన్

సైనికదళాల్నీ కాశ్మీరంలో “అల్లగుల్ని అణచే” మిషన్ దాడి పంపిచ్చువచ్చును. భారతదేశంలో అంతఃకలహాలు చెలరేగినట్లయితే భారతప్రభుత్వం కాశ్మీరంలో ఓడిపోవచ్చునని, వీలైతే అస్సాం, బీహార్, తూర్పుపంజాబ్ లపైకి దాడిమూకల్ని పంపవచ్చునని పాకిస్తాన్ ప్రభుత్వం ఆశ. భారత ప్రభుత్వం పాకిస్తాన్ లో నాయకుల ప్రచారాన్ని ఇదివరకే కనిపెట్టి, అన్ని ప్రమాదాల్నీ ఎదుర్కొన్నానికి సిద్ధపడింది. భారతదేశంలో మతకలహాలు సంభవించకుండా కాపాడగలిగింది. కాని తూర్పు బెంగాల్ లో సంచలన చచ్చిన వేలాది హిందువులపై అక్కడ మహమ్మదీయులు జరుపుతున్న దురంతాలు తెలిసినవచ్చాయి. తూర్పుపాకిస్తాన్ ప్రభుత్వం మతకలహాలను అణచడానికి ప్రయత్నించలేదు సరిగదా అనేక చోట్ల పోలీసులు, ముస్లిం జాతీయ సైనిక దళాలే స్వయంగా అత్యాచారాలు జరిపారు.

ఈ అత్యాచారాల సమాచారం వ్యాపించగానే కలకత్తాలో అక్కడక్కడ కలహాలు చెలరేగినమాట నిజమే. కాని కలకత్తాలో కూడా కలహాలు ప్రారంభమవడానికి మహమ్మదీయులే మూలకారకులైనారు. అయితే ప్రభుత్వం వెన్వెంటనే కలహాలను అణిచివేసింది. కలకత్తాలోనూ, పశ్చిమ బెంగాల్ లోనూ హిందువులు మహమ్మదీయులమధ్య సంఖ్యతమ కాపాడగలుగుతోంది. పశ్చిమ బెంగాల్ లో అక్కడక్కడ సంభవించిన కలహాలకు కొద్దిమంది హిందువులు మహమ్మదీయులకూడా కారకులైనప్పటికీ, హిందువులలోనూ, మహమ్మదీయులలోనూ అత్యధికసంఖ్యాకులు సంఖ్యతతోనే ఉన్నారు. భారతదేశంలో మతంతో నిమిత్తంలేకుండా సర్వసర్వాలవారికీ న్యాయసమంగా చేయాలనుకున్నదనీ, ప్రభుత్వాన్ని విశ్వసించవచ్చుననీ దేశంలో అన్ని మతాలవారికీ స్థిరవిశ్వాసం

కలిగింది. నాలుగుకోట్లమంది మహమ్మదీయుల్లోనూ ఏకొద్దివేలమందే తప్ప మిగతా వారందరూ పాకిస్తాన్ దుష్ప్రచారానికి చెవియొగ్గరు.

పాకిస్తాన్ లో ఏడు కోట్ల ప్రజల్లో దాదాపు రెండుకోట్లమంది హిందువులున్నారు. వీరిలో కొన్ని లక్షలమంది దేశ విభజనానంతరం భారతదేశానికి తరలించేవారు. భారతదేశంనుంచి పాకిస్తాన్ తరలివెళ్లి పోయిన మహమ్మదీయులసంఖ్య వారిలో మూడోవంతుకూడా ఉండరు. రెండుకోట్లమందిలోనూ పారిపోగా మిగిలినవారిలో నాలుగింట మూడువంతులు హిందువులు తూర్పు బెంగాల్ లో ఉన్నారు. భారతదేశంలో మహమ్మదీయులకు భారత ప్రభుత్వంపట్ల విశ్వాసం ఉంది. కాని పాకిస్తాన్ లో హిందువులకు పాకిస్తాన్ ప్రభుత్వం రక్షణ ఇవ్వలేకపోగా వారి సందరినీ శత్రువులుగా పరిగణించి వారి మానవిత్త ప్రాణాల్ని కొల్లగొట్టుతున్నారు. పాకిస్తాన్ లో హిందువులకు ప్రభుత్వంపట్ల భక్తి లేదనీ, అన్యదేశాలను మాతృభూమిగా పరిగణించేవారికీ - పాకిస్తాన్ లో తావులేదనీ పాకిస్తాన్ మంగ్రులంటున్నారు. హిందువుల్ని రక్షించకపోగా మహమ్మదీయుల్ని వారిపైకి పురిగొల్పినప్పుడు హిందువులకు ప్రభుత్వంపట్ల విశ్వాసం నశించడంలో ఆశ్చర్యం లేదు. వాస్తవానికి అక్కడ హిందువులపైన అత్యాచారాలు జరిపి, భారత ప్రభుత్వాన్ని సాధించి రాజకీయ ప్రయోజనాలు సేరేవచ్చుకోవాలని పాకిస్తాన్ యత్నిస్తోంది.

దేశవిభజనవల్ల మతభేదాలు వైషమ్యాలు పరిష్కారం కావనే సత్యం తిరిగి రుజువుతున్నది. కాని ఎన్నిలక్షలమంది హిందూ మహమ్మదీయుల ప్రాణాలు దారుణమాత్యలకు పోలై నప్పటికీ, అన్యదేశాలే

(ముఖ్యంగా బిటక్ అమెరికా) ఈ సత్యాన్ని అంగీకరించడం మనకు కనిపిస్తుంది. భద్రతామండలిలో కాశ్మీర్ సమస్య చర్చనందర్శనలో ఈవిషయం స్పష్టంగా బోధపడుతున్నది.

మతం ఆధారంపైన బెంగాల్ రాష్ట్రాన్ని విభజించడంలో ఈ సత్యం మరింత స్పష్టపడుతున్నది. బెంగాల్ విభజన అనంతరం ఉభయఖండాలలోనూ రెండో మతంవారి సంఖ్య అధికంగానే ఉండిపోయింది. తూర్పు బెంగాల్లో నాలుగువంతుల మంది మహమ్మదీయులకు మూడువంతుల మంది హిందువులు ఉండిపోయారు.

పశ్చిమ బెంగాల్లో నాలుగువంతులమంది హిందువులకు మూడువంతులమంది మహమ్మదీయులు ఉండిపోయారు. జాతిమతభేదాల ఆధారంపైన రాజ్యాంశపాపన ఈవిధంగా జరగడంవల్ల నిత్యకలహాలు యుద్ధాలు తప్పవనే సత్యానికి తూర్పు యూరప్ చరిత్రే తార్కాణం. తూర్పు బెంగాల్, పశ్చిమ బెంగాల్ రెండు భిన్న రాజ్యాల అధీనంలో ఉండటంవల్ల ఉభయ రాజ్యాల మధ్య యుద్ధాలు అనివార్యం కాగలవు. అందువల్లనే తూర్పు బెంగాల్ భారత రిపబ్లిక్ లో కలిసిపోతేగాని బెంగాల్లో మతకలహాలను తుదముట్టించడం అసాధ్యమని శ్రీశ్రీ చంద్రబోస్ తమ తుది సందేశంలో అన్నారు. మతం ఆధారంపై జాతిభిన్న మాతుండని వాదించే పాకిస్తాన్ నాయకుల వాదం ప్రకారమే ఇదొక్కటే పరిష్కార మార్గం.

భారతదేశంలో అంతఃకలిహాల్ని రెచ్చగొట్టి భారత ప్రభుత్వాన్ని లాంగడియ్య కల్గినట్లుంటే పాకిస్తాన్ పారపడుతోంది. భారతదేశంలో మహమ్మదీయుల్లో అత్యధిక సంఖ్యాకులు భారత ప్రభుత్వానికి తోడ్పడగలరని వారి ప్రకటన వర్తింపజేస్తుంది. సింధు, పంజాబ్, కాశ్మీర్, తూర్పు బెంగాల్ ప్రాంతాలనుంచి పాకిస్తాన్ న్యాయ ఒక్కపెట్టిన దాడి చేసినా వారికి గుణపాఠం చెప్పడానికి తగిన బలం భారత సైన్యాలకుంది. భారత ప్రభుత్వం సంసిద్ధంగానే ఉంది.

భద్రతామండలిలో

కాశ్మీర్ సమస్య :

ఒకవంక కాశ్మీర్ లోనూ తూర్పు,

పశ్చిమ పాకిస్తాన్ లోనూ పాకిస్తాన్ ప్రభుత్వం యుద్ధసన్నాహాలు చేస్తుండిగా భద్రతామండలిలో కాశ్మీర్ సమస్యపైన తిరిగి పాత పాటే ప్రారంభమయింది. ఈమారు భద్రతామండలి అధ్యక్షుడైన క్యూబా ప్రతినిధి డా॥ కార్లస్ బ్లాంకో ఒక తీర్మానం ప్రవేశపెట్టాడు. ఇదివరలో భారత ప్రభుత్వం నిరాకరించిన మెక్మూటక్ ప్రతిపాదనల్లో నూచించబడిన ప్రకారం కాశ్మీర్ లో సైన్యాల్ని అయిదు మాసాల్లో ఉపసంహరించుకోవాలని ఈ తీర్మానం పాకిస్తాన్ భారత ప్రభుత్వాలకు ఆదేశిస్తున్నది. ఇదివరలో భద్రతామండలి వారి తరఫున మధ్యన రీత్వం సెరపిన కాశ్మీర్ కమిషన్ రద్దుపరిచి, మధ్యవర్తిగా ఒకరిని నియమించాలని తీర్మానం నూచిస్తున్నది. కాశ్మీర్ నుంచి సైన్యాల ఉపసంహరణను ఈ మధ్యవర్తి అజమాయిషీ చేస్తారు. జనవాక్య నిర్ధారణ ఎప్పుడు జరపవలసినదీ ఈ మధ్యవర్తి నిర్ణయిస్తాడు. ఉభయ ప్రభుత్వాలూ మధ్యవర్తినియమకానికి అంగీకరించిన మాసంలో నియామకం జరుగుతుంది.

ఈ తీర్మానాన్ని బ్రిటిష్, అమెరికన్ ప్రతినిధులు బలపరిచారు. వీ నా ప్రతినిధి ఉపన్యాసంలో ఏమి చెప్పినా తీర్మానానికి సుముఖత ప్రకటించాడు.

ఈ తీర్మానంపై చర్చలో మాట్లాడుతూ బ్రిటిష్ ప్రతినిధి సర్ అల్జాండ్స్ కెడూగ్ మెక్మూటక్ ప్రతిపాదనలు న్యాయమైనవన్నాడు. నిర్భయంగా ధర్మమని తలిచే విషయాన్నే సమరించాలని చెప్తూ, మరొకవంక గతాన్ని తీవ్ర న్యాయా న్యాయాలను తరచి లాభం లేదన్నాడు బ్రిటిష్ ప్రతినిధి. వాస్తవంగా కాశ్మీర్ లో ఛైని పాకిస్తాన్ సైనికుల్ని పురిగొల్పినది బ్రిటిష్ సేనానే అని పాకిస్తాన్ విదేశాంగమంత్రి సర్ జువ్రెల్లాఖాన్ ఇదివరలో చర్చలో వెల్లడిపరిచాడు. ఈ విషయాన్ని కమ్యూనికేషన్ గతాన్ని చర్చించవలసిన పనిలేదని బ్రిటిష్ ప్రతినిధి అంటున్నాడు. బ్రిటిష్ వారి తంత్రాల్ని లోకం ఎరక్కపోదు. కాని ఇప్పుడు తాను న్యాయమని తలచిన పక్షాన్ని సమర్థిస్తానని చెప్తూ మెక్మూటక్ ప్రతిపాదనల్ని సమరించే బ్రిటిష్ ప్రతినిధి అవినీతి, నిరజ్ఞ బోధపడుతున్నాయి.

అమెరికన్ ప్రతినిధి ఎర్నెస్ట్ గ్రాస్ కూడా మెక్మూటక్ ప్రతిపాదనల్ని భారత ప్రభుత్వం నిరాకరించినందుకు చింతిస్తూ,

క్యూబా తీర్మానాన్ని అంగీకరించడం ఆ సరమని చెప్పాడు.

అయితే భద్రతామండలిలో ఈ తీర్మానానికి చుట్టే ఎంత విలువ ఉంటుందో చెప్పడం కష్టం. మండలి సమావేశాలలో రష్యా పాల్గొనకపోయినప్పటికీ, మిగతా సభ్యులతోనే వ్యవహారాలు సాగించడానికి మిగతా ప్రభుత్వాలు అంగీకరిస్తున్నాయి. భారత ప్రభుత్వం, పాకిస్తాన్ కూడా రష్యా రానందుకు అంతగా పాటించడం లేదన్న మాట. చర్చనీయాంశం భారతదేశానికి సంబంధించినది కాబట్టి మండలిలో సభ్యత్వ మున్నప్పటికీ భారత ప్రతినిధికి తీర్మానంపైన వోటుచేసే హక్కు ఉండదు. మిగతా ఏడుగురు ప్రతినిధుల్లో ఏడుగురు క్యూబా తీర్మానానికి సుముఖంగా ఉన్నట్లు లేక 'నిక్నాక్ వార్డులు' తెలుపుతున్నాయి. అంటే ఈ తీర్మానం భద్రతామండలిచే ఆమోదించబడే అవకాశం ఉందన్నమాట. ఈ తీర్మానం మెక్మూటక్ ప్రతిపాదనల ననుసరించే ఉంది. కాబట్టి, పాకిస్తాన్ అంగీకరించడానికి అభ్యంతరం ఉండదు. ఇంక భారత ప్రభుత్వానికి ఈ తీర్మానాన్ని అంగీకరించడం సాధ్యం కాక పోవచ్చును.

బ్రిటిష్ ఎన్నికలు :

బిటక్ లో ఫిబ్రవరి 28 వ తేదీని జరిగిన ఎన్నికల్లో తిరిగి కార్మిక పక్షానికే విజయం లభించింది. అట్లేయే ప్రధానిగా ఉంటాడు. కాని ఇంతకుముందు పార్లమెంటులో వారికి కన్వెన్షన్ పార్టీకంటే 180 మంది సభ్యులు అధికంగా ఉన్నందువల్ల ముఖ్యపరిశ్రమల్ని జాతీయంచేసే కార్యక్రమంలోనూ, ఉచిత వైద్య సౌకర్యాల తీర్చే కార్యక్రమంలోనూ, రేషనింగు, కంట్రోల్స్ కఠినంగా విధించడంలోనూ అట్టి ప్రభుత్వానికే ఆటంకం కలగలేదు. కాని ఇప్పుడు పార్లమెంటులో వారి సంఖ్య తగ్గిపోయింది. 625 మంది మొత్తం సభ్యులుండే పార్లమెంటులో వారికిప్పుడు 315 స్థానాలే లభించాయి. ఇంక (37-వ పేజీ చూడుడు)

కు ప్టు * బొల్లి

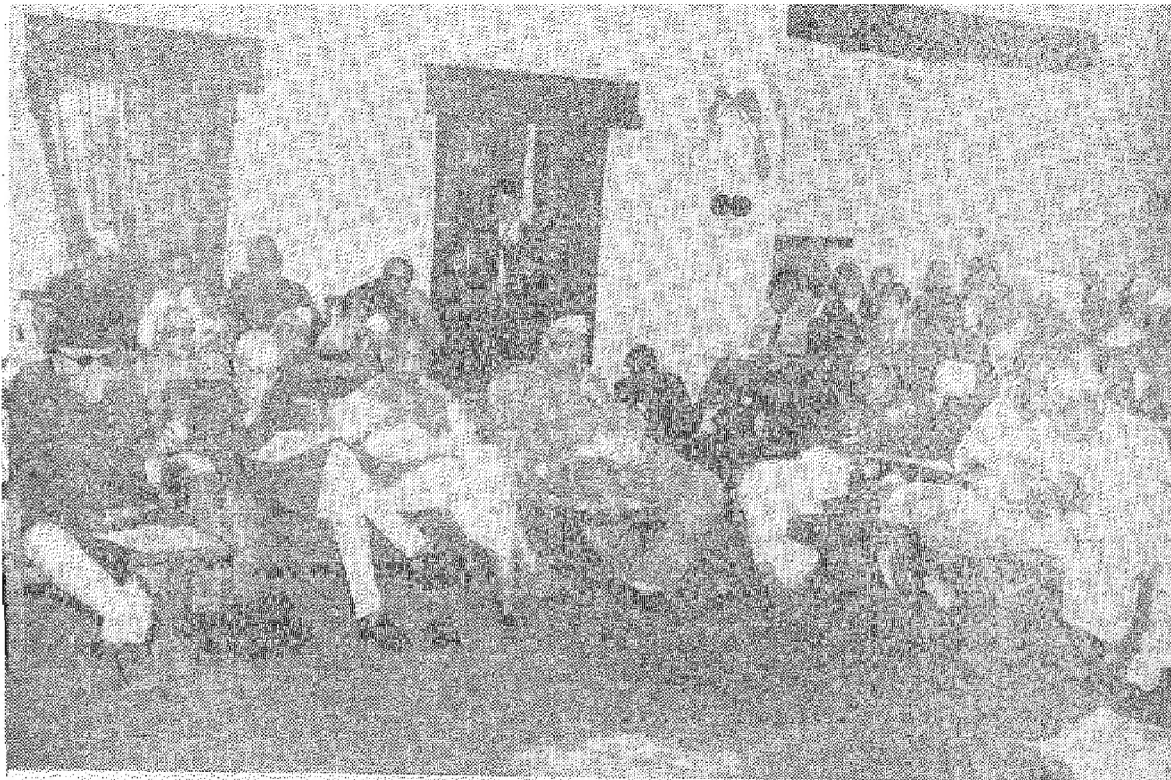
వగైరా మేహమచ్చలు, నెగ, సనాయి న్యాయాలకు, గ్యారంటీ చీకెత్తు. క్యాబులూరు ఉచితం శివి. రెడ్డి, ప్రాప్రయటరు. బి. రెడ్డి & కో. (రిజిస్టర్డ్) గోపాలపురం, తూ॥గో॥జిల్లా.

కాంగ్రెస్ నిర్మాణంలో సవరణ భారత దేశంలో రైల్వేలు

కాంగ్రెస్ కమిటీలకు ఎన్నికవిధానాన్ని అభిలభ్యత కాంగ్రెస్ కమిటీ సవరణచేసింది. కాంగ్రెస్ కార్యదర్శి శ్రీకళా వెంకట్రావుగారు ఈ సవరణనుంచి వివరణ చేశారు. పాపా చెల్లింపుతో సభ్యత్వానికి అర్హత నార్టింగుకొంటున్న అన్నిరకాల కాంగ్రెస్ వారున్న యా సి గాంధీజీ, కాంగ్రెస్ సంస్థానికాన్ని సంస్కరించాలని యోచించి, కేవలం సేవాధర్మంపైనే కాంగ్రెస్ సంఘం నిర్మించాలనుకున్నారు. అయితే లోక సేవాసంఘంవలెయై వారి యత్నం సఫలీకృతం కాకయిందే గాంధీజీ

దేశాంతరగతులై వారు. తరువాత గాంధీజీ లోకను మన్నించి నాయకులు కాంగ్రెస్ నిర్మాణాన్ని సవరణ చేశారు. లోక సేవాసంఘానికేయాన్ని పాఠించడానికి, రాజకీయసంఘగా కూడా పనిచెయ్యడానికి ఈ సంస్కరణ అడ్డంకుచేసినాయి. రుసుము చెల్లించనక్కరలేకుండానే కాంగ్రెస్ పక్షంపట్ల అభిమానంకల వారందరూ కాంగ్రెస్ లో ప్రాథమికసభ్యులుగా చేరవచ్చును. కాంగ్రెస్ కార్యక్రమాన్ని, భద్రభూధారణ మొదలైనవియూ మాన్పి పొందించేవారు కాంతి రుసుముకట్టి

అర్హతగలుగు (కాంగ్రెస్ పార్టీ మెంబర్స్)గా చేరవచ్చును. కాంగ్రెస్ నిర్మాణకార్యక్రమంలోని 11 సంవత్సరాలలో ఏవో కొన్ని సార్లు స్వయంగా అనుభవించి అర్హతగలుగు మంత్రమే సభ్యత్వముగా (ఎ థే క్టి వ్ మెంబర్స్) చేరవచ్చును. ప్రతిప్రాంతంలోనూ కాంగ్రెస్ పంచాయితీలకు అర్హతగలుగుతుంటే కాందరిని ప్రాథమిక సభ్యులు ఎన్నుకోవాలి. ఎన్నుకోబడిన ఈ ప్రయోగదీపభ్యులు, సమన్వయభ్యులు వలెనే తాలూకా, జిల్లా,

ఫిబ్రవరి 18-న తేదీన కావేస్తిట్యూషన్ హాలులో జరిగిన అభిలభ్యత కాంగ్రెస్ కమిటీ సమావేశంలో: వై.కె.ఎం., ప.కె.ఎం., పంత్, ఆనాథ్ మొదలైన అగ్రనాయకులు.

రాష్ట్ర కాంగ్రెస్ సంఘాలకు సమర్థనభ్యు
లలోనివారిని ఎన్నుకోవాలి.

కాని ఈ మూడుతరహా ల స భ్యు ల్ని
చేర్చడంలోనూ ఆంధ్రరాష్ట్రంలో అక్రమం
జరిగింది. మొత్తం భారతదేశంఅంతటా
చేర్చుకోబడిన 14 లక్షల మంది సమర్థనభ్యు
ల్లోనూ 9 లక్షలమంది ఆంధ్రరాష్ట్రంలోనే
చేర్చబడ్డారట. గుంటూరుజిల్లాలో మంత్రి
వర్గపక్షం విరోధి కాంగ్రెస్ పక్షాలవారూ
పోటీపడి దాదాపు 4 లక్షలమంది చేర్చారు.
రుసుముస సభ్యులు చెల్లించకుండా సభ్యుల
తరపుర ముతాలనాయకులే చెల్లించారట.
ఈసభ్యుల అర్హత అనర్హతలు నిర్ణయం
చడం దుర్బటమైపోయింది. అందువల్ల
కాంగ్రెస్ కార్యవర్గం అభిల భార త
కాంగ్రెస్ కమిటీని సమావేశపరిచి ఈపరి
స్థితిని చర్చించి కాంగ్రెస్ నిర్మాణంలోను
సవరణ తేచ్చారు.

కాంగ్రెస్ కమిటీల ఎన్నికల్లో అర్హ
స భ్యు ల వో టింగ్ హక్కును రద్దు
ప రి చారు. అ ర్హ స భ్యు ల
నుంచి సభ్యుల్ని కాంగ్రెస్ కమిటీలకు
ఎన్నుకోవలసినది. కాంగ్రెస్ పంచాయతీ
దార్లని నిర్ణయించబడింది.

అయితే ఈ సవరణల్ని ఎంతవరకూ
ప్రయోజనం ఉంటుందనే విషయం సంశ
నీయం. సమర్థనభ్యులుగా లక్షలకొద్దీ
జనం చేరడంవల్ల ఆంధ్రరాష్ట్ర కాంగ్రెస్ కు
రుసుము ధనమాత్రం మిగిలింది. కాంగ్రెస్
కమిటీల ఎన్నికలకి నిలబడ్డానికి స మ ర్థ
సభ్యులు పోటీపడితే ఎన్నికల ఖర్చు
ఎలాగూ హెచ్చుకత్తెప్పురు. ఇప్పుడు పంచా
యతీదార్లు కొద్దిమం దే కా బ ట్టి వారి
ప్రాపు కో రే వారెక్కువే తారు.
ముమ్మందు కాంగ్రెస్ సర్వసభ్యసమావేశం
పరిస్థితిసంతోసి, తిరిగి పరిశీలించవలసిన అవ
సరం ఉంటుంది.

కాంగ్రెస్ సర్వసభ్యసమావేశం 1950
జూన్ లోగాని జూలై లోగాని జరపడానికి
కూడా అభిలభారత కాంగ్రెస్ కమిటీ
నిర్ణయించింది. మద్రాసులోనో బెంగళూరు
లోనో సమావేశం జరుగుతుంది. ఆంధ్ర
దేశంలో సమావేశం జరగవలసిన అవకాశం
ఉన్నది కాస్తా అంతరించింది.

రైల్వే బడ్జెట్ :

భారతరిపబ్లికాపార్లమెంటులో మంత్రి
శ్రీయం. గోపాలస్వామి అయ్యంగార్
ఫిబ్రవరి 21 వ తేదీని రైల్వే బడ్జెట్

ప్రతిపాదిం చారు. ఈ బడ్జెట్
ముఖ్యమైన విషయం ఏమిటంటే, టిక్కెట్లు
రేట్లు హెచ్చించరు. గతసంవత్సరం
హెచ్చించుటలమాలంగా గడిచిన సంవత్సరం
ఖర్చుపైన ఆద్రన రు 11 కోట్ల 2 లక్షలు
అధికంగా వచ్చింది. ముందు సంవత్సరం
రు 14 కోట్ల 1 లక్ష లాభం వస్తుందని
అంచనా చేయబడింది. రానున్న
సంవత్సరం ఆదాయం రు. 232 కోట్ల 50
లక్షలుంటుందనీ, ఖర్చు రు. 218 కోట్ల 49
లక్షలుంటుందనీ అంచనా చెయ్యబడింది.
గడచిన సంవత్సరం రు 225 కోట్ల 15 లక్షలు
ఆదాయం వచ్చింది. రు. 214 కోట్ల 13
లక్షలు ఖర్చయింది.

రైల్వేల ఆర్థిక పరిస్థితి చక్కబడిందని
మంత్రి గోపాలస్వామి అయ్యంగార్
చెప్పారు. ప్రమాణీకులరద్దీ, సరుకులరవాణా
రద్దీలకు తట్టుకోగలిగాయన్నారు. రైల్వేలో
పూర్వమున్నంత ఒత్తిడి తగినా, ఇప్పటికీ
ప్రమాణం కష్టంగానే ఉంది. సరుకుల
రవాణా మాత్రం చాలా మేలు.

ఈమారు బడ్జెట్ లో గమనించదగిన
మూడు ముఖ్య విశేషాలున్నాయి.

1. సంస్థానాల్లోని రైల్వేల్ని భారత
ప్రభుత్వంఅధీనంలోకి వచ్చాయి. 1950
ఏప్రిల్ లో భారతరిపబ్లిక్ లో రైల్వేఅంతా
భారతప్రభుత్వనిర్వహణలోకి వచ్చేస్తుంది.
మొత్తం సంస్థానాల్లోని 7560 మైళ్ళ పొడవు
రైల్వే కలిపి భారతప్రభుత్వంనిర్వహర
లోని రైల్వే పొడవు మొత్తం 38,084 మై
ళ్ళవుతుంది.

2. రైల్వేశాఖ రెవిన్యూప్రభుత్వపు
రెవిన్యూఫండ్ ల మధ్య వ్యవహారాలను కొత్త
రీతిని నిర్వహిస్తారు. దీనివల్ల రైల్వేఅభివృద్ధి
కార్యక్రమాలు సులభస్థాయి కాగలవని
మంత్రిగారు చెప్పారు.

3. చిత్తరంజకవద్ద రైల్వేఇంజనులు
తయారుచెయ్యడానికి కేంద్ర గిరిశ్రమ స్థాపించ
బడింది.

అస్సాంకు రైల్వేమార్గం నిర్మించబడింది.
ఇదిగాక భారతదేశంలోనే రైల్వేబోగీయ,
నాగనలు నిర్మిస్తున్నారు.

ప్రయాణీకుల సౌకర్యాలసభి వృద్ధి చెయ్య
డానికి కోటి 75 లక్షల రూపాయల ని సంచ
త్సరం ప్రశ్నోకించబడిందని కూడా మంత్రి
గారు తెలియపరిచారు. గతసంవత్సరం ప్రశ్నో
కించబడినది కోటి 50 లక్షల రూపాయలు.

రాయలసీమలో రైల్వేరవానాఅభి
వృద్ధికి ఎట్టి యత్నమూ జరక్కపోవడం

ఆంధ్రదేశానికి అకాభంగం కలిగించింది.
యుద్ధకాలంలో నిలిపివేయబడిన మార్గాల్ని
పునరుద్ధరించడంలో కూడా ఆంధ్రదేశానికి
అన్యాయమే జరిగింది. ఈ అన్యాయానికి
బాస్యత కేవలం మద్రాసుప్రభుత్వంపైనే
ఉంది. రైల్వేమార్గాల పునరుద్ధరణలో తమి
ళ్నాడులోని అవసరాలను క్రమక్రమంగా
తీర్చుకుంటున్నారు. అవసరవస్తువులరవానా
అవసరాలదృష్ట్యా మద్రాసుప్రభుత్వం
ముందు ప్రతిపాదననే భారతప్రభుత్వ
రైల్వేశాఖవారు నిర్వహిస్తారు. మద్రాసు
ప్రభుత్వం ఆంధ్రదేశంలోని అవసరాలు
తొక్కిటి తమిళ్నాడులోని అవసరాలను
ప్రతిపాదిస్తున్నంతవరకూమనదేశంలో రైల్వే
రవానాపరిస్థితిఎప్పటిమాదిరిగానేఉంటుంది.

ఆహార సమస్య :

చెన్నరాష్ట్రంలో ఆహార సమస్య గురించి
భారత ప్రభుత్వం అధిక శ్రద్ధ వహించి, ఈ
రాష్ట్రానికి అనుకున్నదానికంటే ధాన్యాన్ని
అధికంగానే సప్లై చెయ్యగలరని వాదన
మిచ్చారు. ఆంధ్రదేశంలో తుపానువల్ల నే
గాక తమిళ్నాడులో అనావృష్టివల్ల
పంటలు పొడై ఫలనాయం
తగ్గిపోయిందని మద్రాసుప్రభుత్వం ప్రక
టించింది. ఈసంవత్సరం 9 లక్షల టన్నులు
కొరవౌ తుందన్నారు. భారతప్రభుత్వం
మొదట నాలుగులక్ష టన్నులు సప్లై చెయ్య
డానికి నిర్ణయించారు. తరవాత వీలువబట్టి
సప్లై హెచ్చించగలరని వాదన మిచ్చారు.

పంటధాన్యం ఇంటికి వచ్చిన కొద్దిమాసా
ల్లోనే దక్షిణాదిన కరువువచ్చిందని గిగ్గలు
పడ్డారు. ఢిల్లీలో ఆహారశాఖోద్యోగుల
సమావేశసమయంలో ఈ కరువుమాట విన
పడింది. ఆతరవాత మళ్ళీ వివరపడలేదు. కాని
ఆంధ్రదేశంలో తుపానువల్ల బాధితుల
సహాయార్థం చేర్చబడిన గవర్నరునిధి దక్షి
ణాదిన కరువుమిషన్ పైన వినియోగపరచబడి
నట్లు కదంతలు వ్యాపించాయి.

ధాన్యసేకరణవిధానంలో ఒక సౌక
ర్యాన్ని ప్రభుత్వం ఏర్పాటుచేస్తున్నది.
ఎవరవద్ద ప్రభుత్వాధికారులు ధాన్యం సేక
రిస్తున్నారో, వారికి ఏయే అవసరాలకు
ఎంతెంత ధాన్యం విడిచిపెట్టి, ఎంత ధాన్యం
సేకరిస్తున్నారో జాబితాలు వ్రాసి యజ
మానులను సకళ్ళు ఇస్తారు. ధాన్యసేకరణ
విధానంలో ప్రభుత్వం గతసంవత్సరం
ప్రజల ఫిర్యాదుల్ని గుర్తుంచుకుని సవరణలు
తేవలసిన అవసరం ఉంది. [నీతారాం]

నవ్యనాటిక:

విక్షగతి

శ్రీ ఆంగర వెంకటకృష్ణారావు

అది అంతకాలంలో ఏదో ఒకప్పుడు భారతదర్శనలో ప్రకృతిశోభాయామైన అటవీస్థలాంతరంగ్రామం—ఆశ్రమానికి కళాశోధకుడినే సంగీతకర్త ప్రభుత్వం, తప్పాతి పెద్ద. గంధర్వబాలబాలికలకు సంగీత విద్యాప్రదానం చేస్తూ ఉంటాడు. అతనికి సోదరుని అనే కూతురు. ఆమె సాంధ్యకాలం తోలికంబయినానీ, కారుక్రొధమననాన్ని గాఢంబు ఖని. సుంద్రమతి అనే గంధర్వబాలకుడు శిష్యునిగా పేరుపెట్టినవాడు. సోదామనికి ప్రియుడు. ప్రమతి అనే గంధర్వబాలుడు, కుమారి అనే గంధర్వకన్య, మంచి నడవడి కలిగి నురువుయొక్క ప్రశ్నకవాత్సల్యాన్ని చూడగొంటాడు.

ఒకనాడు వేరుకొంటామన నే నురునికి సురుపించకలేనది పువ్వులు తోపి మహతి, ప్రమతి నచ్చి, పువ్వులు క్రిందెట్టి పంగి నమస్కరించినవేళ ఒక మలయమారుతముతో పాటు 'కో' అని, అనున్న పరుగు పెట్టింది తోలి. ఉన్న పుయాళాదు ముగ్ధుడు. యవ్వనం పరవళ్లుతోక్కుతూతన్న మహతి ఆ కుమారి కారానికి హృదయం పొంగి, తల వంచి, చిరు నవ్వు నవ్వించి, నురుపు శిష్యుడయ్యాన్ని దీపించి—

కళాశోధకుడు:—

నుకుళితునునుతతివికసనముకు
మడిచినాక్కల భ్రమరవిహరణకు
మునుముకో మదనసమాగమనూచిక
ముందు నిసంభుడు పంపిన దూతిక
ప్రణయమంత్రపకవాలక్షణం బెరింగ
ప్రణతనూత్రి; నిరహీవ్రాతసంతాపకారీ
ప్రణయరసము పొంగి ప్రధితగళవిహంగి
ఒనినదేమనగను శ్రమము మేలుకొలుపక
గానకళాభ్యసనంబున
మీ నినిచిన శ్రద్ధ నేను మెచ్చితి శ్రాంతిన్
గానంబున నృత్యంబున
బోవించోక కొంతకాలమును సౌఖ్యముగా
దక్షిణారాత్రప్రదర్శనపాఠి
తనరారుసమయగ మనవారి కెల్ల

పరవోకంబెవరోనా ప్రశ్నకయుగను
బాలికతో సురపూజ పదింపవలయు
అదిన్ కావ్యకలాపములందు
అంతిమ్యంతరంగా కాంతలేనెలగు
మీకగి సులలన గీత తప్పి
ఆరాయమెల్ల శృంగారంపు డిపుడు
(నమ్రుతి మహతి:)
చిత్తము నురుజేన శీఘ్రమెన్ గీసి
చేతుడు మీరు వచించినదీతి

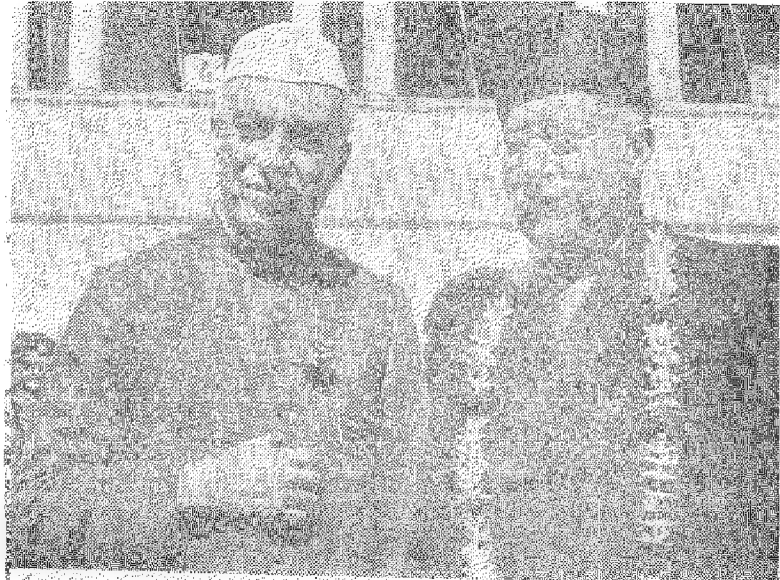
—2 వ రంగము—

అనాటివెన్నెలరేయి. ఆశ్రమానికి ఎరుగుగా కొంచెంమూలంలో ఒకచందరాశానామం. దానినకును నొక కొలను. కొలనిగట్టుపై విద్యార్థిగణం చంద్రికాపానగోష్ఠి జరుపుకొంటాను.
ప్రేమ:.. జయ జయ వసంతా! ప్రసవరత్న భావ

వసంత కవచంబు
స్వగతము కృష్ణ
పునఃపునః భావర సేనుండీ
ప్రేమబాలికాచికా!
కర్మలక్షణానక!
తరుదంబుకా
మహతి: ఇకపోలే వ్రాతవిద్య సవిహరణమె
నేతొమ్ము లటంచు వరసపడకు
ప్రణయ బోధించి తేదేత్ర రాగముగ్ని
దాంచు ప్రణయకు ప్రేమచ! స-స్వాగతము
ఆరాయమెల్ల భావనావరదం
కృష్ణలక్షణానక! అనువరం!
అదిగో! శృంగారివాడేం!
అమృతంబుకలన్

వసంతా!
సేవంబోదాచిగా నునీర్వలతో
నామృతా భాగియా
నీకేలగానామృత చ.తరత్న రత్నయై,
శృంగార భక్త్యంగంగనా
ప్రకరింబో నునాచికా కమల
నీర్వలతో మతో దూపుతై
వకదాంతా! చంద్రికా వెన్నెరుల హ
శృంగారితో చిటాయంపగన్

మహతి:
రాజా యుగళితా వా! నృపయ స
ర్యకావ్యు నానీతద్భుక
వాచావ్యధితోదా! నీరామకు నా
కృష్ణలక్షణానకమన

ఫిబ్రవరి 18 వ తేదీన, ఢిల్లీలో వ. శేషాద్రి వర్మ సేనానీ, ప్రధానమంత్రి అయిన మహారాజా-మోహన్ దాస్ పేర్ జంగ్, అహమ్మద్ రాజా భారత ప్రధాని జవహర్ లాల్ నెహ్రూలను సందర్శించారు.

పూరించెన్ ప్రణమామృతంబు మహతికన్

పొందెన్ నీకాగిలిన

దారింపన్ విడచెన్ శోకధుని శ

బంబుల్ ప్రసారిం చెడిన్

స్త్రీలు : ఇది చిరుగంటల రవరవలా?

పు : ఇది సెలయేరుల గలగలలే!

స్త్రీ : ఇది హృదిదాహక పావకమా?

పు : ఇది మందారారుణిమంచే!

స్త్రీ : ఇది హాలాహలవర్షంబా?

పు : ఇది చంద్రాతపవర్షంచే!

స్త్రీ : అది గదిగో భావజాతురగ!

మృగజిమ్మడి పుష్పపరాగం!

పతగాద్భుతఘోటకహేమం

ప్రక్రాంతితపమరవిఘోషం!

పు : నవనాడులు గురుబహుంగే

నవయవ్వనసాధనయుతులై

నవయువతీయువకుల్లారా

బవరముకై పరువెత్తండోయ్!

అందరూ : అదిగదిగో అరదధ్యానం

అది హాసుల కందని జ్ఞానం!

అది వలపుల మణుల ప్రవర్ణం

అది మారుల కందని యమృతం

అదిగదిగో మినపతాకం

అది యువజనవిజయపతాకం

(అసమయంలో ధూర్తమతి సాదామిని

ఒకమూలనుంచి అడ్డునచ్చి) —

ధూర్తమతి : కన్నులుమూసి మీరు కల

కాలము స్రుడిగ పోవనెంతురే

యన్నలు చెల్లెలార! మన

మందర మొక్క విధాన నుండగా

నెన్నడు లేని వింత యిది

యొక్కడి శాస్త్రము! ఒక్కరోజుమా

యన్నలు లేక చెల్లియల

హా! జరిపింతురే యుత్సవంబులన్

ఈవిశ్వంభరమెల సంగతుల జా

తీగీతి భేదంబులకన్

గావింపంజనబోదు పుష్పములు రా

కాచంద్రుడున్ కీరమల్

భావంబందున భేదమెంచువన పు

ల్లంబంద కాంతింపగా

రావంబుల్ పచరింపగా? ప్రణయ మం

త్రంబొండే ఏజాతికిన్

వయసుమల్లినగురుడు బూజయినబుద్ధి

అడకు మగకు మధ్యగా గోడపెట్ట

తలలువంచిన విద్యార్థిత్వములార

లెండు మన హక్కు నిలబెట్టరండు రండు!

నమ్రమతి :

అగుము తమ్ముడా గురువు

లానతిదాటిన చెడ్డచేతురున్

ధూర్తమతి :

హో! గురు చెవ్వ డిందు మన

పొందుకు జేటుగ; నుత్సవంబులున్

సాగవలెన్ సమానముగ

నాపురుషాంగన భేదరీతిగా

సాగనిపత్తుమందుకొన

సాగవు యుత్సవకార్యసంగతుల్!

పెద్దకలసర్పం బయలుదేరుతుంది. అది విని కళా

కోవిదుడు వచ్చిసంగతులన్నీ తెలిసికొంటాడు.

కళాకోవిదుడు :

సత్యంబున్ వచియింతు ధూర్త మతి హ

ర్ష్యంబైన స్త్రీపూర్వ సాం

గత్యం బొక్కగిరిం దలిర్చవలె; ■

క్ష్యం చేది కన్యాశ్రమియా

జాత్యాంతరితరతరతమ్యమును సం

స్కారంబు లేనట్టి నీ

యత్యాచారము నీ వినాశమును సా

యంజాను ముమ్మాటికిన్

నమ్రమతి :

మనము విద్యార్థులము; అయిన యడిగి

కొనెడివాడౌట మనకు హక్కులును లేవు;

మనకు విద్యాప్రదాత ఈ మానసియు

జేది చెప్పిన నది చేయ నేంతో శుభము.

స్త్రీలకు ప్రత్యేకముగా

సేవా యానంబుండు నేర్పాటులు నే

కాలంబునందు గల్గును —

చాలున్ నీవాదు నిల్వజాలదుమమ్మా!

అతిడు వయస్సుమీరి మన

కన్నీటపెద్ద; గురుండుగాన సం

తతసభకారి యాతని య

నంత మనీషకు దోయలించి ఈ

కొతుకులు మాని లెండు అవి

గోమధుమాసనవీనచంద్రికా

విత్తుల చక్రవాకములు

వంతిగ జూచు మనప్రలాపముల్

ధూర్తమతి :

విన్నారా! విన్నారా! ఈ

వీరునిమాటలు చెవులారా

కన్నారా! కన్నారా! ఈ

గర్వపుచేష్టలు కనులారా

ఇది విద్యార్థులకే యవమానం

లేదు లేకమైనా యవమానం

సాదామని :

అభిషంగం అభిషంగం ఇది మా

అభిమానంకే అవసాదం!

సాదామని ముమ్మాటికివిన నీ

జాడలపై నేనడచేది!

మహతి :

ఇది మహతీనిజేదన యె

కించుక శ్రద్ధగ నాలకించుడో

సదయమతుల్ ప్రమాదముగు

సంగతు లేవ్వకి యాశ్రమంబులో

సదమలతన్ గ్రసించినవి

చయ్యన నాతుదినాడు స్త్రీలకా

అదనపుటుత్సవంబుర

యక మన కెంతో విస్మయముల్

నమ్రమతి :

మహతి! కన్యల యుత్సవమధ్యమందు

పాల్గొనగగోరు హక్కుమాపాల లేదు —

అవివిస్మయపగా మీకు హక్కులేదు —

యెట్టిహక్కులు గురునక యేర్పడినవి

బాధ్యతలు లేని మనకు స్వత్యములు లేవు.

ధూర్తమతి :

ఇక భరియింపజాల వచి

యించుచునంటిని యుత్సవంబులన్

చకచక సాగనీబలెను

సాంతముగా మన శిష్యకోటి యిం

చుకయును తారతమ్యమును

స్మక్కును లేక జరింప గావలెన్

ప్రకటితరీతిగుర్వలిది

వలెయనవలె లెండునాళ్లలో

రమ్ము సాదామనీ మనలక్ష్యసిద్ధి

కిక తడవృద్ధిగావింప; నెంతవరకు

నీదుపితమది కరుగదో నీవు నేను

అంతకాల మాహార మంటబోము

సాదామని :

సోదరవిద్యార్థులమంగళముకు

స్వోదరములమలమలదహియింతుము

మీ దయ రాగా అన్నల్లారా

అదరమేచుదురా మీరంతా

(అప్పుడెందరు ఎన్నివిధాలచెప్పినా వినక

సాదామిని ధూర్తమతులు నిరాహారదీక్ష

వహించి భూతలశయనం చేసినారు. దీనికంతకీ

కారణం ధూర్తమతికనుక కళాకోవిదుడు

కన్నెట్టజేసి.....)

కళాకోవిదుడు :

ధూర్తమతి నీకు నాంతరదృష్టిలేదు

నీతివల్లుల గమనింప నేర వీవు

బాహ్యదృక్కులు నిను పాడుపరచుగాన

అంధుడవుగమ్ము అడవుల నంటిబొమ్మ

ధూర్తమతి :

అహహాలోకములెల చీకటిగ దీ

వృత్తడమెవ్వరలో

(32-వ పేజీ చూడుము)

శ్రీ నోరి నరసింహశాస్త్రి

౨౦

ద్రుము లట్లే గడచిపోవుచున్నవి. సోమయాజుల మహాభారత రచనమును అట్లే సాగిపోవుచుండెను. కరణపాతకాలలో జేరిన బ్రాహ్మణులు ముం దనుకున్నకంటె శీఘ్రముగా నా లెక్కల లోతుపాతులు గ్రహించుచుండిరి. వారికి రాత్రింబవళ్ళ జే పని!

విజయదశమినాడు పట్టాభిషేకానంతరమున జరిగిన పేరోలగ మున సమ్మెచేసిన జైనకరణముల నందరను తీమించుచు శ్రీ రుద్ర దేవమహారాజు చేసిన కాసనముతో ఆ కరణసంఘములో చీలిక లుద యించెను. అంతటితో నొక సంఘనమును ఏర్పడెను.

తాము చేసినది అపూర్వ మగు నపరాధము. ఒకానొక యా వే శమే త మ్మందుకు ప్రేరేచినది. రాజధానీనగరముం దెల్లడ నందర సామంతుల మంత్రుల దండనాథుల కార్యభరణుల వ్యవహారకాలలలో నిందరు నొక్కసారిగా పనికి పోకుండు జేమి? ఎవరైన తమ కవ మాన మొనర్పిరా? భక్త్యములలో గాని వేతనములలో గాని తమ శ్రమైన లోటు చేసిరా? లేదే! అయినచో తమకు కోపకారణ మేమి?

యువరాజుగా హరిహరదేవు డైన నేమి, రుద్రమ్మ యైన నేమి, మనకు? ఇన్ని దినములును హరిహరదేవుడు గాని వీరభద్రదేశ్య రుడు గాని మన కేమి యొగించిరి? రుద్రమ్మ మనకు చేసిన యప కార మేమి? గణపతిదేవులకు తనమాకునవతిల్లలపైకంటె మాకుపై ప్రేమయుండుటలో తప్పేమి? మరియు దన కుమార్తె దౌహిత్రు నివైమాత్రము ఆయనకు ప్రేమ యుండుటలో అసాధారణ మేమి?

అబద్ధము లగు జేదములు మన్వాదిస్మృతులు ప్రమాణములుగా భ్రాంతిపడు వైదికులకు శ్రీ రాజ్యము చేయుట కొంత వింత కావ చ్చును. కాని మన జైవలలో శ్రీలకు భర్తవలన వచ్చు నాస్తి యందే సంపూర్ణ మగు అధికారము కలదే! అర్హతనీతి ఏమను చున్నది?

‘అనపశ్యే మృతే పత్యా సర్వస్య స్వామినీ వహూః’
మరియు నదియే,

‘విధవా హి విధాత్తాచే ద్యుయం కుర్వా ద్యభేచ్ఛయా
ప్రతిషేధా నకో ప్యత్ర దాయాదశ్చ కథించన’.

అని కాసించుచున్నదే! అదియు గాక శ్రీరుద్రమదేవులకు గణపతిదేవులవలన నీసామ్రాజ్యము సంక్రమించుచున్నది. అందుచే నది యామెకు సౌదాయక మగు శ్రీగణము. అది దేవు ఆమె తన

యష్టమునచ్చినవారికి దానము చేయవచ్చును. అర్హతనీతి యట్టి దానిగురించి ఇట్లు చెప్పటలేదా?

‘ఏతత్ శ్రీగణ మాదాతుం నకక్తః కోపి సర్వథా
భాగానన్యం యతః ప్రోక్తం సర్వై ర్నితివిశారదైః’

అందుచే మన నీతిప్రకారముగా శ్రీలకు తమకు వచ్చు నాస్తియం దెల్ల జీవితాంత మగు స్వత్వమే కాక సర్వస్వత్వము గలదు. మన కేల కష్టము, వారు మనధర్మమే యవలంబించినపుడు! ఉన్నచో వేదవాదుల కట్టి భ్రాంతు లుండవచ్చునుగాక!

పూజ్యు లగు వీరభల్లటదేశికులకు రాజసభలో నేదో అవమా నము జరిగిన దని ఘోషించినారు. కాని నిజముగా వారి కేమి యవ మానము జరిగినది? వారికి తోచిన ధర్మము వారు ప్రవచనము చేసి నారు. వారిది స్వభావసిద్ధముగా తొందరవాక్కు! కొంచెము కలు వుగా పలికినారు. రాజసభలో మంత్రసామంతాదు లాకాతిన్యము వైసింతురా? వారుమాత్రము శ్రీవీరభల్లటదేశికుల నేమన్నారు? వారి వాక్పరువ్యమును కొంత విమర్శించినారు.

అయినను యువరాజు కావలసినది మా కొమారుడన్న మా కుమారుడే యని విందించుచున్నది మహాదేవరాజున, వీరభద్రదేశ్య రులును. అందులో వీరభద్రదేశ్యరుడే విశ్వేశ్వరశంభువును ధర్మము నిర్ధారణచేయు మని యర్థించెను. ఆయనకు దోచినది ఇరువురకు గాకుండ మధ్యమార్గము నూచించినాడు. అది చక్రవర్తికి సమ్మత మైనది. మంత్రసామంతదండనాథులు పలువురకును అది నచ్చినది. మధ్య మన కెందుకు? ఆ వీరభల్లటదేశికులే మరల పట్టాభిషేకసమ యమున = రుద్రమదేవుల నొక కలశము చేతగాని యభిషేకించెనే!

మనము చేసిన యపరాధములకు శిక్షలు విధించుటలో ప్రభు వుల తప్పేమియు లేదు. శ్రీరుద్రదేవమహారాజులు మనల నందర బంధవిముక్తుల గావించి పలువురకంతములే కాపాడినారు! అధికారులకు తుమాపణము చెప్పికొని యథాప్రకారము మన వృత్తులు స్వీకరించుట యు త్రమపద్ధతి!

జైనకరణములలో పలువురు పైవిధముగా తలంచి యనేక విధముల అధికారుల తుమాభిక్ష వేడికొని పూర్వపదవులలో జేరిరి. కాని అందులో నత్యున్నతదములం దున్నవారికి పలువుర కొక చిక్కు వచ్చెను. వ్యవహారకాలకు తాము రాకున్నదినములలో ప్రధానపదవులు నెట్లొనరుండి వచ్చిన యా పాకనాటి బ్రాహ్మణ

కరణములకు అప్పటికే స్థిరపడిపోయెను. వారిని తొలగించి మరల పీరికి ప్రాతయన్యతోద్యోగము లిచ్చుటకు అధికారు లనుమతింప లేదు. అందుచే తాము పూర్వము ఉన్నతాధికారము నెరవేసవోటనే ఇప్పుడు ద్వితీయస్థాన మాక్రమింపవలసినవచ్చినది. అది యట్టివారికి చిన్నతన మనిపించెను. వారితల కొట్టివేసినట్లే వారి కది భాసిం చెను. కొందరు స్వయంకృతాపరాధమని యందుకు తల లొగ్గిరి. కాని పలువు రందు కియ్యకొనక పనులు చాలించికొనిరి.

అన్నమంత్రిశ్వరుని ప్రధానకరణ మగు నాగాచారికి కరణ సంఘమున విశేషగౌరవమును పలుకు బడియు గలదు. కరణములు సమ్మేచేయవలె నను నపూర్వవిషయ మూహించి దిక్కు నతడే. అతడు తన తలదక్కదని తెలిసి విజయదశమి వల్లవరకును బయటపడ లేదు. ఆ మరునా డతడు జంకుచు అన్నమంత్రిదివాణమునకు బోయెను. అతని కక్కడ సానము కనబడలేదు. అంతట నాతడు అన్నమంత్రిని దర్శించెను.

అతనిని గాంచినంతనే అన్నమంత్రి జీతబట్టెములు లెక్కలు వేయు కరణమును బిలిపించి పెంటనే నాగాచారికి రావలసియున్న వేతనమంతయు లెక్కకట్టించి యాతనిముందు పెట్టించెను. నాగా చారికి మాట్లాడుట కవకాశము కలుగలేదు. అన్నమంత్రి కింకను ఏదో మనవిచేయవలె నని యున్నట్లూత డించుక యనుమానించుచు అక్కడనే నిలువబడెను.

“లెక్కలో తప్పేమైన నన్నదా?—ఏదీ?” అని యా లెక్కవేసిన కరణమునొద్ద గల పత్రములు అన్నమంత్రి తీసికొని పరిక్షింపసాగెను.

అది చూచిన నాగాచారికి కోపము ఆగలేదు. ఉద్రేక మే కలిగెను.

“మంత్రిశ్వరా, మీరు పెద్దలు. ఇన్నాళ్ళు మీకును మాకును గల ఋణబంధము ఒక్కసారిగా కోసివేయుట శ్రేయస్కర మనియే ఎంతారా?” అని యాత డనివేసెను. అతని సర్వాంగము వడకుచుండెను.

అన్నమంత్రిశ్వరుడు ప్రత్యుత్తర మీయలేదు. చిరునవ్వు మాత్రము నవ్వెను.

ప్రత్యుత్తరమునకై నాగాచారి కొంతతడవు నిరీక్షించెను. అన్నమంత్రి యా గణితము పూర్తిచేసి యావల నుంచి మగమాటా డక మొదలు తాను చేయుచుండిన పనిలో నిమగ్ను డయ్యెను. కొంతనే పక్కడనే నాగాచారి యట్లే నిరీక్షించెను. ఇకను అట్లే యున్నచో బవిరినీడు వచ్చి తన్ను బయటికి బలవంతముగా తీసికొని పోవును. అది తెలిసిన నాగాచారి నెలవు తీసికొందును! అని నిర్లక్ష్యముగా పలుకుచు తన కిచ్చిన ద్రవ్య మచ్చటనే వదలి వెళ్లి పోయెను.

సర్వమును అన్నమంత్రి పరిక్షించుచునే యుండెను. నాగా చారి వెళ్లినదేతడవుగా అతడు తన యాశ్చికభటు డగు బవిరినీని బిలిపించి యా ద్రవ్యము నిర్దేశించి యది నాగాచారియింటియొద్ద నిచ్చి రమ్మని పంపెను. ఆతి డాద్రవ్యము నాగాచారిఇంటికి చేరక ముందే అక్కడ చేర్చి వచ్చి మంత్రిశ్వరునకు నివేదించెను.

నాగాచారివలెనే కొంచె మించుమించుగా ఎందరో ప్రధాన కరణములును పెద్దకరణములును తమ యుద్ద్యోగములు పోగొట్టుకొనిరి. వారితోపాటు వారి నాశ్రయించుకున్న చిల్లరవ్రాయసకాండ్రును లువురు మరల తమ పూర్వపు బనులలో జేరుట కిచ్చగింపలేదు.

తాటాకులపై గంటము చెక్కుకొనిపోయిననే గదా లేఖనము సిద్ధించునది! రాగిలేకులపై లేఖనముకూడ కాణము చిరుసుఖియ సహాయముతో కొంచెము హెచ్చుతగ్గుగా నట్లు ప్రసరించుటవలననే గదా సాధ్యపడునది! తాటాకులపైనను లేకులపైనను అక్షరములు లిఖింపబడును. మరి శిలలపై నక్షరము లగు రూపములే తొలువబడును. సుతైదెబ్బలతో టంకము శిలలపై రూపకల్పన చేసి శిలలను గండారపు బొమ్మనుగా మార్చివేయును. ఆ పనియే కొంచెము భేదముతోచేసిన దారువులును ఉలిచే బాడితల సహాయమున అనేక రూపాంతరము పొంది సజీవము లగును. స్వర్ణదిగ్గోహములను కరగించి అభరణ విగ్రహాద్యరూపములను పొందించుటకూడ పై కార్యములకు తుల్యమై నదే. ఈ విద్య లన్నిటికి సారూప్య మున్నది. కాని యీ యన్ని విద్యలలో ఒక్కదానిలో ప్రత్యేకప్రావీణ్యము అభ్యాసముచే సంపాదించవలెను. అంతే! వ్రాయసకాండ్రు వ్రాయసవృత్తి తోపాటు దారుశిలాస్వర్ణాదులలో నొకటిగాని కొన్నిగాని యన్నియు గాని యభ్యసించుట యలవాటు. ఆ యన్నిటిలో వ్రాయసవృత్తి నులభ్యముగా కనుపడును. కాని కళాకళలు రగు నా జైనకరణముల హస్తములలో లిఖించు తాళపత్రములు గూడ నొక యపూర్వకోభతో విరాజిల్లుచుండెను.

మరియు నొక విశేషము కలదు. అప్పటికే చాలకాలము నుండి దక్షిణదేశమున భూర్జపత్రముల మీద వ్రాయుటకూడ వాడుక లోనికి వచ్చినది. దాని నుండు జైనకరణములకు విశేషయభిమానము. భూర్జపత్రముపై గంటము సాగదు. దానిపై తూలికలతోడనే వ్రాయ వలెను. వ్రాయుటకు ముందు వారు ఆపత్రమును రంగురంగుల తీన లతో బొమ్మలతో నలంకరించి వానిపై బంగారు వెండి హరిద్రా కుంకుమములు ఇత్యాదు లద్ది వ్రాతకు ఆయత్తము చేయుదురు. అట్లు పత్రము శోభాయమానముగా దిద్ది గాని యందుపై వారు వ్రాయ దొరకొనరు. వ్రాత యననది పత్రములపై చదువుటకుమాత్ర ముపయోగించు సంకేతము లగు కొన్నిరూపములను ఉంచుటకాదు అవి సంకేతములే కాదు. అవి అక్షరములు! దేవసదనములో పూజా మూర్తు లెట్లో పత్రముపై వ్రాసిన యక్షరము లెట్లు! దేవసదనము లలంకరించినట్లే పత్రములును చూచువారికి అకర్షకముగా నుండ వలెను. జైనమతమున నీ సృష్టియు నిత్యమే. దానికి నాశము లేదు. సిద్ధిపొంద దగిన జినులకు ఈ శిరీరమే అందుకు సాధనము. అందుచే ఈ శిరీరమును పరిశుద్ధముగా పవిత్రముగా ఉజ్వలముగా నుంచులెను. అందుచే వారు వ్రాయు పత్రములు ఆందలి యక్షరములు రమణీ యోజ్యలములుగా నుండవలెను. మరి యా పత్రములు గ్రంథము చేయు కోశములుగూడ చూచువారికి పూజ్యభావము సద్యస్సూర్తిగా కలిగింపవలెను. వ్రాయుటకూడ ఒక క్లిష్టమే, ఒక కళయే! విషయము జైనుల గ్రంథములు చూచినవారికి అవగత మగును.

ప్రధానకరణములు పలువురు మిక్కిలి గ్రంథంతులు. వారికి జీవనములకు వ్రాయసవృత్తిపై సాధారణపరిచయము లేదు. వారనేకశిల్పములందు కాక సాహిత్యమునందుగూడ సమర్థులు. అందులో ఎవరి కభిమాన మున్న కార్యములు వారు చేయగలరు. ఆంధ్రరాజ్యమున గాకున్న వారు దేవగిరికి పోగలరు. కళింగమున వారికి బహుమానములు లభించును. హయిసలబల్లాల రాజ్యమునను చోళపాండ్యకేరళాదిదేశములలోనను వారిని సేవన పెట్టుకొందురు. అందుచే కొందరు నిర్లక్ష్యముగా సంధ్రదేశము వదలి నలుదిశలకు

మన ముక్కుగతి ఏమౌతుంది?

మన ముక్కుల్ని గురించి చాలా హీనంగా, కొంత అవమానకరంగా మాట్లాడారట డా॥ రిచర్డ్ వాక్ మైజెస్. హార్వర్డ్ లో నైన్ స్ట్రాట్స్ స్పెషలిటీ కోసం ఏర్పాటు చేసిన సభలో ఆయన మాట్లాడినది. అలా మాట్లాడినట్లు ప్రతికల్లో పడింది. కాబట్టి అందులో ఆసక్తి ఉందని అంతగా సంకోచించవలసిన అవసరం లేదు. ఆ వార్త సత్యమేననుకుందాం కాస్తే.

ఆయన మాట్లాడుతూ ముఖ్యంగా మన ముల ముక్కుల్ని గురించి అవహేళన చేశాడట. అంటే మన ప్రాణాశక్తిని గురించి, ఈయన మాట్లాడినదానికి జంతుకేరీకాస్త్రుతేల్చి తప్పకుండా వార్నిస్తారు.

ప్రాణాశక్తి అంటే వాసన చూసే సత్తాలో మన ముక్కులకు కలదు తీసికట్టే. వేటకుక్క ఉందంటే, దాని ముక్కుకి మనిషి కో

రకం వాసన చూపున తగుల్తుంది. వేటకుక్కలే అక్కరలేదు. తక్కువజాతి ముక్కుల్ని తీసుకున్నా, డజను. అడుగు జాడల్లో ఒక మనిషి జాడని సులువుగా వెంటాడగలవు. నిజానికి ముక్కుల ముక్కులికి నేలంతా రకరకాల వాసనల్లో గజిబిబిగా ఉండి ఉండాలి; పట్నంలో రహదారి పక్క ఇంట్లో రకరకాల మోతలూ ఈలలూ కేకలతో రణరంగస్థాని

ఉన్నట్టు. ఆ వాసనల్లో కొన్ని మంచివి, కొన్ని దుర్బరమైనవి కూడా ఉండి ఉండాలి. ముక్కులు నేలమీద ముక్కు అనించి పసికట్టుతోంటే ముఖం మీద ముడతలు చూస్తే ఈ విషయం బోధపడు

తుంది. పండులిక్కడా కొద్దో గొప్పో వాసనలు తెలుసు. కాని పండులు చూసే వాసనల్ని గురించి అట్టే యోచించలేం. అయితే పండులే లేకపోతే ప్రాణుల్లో రైతులు కొన్ని దుంపల్ని తవ్వనేలేరు. ఈ దుంప లెక్కడున్నాయో తెలుసుకోడానికి పైకి ఆకుతీగలైనా ఉండవు. పొలాల్లోకి పండుల్ని వొదులూరు రైతులు. అవి వాసన చూసి ముట్టెతో నేల. తవ్వడానికి పూసుకునేవోట దుంపలున్నాయన్నమాటే. మరి రైతులు వాసన చూసి కనుక్కోలేరు.

అమాటకొస్తే మన ముక్కులు అంత అవహేళన చెయ్యలేదని కావు. మనకళ్ళకుంజే తీక్షణత మన ముక్కులికి వాసన చూడంలో లేకపోవచ్చున. అయినా మన ముల ముక్కుకి వెన్నువిరుచుకుని చెప్పకోతగ్గ గొప్పలున్నాయి. ఆ ప్రాణాశక్తిలో మనకంటే ఊరకుక్కులు కూడా గొప్పయితే కావచ్చు. కాని వాటిని గాలిలో ఫీనాల్ వాసన పట్టమనండి చూద్దాం. లాభం లేదు. అందులో మన ముక్కుజే పైచెయ్యి.

వాసన చూడానికి ముక్కుని కాదని ఏయంత్రం పనికొస్తుంది? ఇంతవరకూ అటువంటిది పుట్టలేదు. ముందుమాట అప్పుడే చూడవచ్చు. ఆస్ట్రోస్కోప్ లు, ఒల్ఫాక్స్

(32-వ పేజీ చూడుడు)

శ్రీబలివాడ కాంతరావు

నరకేరిత నీవేర్గి

“దీని మొగుడు విడిచిపోయాడు. ఆ అన్నా వదినా మంచివాళ్ళ వబట్టి యేదో కడుపుకి జరిగిపోతోందత్తయ్యా” అని నుండ రమ్మని చూపించి మాణిక్యం చెప్పేసరికి ‘అయ్యోపాపం!’ అంది ఆ గొప్పింటావిడ.

నుందరమ్మ యిలాంటి మాటలు వినటం తోలిసారి కాదు. యెందరో లానే “పాపం” అన్నారు. అంతే కాని యివిడ మాత్రం “అయ్యోపాపం” అని పూర్వకండా ఆమెనిగురించి పూర్తిగా తెలుసుకోడానికి వుబలాటపడింది.

గదిలో సావధానంగా కూర్చుని తమల పాకుల పెట్టి ముందు పెట్టుకొని తీర్చిగా చెప్పడానికి వుపక్రమించింది మాణిక్యం- ‘ఏదీ... నేను కాపరానికి వచ్చి యిరవై యేళ్లు కామోసు అయ్యింది. అప్పుడు యిది కడుపులో వుండేది. వీళ్ళమ్మ చచ్చి ఏ స్వర్గాన వుందోగానీ ప్రాణం పెట్టేదత్తయ్యా. మీ అబ్బాయి కరిణీకం కాదుగానీ లేని పని కల్పించుకునేవారు. పొరుగున వీళ్లు లేకపోతే పిల్లాపిచ్చుక లేకపోయినందుకు ఒంటిగా చచ్చేదాన్ని...”

వంటయింటి తలుపు చాటు నుంచి వింటున్న నుందరమ్మ పొయ్యిలో కర్రల్ని యెగదోసి మల్లీ తలుపుచాటుకి వచ్చింది. నుందరమ్మ కథ బదులు మాణిక్యం కథే అడ్డూ ఆ పూ లేకుండా యింకా సాగి పోతోంది. కాస్తేపటికి ధోరణి మారటంతో నుందరమ్మ నిట్టూర్చింది.

“అన్నా చెల్లెలికి ఒక్కసారేపెళ్ళయింది. ఆ అల్లుడు చూస్తే యేనుగంతమనిషి - దీనికి యెనిమిదేళ్ళే...బాద్దగా నల్లగా వుండేది. ఆ కాలంలో యాడాజోడానీకు తెలిదూ! పజేళ్లుకాకండా పెళ్ళికావాలిగానీ...నరసింహం కిజోడీ బాగాకుదిరింది...కాని వాడి చరిత్రం యేమిటో అత్తయ్యా—యేటేబా పొచ్చిపోతోందిగానీ తీరేదారి కనిపించడం లేదు. యిద్దరుపిల్లలు - వాళ్ళకి కడుపు

నింపుగా తిండిపెట్టలేక యేడుస్తాడు. మనం యేదో కనికరించి నాలుగుగింజలిస్తే యెన్ని పూటలు తింటారు? ఆ చదువా...గోచీకి పొడవూ గావంచాకి కురచా అయి పోయింది. ఉన్నాల్లో కూలివని నామోషీ కాదూ? యేదో వ్యవసాయం పనా అంటే అదీ చేత కాదు-మనిషేం బలంగా వున్నాడని! గోరుచుట్టుమీద రోకటి పోటులా యిదొకటి! ఆవెగన దీనికి బుద్ధిచ్చేవరకైనా వున్నాడు కాదు. అల్లుడని మహా స్వర్గాపడి వున్న కాస్తబంగారం పిసర అమ్మి బాగా తినిపించేది - స్వర్గంలో యొక్క డుందో శాంతిన్ముత్త. ఇదంతా దానికి కావాలా అయ్యా. కష్టపడేవాళ్లు వీళ్ళేగా. సంసారం యిలావుంటేయూ నుందరమ్మకి శాంతం వుండొద్దా, అంటాను. పడేశ్యయింది ఆ వెగన కాపదాన్ని పట్టుకొని యే కలకత్తా వెళ్లిపోయాడో? వాడు మళ్ళీ వచ్చి దీన్ని యేలుకుంటాడని ఆశగా నుందా? యేమీ లేదు. సంసారం అన్నాక యేదో మంచో చెడ్డో యే వరివల్లో ఒకరివల్ల తప్పో ఒప్పో వుంటుందా? అందులో ఒకపూట కుంటే ఒక పూట కు లేని సంసారమాయె - సర్దుకు పోవాలిగానీ. నరిసింహం పెళ్లొం కాస్త నోరున్న మనిషి—చికాగ్గా వున్నప్పుడు యేదో అంటుంది. నాఖర్కం యిలా కాలిందని యేదో సర్దుకు పోవాలిగానీ...

కొం టె జ బా బు లెం దు కి వ్యా
లని... నాలుగు తింటుంది... మరి నా ముసలు
వుండబట్టదు. ఒంట్లో నీకసంగా వుందని...
యిలా యెవరైనా వచ్చినప్పుడు కొద్ద వండి
పెట్టమని అని తెస్తుంటాను. ఒక పూటైనా
కడుపు నిండా తింటుందని....."

ఉపదేశభారణిలో వెల్లెపోతున్న స్వీయ
గాధని సుందరమృ ఆలకిస్తున్నా, యదంతా
నిజానికి చాలాదూరం అనుకుంది. తన
ప్పుడూ వదినకు కొంటె జవాబు లివ్వలేదే.
అందరిలా మాణిక్యంకూడా వదిననే సమ
రిస్తోంది. ఆమె తనకి కట్టుకోమని యిచ్చిన
పాతచీర వదిన బలవంతంగా లాకోవడం
ఆమెకు తెలుసే! అన్నయ్యని అడిగి పొరు
గురి వుత్సవానికి వీధిలో వారితో వెళ్ళిం
దని నోటికివచ్చినట్లు మాణిక్యం యెదర "నే
కూసింది! అయ్యో భగవంతుడా నాపిల్ల
కడుపు మాడ్చేస్తున్నావ్. అవును - జేష్టాదేవి
మాయెట్లోవుంటే నీ కక్కడ వచ్చిపట్టుంది?
యిలా పగోతుంగానైనా తనకి వినిపించే
టట్లు వదిన అన్నచే! అప్పుడు మాణిక్యం
యెదుగుగానే అయ్యు తలచుకుని కడుపు
సమద్రుమయ్యేటట్లు యేడ్చింది. గంజోగైనా
గిన్నె నింపుగా పోసుకోనివ్వ - యిలాగ
ఒక్కనాడైనా అమ్మ చేసిందా? మాణి
క్యంకు యివన్నీ తెలుసే-తన కష్టాలు యేం
చెప్పుకున్నా ఆమెతో తప్పించి యింకెవ
రితో చెప్పింది? సమయానికి తగ్గనాటలు
అడి తనని ఓవార్చేది - చివరికి నగురించి
యింకొకరితో వెప్పేటప్పుడు నిజాన్ని
యింతగా మభ్యపరుస్తుందే?

వదిన అన్నయ్య యేడిస్తే ఓదార్చుకుంది.
తన అయ్యకు తి. చుకొని యేడిస్తే 'యెండు
కమాని నిండుప్రాణాబున్న యింట్లో యీ
రోజునం' అంటుందే? బ్రతికున్న చివరి
రోజుల్లో నిద్రావారాలు లేక 'నేను కళ్లు
మూస్తే నాకూతురుగలేం కాను' అని అమ్మ
పలవరించి యేడుస్తోంటే వూరుకో అమ్మ
అని ఓదార్చేది. యిప్పుటి తన పరిస్థితిని,
అమ్మ యేడుపునూ మనసులో వుంచుకొని
ఆలోచిస్తుంటే తల మెత్తుకొనేటంత దుఃఖం
వుదికింది. యీసంఘంలో ఆడదానికి,
అందం కత్తి, దక్షత-వీటిలో యే ఒకటి లేక
పోయినా, బ్రతికటం దుర్లభం. సుందరమృకు
వీటిలో యేదిలేదు.

అప్పుడైతే ఆలోచనలతో తలంతా
తిరిగిపోయింది. వంటగది పొగతో నిండి
పోయింది. చుట్టూమాపుకు వచ్చిన ఆగొప్పిం

టావిడ అన్నమాటలు చెవిలోకి చూసుకు
పోగానే సుందరమృ గతుక్కుమంది. జబా
బుగా మాణిక్యం "తప్పకుండా" వస్తుంది.
మియింట్లో తిరిగే భాగ్యం పట్టాలా?
మరేం పూచీ లేదత్తయ్యా! వంట చేయ్య
టంలో మహాఘటి రాలు. మాంచిరుచైనకు
చెయ్యకడుపుకు తిండి, ఒంటికి బట్టదొరికితే
యింకేం గావాలి...యేం చాతకాని అన్న
దమ్మడు. యేదో ఎప్పుడో మీరు కనికరించి
నాలుగురాళ్లు పంపిస్తే రెండు పూటలు
తింటాడు"...

మాణిక్యమృ యిచ్చిన యీ సమాధానం
సపుట్టే గుయ్య మనటంతో సుందరమృ
వుక్కిరివిక్కిరి పోయింది. గడబిడగా
పొయ్యిదగ్గర కూర్చుని ఆశ్రుతకొద్దీ గొట్టం
పట్టుకోకుండా వూదింది. కళ్లులోనూ,
ముఖంమీద బూడిదరేణువులు అంటు
కున్నాయ్ - కళ్లు నలుపుకుంది. మాసినచీర
కొంగుతో ముఖాన్ని కప్పకొని...తల పగిలి
పోతున్నట్లు, నరాలన్నీ తెగిపోయినట్లు
బాధ పడింది.

మాణిక్యం వుత్సాహంతో నవ్వుకుంటూ
వచ్చి "నీ కష్టాలు - గట్టెక్కాయ్లేవే.
పట్టుంలో కడుపునిండా తిను. రామా
కృష్ణ అని పడుండు. వెంకమ్మ తయ్యతో
రేపి నీ ప్రయాణం."

మబ్బుల్లోనించి ఆకాశవాణి గరించి
నట్లుగా పొగమధ్యనుంచి "నేను వెళ్లును"
అంద సుందరమృ.

"యేమిటే! వెళ్లువా? యేమే నీకు మతి
గాని పోయిందా? నరసింహం - మీవదినా
ఒప్పుకుంటే."

యీ మాటలతో ఆమెబల్లంతా బరువై
పోయింది. అలా కూలబడి కూర్చుంది. గరిం
చిన గొంతుక శోకంతో నిండిపోయింది.
యేమీ ఆలోచన తోచక హృదయంలో
పెద్దపెట్టిన యేడ్పుకోరిక మొదలుపెట్టింది.
ఎంగుకో పెదములు కంపించాయ్ - పల్లని
ముఖం పాలిపోయింది. దుఃఖం జలపాతంలా
పడి కడుపును దొలిచివేసింది - అమ్మను
తల్చుకొని దుఃఖాన్ని ద్వీగుణీకృతం చేసింది.

మాణిక్యం ఒకేదృష్టిలో చూస్తోంది
కాబట్టే యేదేమీ అని కాలేదు. పైగా
సుందరమృ ఒక పిచ్చిదానిలా కనిపించింది.
తలవనితలంపుగా అరచేతిలో నికివచ్చే
ముఖాన్ని విడిచిపెట్టుకోవటం శుద్ధతెలివి
తక్కువ కాదా? అయినా ఆమెమాటకు

తిరుగుండడనే ధైర్యం లేకపోలేదు. అంచేతనే
నిర్లక్ష్యంగా వెళ్లి పోయింది.

సుందరమృకు ఒక క్రొత్త నరకం కని
పించింది. అందులో ఆమె పడవలసిన
బాధలు కళ్లకు కట్టాయ్. భాగ్యవంతుల
యిళ్లలో యెప్పుడూ వాళ్లు గురించి వినండి
యెలా పనిచెయ్యటం? పోనీ వెంకమ్మ
ఆయింట్లో వుంటే యెలానో ఓలా ఆమె
అండను నిలచి పనిచేసేది. ఆమె తీరయాత్ర
లకు వెల్లెపోయి కొన్ని నెలలవరకు రాదట!
అలాంటప్పుడు అసహ్యమైన బట్టలతో
నల్లటి ముఖాన్ని వాళ్లకి చూపించటమెలా?
అమ్మను తెలిసినదినే యిలా అంటుందే -
అమ్మను తలచుకుని యేడిస్తే అమ్మముఖం
చూడనివాళ్లు యింకెంతగా తనని ఒళ్లు చచ్చి
పోయిన మాటలంటారోనే యింతో
అంతో వున్న మాణిక్యానికే అంత టెక్కు
కదా, మేడమిడ్డలో గంపెడు బంగారంతో
వున్నవాళ్ల కింకెన్నిరెట్లు గర్వమా?

ఇలా ఆలోచిస్తూనే కళ్లులో నీరు నిండు
కుంటోంది. పెరటితలుపు తెరిచివుండేమా
కళ్లతోనే చూసింది. పచ్చని పంట
పొలాలు, తను రోజూ తెల్లవారసరికి బుడక
పెట్టినది, రోజూ నీరు పోస్తున్న బంతి
మొక్కలు, కుడితిరుండ మోసుకెళ్లబప్పుడు
ఆశ్రుతగా 'అంబా' అని, పలుకరించే ఆవు -
కనిపించాయ్. జామిపెట్టుకు కట్టిపెట్టినమాడ
గిజగిజ గింజాకుంటోంది. ఆవు ఆశ్రుతపడు
తోంది. సుందరమృబల్లంతా జరజర
లాడింది. తల్లి గతించినదగ్గరనుంచి అసహ
యత ఒక అలుపుపెట్టినట్టే ఆమెజీవితం
మీద పనిచేస్తోంది. యిలా వుండేకం కలిగే
టప్పుడు అమ్మకాళ్లు గట్టిగా పట్టుకొనేది.
కానీ యిప్పుడు ఆకళ్లకి కాశకుండ, నిప్పుతో
మండేపొయ్యి అగపడింది. బల్లంతా చెమట
పట్టింది-అమ్మే బ్రతికుంటే యింకొకరింటికి
తనని పంపించేదా? గంజోకడుగో వున్న
యింట్లోనే త్రాగే పడుండ నిచ్చేది.

ఆ మరుక్షణంలో వదిన మస్తెష్కంలో
విహరించింది. తల బాగా బరు వెక్కింది.
మాణిక్యం అన్నమాటలు గింగురుమంటోంటే
ఆ చీరకొంగును అలా పొయిలో తనచేతితో
కర్రలుపెట్టటమే పెట్టాలనుకుంది. చెయ్యి
వణికింది-అందంగా కనిపించింది. నాదీ అనే
అభినానం గుండెకు హత్తుకుంది. ఒళ్లు
నింపుగా వున్న యావ్వనాన్ని ఒకసారి
చూసుకుంది. ప్రయోజనంగూర్చి ఆలో

చించకపోయినా మెదడుమారుమూలల్లో ఒక తియ్యని తలపు దాచిపెట్టుకుంది.

* * *

సుందరమైన భవిష్యత్తుతో నిరాశగానే కనిపించింది. యీ పల్లెలో జానం వచ్చాక ముఖపడ్డా నని తృప్తిపొందలేదు. కష్టపడ్డది. ■ వూర్లో పీచేగాలి, కాచేయెండా, పెరిగిన పైరూ, విరిగిన ఆశలూ ఆమెను పెంచుకొచ్చాయి. ఆ వూర్లో గడియకున్న యేడుపు తప్పించి, ఆమెను పయోగించుకొన్న పీ, సేవించేవి, అన్నీ దూరమైపోతాయ్.

వల్లిపోయేముం దొక యెముకలపోగు కనిపించింది. ఆశ అనేది నూత్నదర్శినిలో నైనా కనిపించినట్లుంది... కడుపు అంటుకుపోయింది. తన శరీరమనే అభిమానం యే మాత్రం లేదు. అమ్మ పున్నప్పుడు అన్నయ్యనీ-యీ అన్నయ్యనీ-యెదురుగా పెట్టుకొని యానుంటే గాబరా... జాలీ యేడుపు రక్తంలో కరిగిపోయాయ్. బాధ భరించలేక తలుపుచాటున ముఖం దాచుకొని బాపుగుమని యేడ్చింది.

అన్నయ్య కొంతమూసం సాగనంపడానికి వచ్చాడు. ముఖంలో నెత్తురుచుక్క లేదు. ఒక్కమాట చెప్పలేకపోయాడు. తన చేతిలో పెట్టి 'జాగర నాయనా!' అని కళ్ళుమూసిన తల్లికి ద్రోహంచేస్తున్నానని కుమిలిపోతున్నాడు. అడుగుతీసి అడుగువేస్తోంటే ఒళ్ళు రుల్ రుల్ మంటోంది... అయితే ఒక మంత్రంలా దాని వెనకాలే తన దరిద్రం, తన పిల్లల యేడుపు తనమీద పనిచేస్తున్నాయ్.

తలవంచుకొని వెనుకనేవచ్చే అన్నయ్యను చూసింది. తన భారం కొంచెం తగ్గి, తనే మైనా సహాయపడేసితివ్లే యేమైనా కోలుకుంటాడనే ఆశ మొలకైతలంచేత, దుఃఖాన్ని దిగమింగుతో నడుస్తోంది. పాలిపోయిన ముఖంతో పలకుండా వచ్చే అన్నయ్యతో అనలేక అనలేక "నువ్వుండు అన్నయ్య! వదినీ యేమీ అనకు. ఆ తల్లికి యెప్పుటికైనా కనికరం పుట్టదా?" అంది.

రోజూ తెల్లారేక యేటిలో ఒక బుడక పెట్టి పార్వతీశిలకు పసుపు రాసి మొక్కేడి. ఆ తల్లి మరెవరో కాదు. పార్వతీదేవి. ఆ శిలలను విడిచిపెట్టినా ఆ భక్తిని, సమ్మెకనూ తనతోనే తీసుకుపోతోంది. నీరు పల్లె మెరిగినట్లే యిలాంటి అమాయకపు జీవులు సత్యసథాన నడుస్తారు. చురచురకబ్బం వినిపించింది. ప్రక్క

పొలంగట్టువారగా బురదను చీల్చుకుంటూ యేవో జీవి ప్రాకిపోతోంది!

"వస్తా నమ్మా" అని నల్లి పోయాడు సరికింహం. బురదతోపున్న పొలంగట్టుమీదుగా నడుస్తూనే వెనుకకు తిరిగిచూసేది-అన్నయ్య దూరంఅవుతున్నకొద్దీ ఆమెగుండె బరువెక్కింది... గట్టుదాటి రోడ్డు చేరేటప్పటికి తను యెన్నడూ చూడని చెట్లూ చేమలూ మనుషులూ తారసిల్లారు. వెంకమ్మ తన మనుమడు, మనుమరాల గొడవ, వాళ్ళ రుచులూ, పచులూ, అలవాట్లూ, అభిప్రాయాలూ తోచినట్లు చెప్తూనేవుంది. నైలుప్రేమను చాలా దగ్గరనిపించింది.

* * *

పట్నంలో ఆ మేడలో పున్న సామానులనీ, వాకిట పున్న కుక్కనీ; దొడ్లో పున్న రంగురంగుల మొక్కలనీ చూసే కాక ఎలక్ట్రిక్ దీపంవల్ల యేర్పడిన తన నీడనే చూసి భయపడింది. ఆ యింట్లో వెంకమ్మ తప్పించి మిగతావాళ్ళ యెదురుగా నిలపడానికి ఒళ్ళు చచ్చిపోయేది. ఆ రాత్రంతా సుందరమృకు సరియైన నిద్ర లేదు. అన్నయ్య, వదిన, మాణిక్యం, యేరు, పొలాల, పొయ్యి, ఆపూ, నూడ, బంతిమొక్కలూ ఆ వూరంతా తలలానే పెట్టుకుంది. యీ సిమెంటు గచ్చు చల్లగా, యీ అన్నం మోటుగా అంతా అదొకలా వుంది. రాత్రి జరుగుతున్న కొద్దీ తిరిగి నల్లిపోవాలనే కోరిక ప్రబల సాగింది. తెల్లవార రూమున మగతనిద్ర కమ్మేసింది. యేవేవో కలలు గండి. తెలివి వచ్చేసరికి భర్తను నెలవారింది. నాలిక కరుచుకొని గబగబ లేచిపోయింది. అప్పటికి యింట్లో యెవరూ లేనలేదు. ఎటు వెళ్ళాలో యేం చెయ్యాలో తోచలేదు. తెల్లని గోడలూ, మంచాలూ, కుర్చీలు, బెంచీలు బీరునాలూ, బొమ్మలు అగపడ్డాయ్. మరుక్షణంలో యెదురుగా యేరు - వాళ్ళయిల్లు... పార్వతీశిలలు, బంతిమొక్కలు... రాను రాను లీలగా తను నడుస్తుండగా మందంగా వీసెగాలికి చురచురలాడుకుంటూ తలలు వంచుకొనే వరిపైరూ... ఒక్క యెగురు యెగిరి కూలబడిపోయే మిడతలూ... జురజుర కబ్బంతో బురదనీ, పైరునీ చీల్చుకొనిపోయే పాము-అమ్మో... అడిగో యేడవ గలిగినా యేడవలేని అన్నయ్య వెనక్కి వెలిపోతున్నాడు... తలబరుపు మొయ్యిలేక మళ్ళీ చాపమీద బోర్లవడింది. మనస్సంతా దుఃఖంతో

నండిపోయింది. అమ్మ అని వత్తున్న హత్తుకొని జోడించిన చేతులతో తల్లినీ, పార్వతీదేవినీ ప్రార్థించుకుంది.

"లే అమ్మ సుందరీ" అంది వెంకమ్మ. యీపిలుపుతో ఒళ్ళంతా గిలిగింతలతో నండిపోయింది. లేస్తూనే దుఃఖాన్ని దాచిపెట్టింది. దుఃఖానికి లొంగిపోవటం, మళ్ళీ దానినుంచి హతాత్తుగా విడువించుకోవటం అలవాటైపోయిందామెకు.

కాలకృత్యాలన్నీ నేర్చుకొనే స్థితి వచ్చింది. నూతినీరు తోడుకొని స్నానం చేసినా ఆమెకు స్నానంచేసినట్లు లేదు. ఒళ్ళంతా చించుకున్నట్లు - మనస్సంతా యేవో తప్పుచేసినట్లు వికారంగా వుంది. వాళ్ళ యింట్లో పార్వతీశిల లేవు. పూజ చెయ్యటానికి బంతిపువ్వులూ లేవు. రంగురంగుల బొమ్మలు - సుడ్డతో చేసిన హారాలూనూ. అసలు యీ యింట్లో పసుపు అనేదే కనపడలేదు. వెంకమ్మ ప్రక్కనే నిలబడి విధిలేక మొక్కువలసివచ్చింది. పూజగది యెంత శుభ్రంగా వున్నా పూజావిధానం ఆమెకు యేమీ వచ్చలేదు.

యీ వూరులో, మనుషులూ, యిల్లూ, వస్తువులూ, వాహనాలూ అన్నీ వాళ్ళ వూరులో పున్నవాటితో సరిపాల్పటానికి తబ్బిబైపోతోంది. తను చూస్తున్నదీ, తను యిది వరకు చూసినదీ ఒక్కపెడగా వుంచి ఆలోచించబోతుంది. దుఃఖం వచ్చేటప్పుడూ, అభిమానం కరిగిపోయేటప్పుడూ, లేక కోరిక తాండవించేటప్పుడూ అక్కడ కనపడినట్లే యిక్కడా మండే పొయ్యి, కాకే వంట పాత్రలు కనిపిస్తున్నాయ్. అక్కడ మట్టి పొయ్యి, మట్టిపండ కనిపిస్తే యిక్కడ మరింత భీకరంగా. యిశ్వపొయ్యి, రాగి పాత్ర కనిపిస్తున్నాయి. అయినా రోజంతా ఆ వంటయింట్లో ఒకమూల కూర్చొని యీ మనుషుల్ని మేడల్ని చూడకుండా వాళ్ళ వూర్లో యేరునీ, వెన్నెల్నీ, వానల్నీ, పొలాలనీ, మనుషుల్ని తలచుకోవాలని కోరిగ్గా వుండేది.

* * *

వెంకమ్మ యిలంతా చూపించాక వరండాలో సుందరమృని కూర్చోబెట్టి లాలిస్తూ అంది. "యీ యిల్లు నీ యిల్లనే మెనలాలమ్మా. మనుషులకదా. యేవో తప్పులు చేస్తాం. మనసులో పెట్టుకోక నీ కేం లో టు పాట్లు వచ్చిన

(33 వ-వేజీ చూడుడు)

“మదురభారతి” మాధవవెద్దికవి

శ్రీ పెనుమర్తి కామేశ్వరరావు

“సంస్కృతి గల కవి తను రాయబోయే విషయాన్ని వచనంలో భావించి కవితగా రాస్తాడు; ప్రకృతి నారాధించే కవి తన విషయాన్ని కవితలోనే భావిస్తాడు...” జాకొన్జావర్డుమిల్.

“మధురభారతి” శ్రీమాధవవెద్ది బుచ్చి సుందరరామకృష్ణగారు ‘మిల్’ చెప్పినట్లు రెండుతరగతులకు చెందిన గొప్పకవి. ఆయన తొలిరచన “బృందావనము” అను ఖండకావ్యసంపుటి. అందులో ఆయన రచించిన హాస్యరసప్రధానంగా సుంజే పద్యాలు ఆంధ్రుల్ని విశేషంగా ఆకర్షించినవి. “దశమతాహారక” అను ఖండకావ్యం ఆయన అనేకసభలలో చదివినప్పుడు అందులో హాస్యభావముల నానందించని ఆంధ్రుడు లేడు. హాస్యరసమును సభ్యత నతిక్రమించకుండా పోషించి కవిత రాయగలవా రాంధ్రులలో అధునికులలో చాలా అరుదు. ఆ పదతిలో ఆయనజే అగ్రస్థానము. ఆయన ఎన్నో భక్తిరసప్రధాన కీర్తనముల రచించి ప్రచురించి పండిత పాఠకుల ప్రశంసలకు పాత్రమైనా, ప్రతిసభలో ప్రజలాయనను హాస్యపుపద్యాలను వినిపించును కోరేవారు! అవి ఎన్ని సార్లు విన్నా, మరల వివరాలే నని ప్రజలకు తుకూ హల ముండేది. “బృందావనము”లో ని కొన్ని పద్యాలు, తరువాత రచించిన కొన్ని పద్యాలు కలిపి ‘చాటుపులు’ అను పుస్తకంగా ప్రచురితమైనవి.

ఆయన “పంచవటి” అను రామాయణకథా భాగమును ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయం వారు ఇంటర్ పరీక్షకు పాఠ్యగ్రంథంగా నియమించడంతో ఆయనపేరు విద్యాధికులలో ఇతరులలో బాగా ప్రాకినది. అది వరుసగా మూడుసంవత్సరాలు పాఠ్యగ్రంథంగా నున్నది.

ఆతర్వాత ఆయన ‘ఉమర్ ఖయ్యం’ పుస్తకం వచ్చింది. ఇందులో ఆయన ఖయ్యం వేదాంతమును గైకొని స్వతంత్రంగా పద్యాలు రాశారు. అవి సరాసరి ఆంగ్లలో ఫిక్ట్ గెరల్ రచించిన ‘రుచియత్తు

ఓమరుఖయ్యం” అనువాదం కావు. అంతకు ముందే శ్రీరాధాప్రోలు సుబ్బారావుగారు ‘మధుకలశమ్’ శ్రీదువ్వారి రామిరెడ్డిగారు ‘పానకాల’ ప్రకటించియున్నారు.

రెండుపుస్తకములున్ననూ, శ్రీమాధవవెద్ది కవిగారి ఓమరుఖయ్యం పద్యాలుకూడా రసికుల మన్ననలు పొందినవి. అందుకు కారణం, పద్యరచనలో శాస్త్రీగారికున్న ప్రావీణ్యము!

వారి పద్యాలు సరళభాషలో నడుస్తాయి. కుంటువడుట కాని, అయోమయంగా నుండుట గాని, సంస్కృతపదాడంబరత్వముతో క్లిష్టముగా నుండుటగాని - యుండక అవి అతిమధురములుగా నుంటాయి. ఆయన ‘మధురభారతి’ బిరుదం అన్వర్థము. ఓమరుఖయ్యం రెండసారి ప్రచురించి దానిలో చేర్చులూ కూర్చులు - చేర్చి ఖయాం వేదాంతాన్ని విపులీకరించారు. ‘ఉమర్ ఖయ్యం’లో -

“నియతియె లేని జీవకసు
నిర్దురలో నొక కొంతకాలముకొ
క్షయ మొనరించుకొన్నయది
చాలునలే, యిక్కినై న ఈ రసా
శ్రయమున మేలుకొంచు నిదు
రకొ నిదురించుచు మేలుకొంటలో
పయన మొనర్త మనస్సుకు
పట్టనియట్టి మహాపథములకొ!”
ఉమర్ ఖయ్యంలో అనేక శీర్షికలక్రింద పద్యాలున్నాయి.

“కాలము” అను శీర్షికక్రింద యీ పద్యము చూడుడు :

“నవయువనుండ నొక్కపువు
నవ్యుచు నుండె మఱొక్కపువ్వుకా
లవళత జేసిచూడు మబలా!

యచటకొ మరువంపు మొల్కపం
భవమయినటే వేటొకట

మనస్థానమొల్కయు రాలిపోవు
భవి పరికించ నెంతమది

పొంగునొయంతకు నంతకృంగడికొ.”

ఆతర్వాత, ఆయన ‘మృత్యుంజయం’ అను పుస్తకం అచ్చయింది. ఇది శివనతి.

ఈ శతకం శ్రీ చెళ్లపిళ్ల వెంకటేశాశ్రీగారి ప్రశంసకు పాత్రమైంది. ఇందులో ఆయన భక్తిపారవశ్యము - స్వామభవము మేళవింపబడినాయి. ఆయననైజికహాస్య మిందు వెల్లివిరియుచున్నది. ఆయన ఈతిబాధలందు కన్పించుచున్నవి. ఇది ధూర్త ‘కాళహస్తీశ్వరశతకము’ శ్రీ విశ్వనాథవారి ‘విశ్వేశ్వరశతకము’లకు సరికూగు విషయ గాంభీర్యత గలది.

ఆతర్వాత ‘శబరి’ అను రామాయణకథా భాగము పుస్తకరూపముగా సర్వధారిసంవత్సరములో వెలువడింది. ఇక ఆయన సంస్కృతమునుండి అనువదించిన ‘సుభాషితములు’ అను పద్యాలు అముద్రితముగా నున్నవి.

శ్రీమాధవవెద్దిబుచ్చి సుందరరామకృష్ణగారిలో నాకు పదిసంవత్సరములనుంచీ సన్నిహితచింతయ మున్నది. ఆయన శ్రీతిరుపతివెంకటకవుల శిష్యులలో ప్రథమ శ్రేణికి చెందినవారిలో నొకరు. శ్రీతిరుపతివెంకటకవు లాంధ్రదేశంలో శతావధాన, అష్టావధానశైత్రయాత్రలు సాగించుచున్న కాలంలో మాధవవెద్దికవి వారివద్ద గురు శుశ్రూష చేయుచూ సంస్కృతాంధ్రముల చదివి, గురువుల యాశీస్సులను పొందినారు. ఆయన విశ్వనాథ, పింగళి - కాటూరివంటి శిష్యుడు గాక - వెంకటేశాశ్రీగారియంట నుండి - వారెక్కడకు పోయినా వారివెంట నుండి పరిచర్యలు చేస్తూ విద్యాభ్యాసం చేశారు.

ఆయనకు యావనవనంతంలో భార్యా వియోగం ప్రాప్తించింది. కొన్నాళ్లు మిషనరీస్కూలులో ఆంధ్రోపాధ్యాయుడుగా పనిచేశాడు. భార్య మరణించడం, ఉబ్బస వ్యాధి సదా పీడించడం, ముగ్గురుకుమార్తెలకూ వినాసాలు జరపడం - పెద్ద అస్తిపరుడు కానందున దారిద్ర్యబాధ మిక్కుటం కావడం సంభవించి - ఆయనకవితాశక్తి ఆయనకు నలుబదివత్సరాలు దాటిన తరువాతనే బైటికి వచ్చింది. ‘బృందావనం’లో ఆయన సాంసారికత బాధలు చిత్రించబడిన

(37 వ - పేజీ చూడుడు)

సినిమా:

కాశ్మీర్ లోయ

భారతప్రభుత్వంవారి

వర్ణచలన చిత్రం

భారతప్రభుత్వ సమాచారశాఖ ఫిల్మ్ డివిజన్ వారు తీసిన 'కేల్' ఆఫ్ కాశ్మీర్ అనే టెక్నికల్ గామ్యమెంటరీ చిత్రం 22 వ తేదీన వెల్లింగ్టన్ సినిమా హాలులో ప్రతీకాద్రశనిభులకు ప్రదర్శితమైనది.

మన దేశంలో వర్ణచిత్రనిర్మాణానికి ప్రథమయత్నాలలో ఇదొకటి. ప్రకృతి తన సహజసౌందర్యాన్ని సలముఖాల వికసిత చేసుకున్న దీ ప్రాంతంలో.

మొదట కాశ్మీర్ కేంద్రం క్రివగర్ పాతాల్ క్విరిస్తుంది. తీర్చి దిద్దిన బజారులు, సంస్థానపు మూలమూలముంచి వచ్చిన రమ్యమైన కాలువలు, తివాసీలు, పాత్రలు, ఇంకా రకరకాలసామగ్రి కనిపిస్తాయి. ప్రతిపక్షపు ఒక కళాఖండం. తరువాత నగరంలోని పుష్పద్యానాలు; పాలిమర్ గార్డెన్స్ అందం వర్ణనాతీతం. నగరమధ్యాన ప్రకాంతంగా ప్రవహించే జీలంపనలో సాకావిహారం చేస్తూ ఆసంఖ్యాకయువకులు. నగరంలో ఒకూరి నించిమాసివా తెల్లనిమంచుకొండలే. విమాన మొకటి క్రివగర్ లో మార్గమధ్యంలో దుర్గ మారణ్యాలు, అగాధకందరాలు మహోన్నత శృంగాలు కనిపిస్తాయి. టిబెట్ యొక్క స్త్రీలు, బాలుకు మారం సుంచి ముసినపులతో స్వాగత మిస్తారు. త్రోవలో 26 వేల అడుగుల ఎత్తుగల సంగపర్వతం

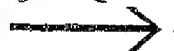

శోభనాచల డి.ఎం. ఆర్. ఎ. ప్రొడక్షన్స్ వారి 'లక్ష్మమ్మ' యిల్లాలుపాత్ర గణించిన కృష్ణ వేషి.

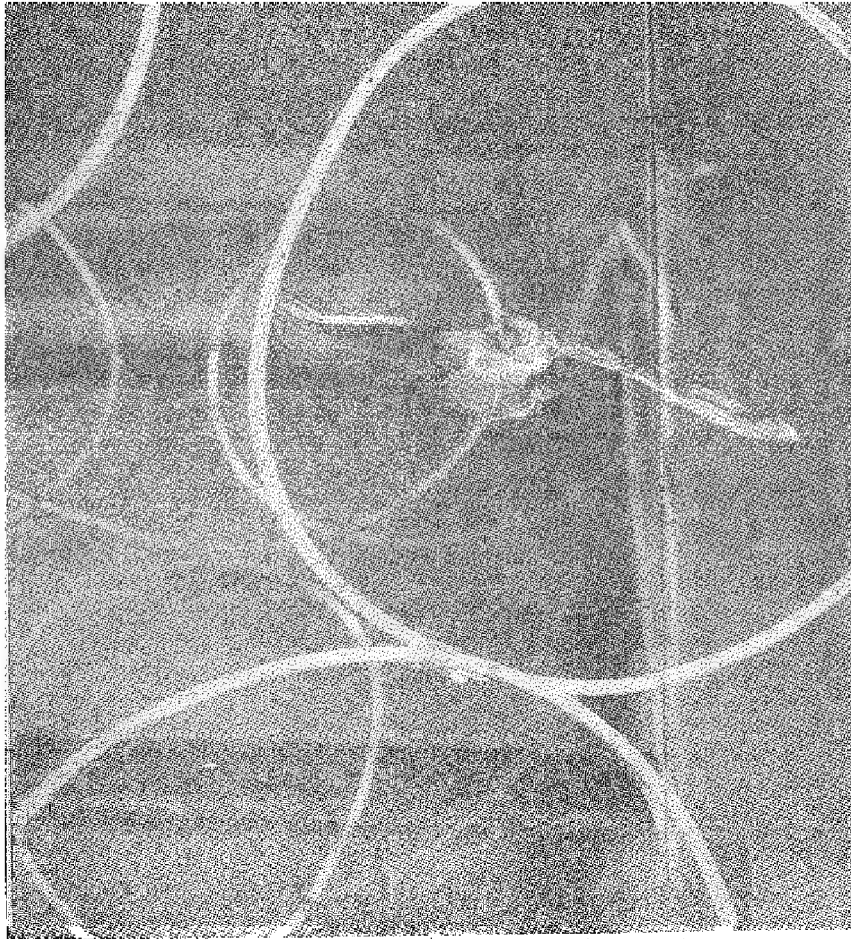
దృశ్యమాతుంది. ఇక మైశ్వకొలదీ మంచు కొండలు, లోయలు నిశ్శబ్దగంభీరప్రకృతి. వర్ణసంకలపంతో చిత్రం మరీ రాజించింది. ముఖ్యంగా ఎ ప్ర టి కుం కు మ తోటలు, జీలంపన, కొండలు వసంతాగమనం చాల బాగున్నాయి. వర్ణసంకలం పూర్తిగా నిర్దుష్టంగాను, సహజంగాను ఉన్నదని చెప్పలేము. కొన్నిచోట్ల రంగు మరీ దట్టంగాను అర్థరహితంగాను ఉన్నట్లు, ఛాయా

గ్రహణం స్పష్టంగా పేక్షణీయం కానట్లు గుర్తిస్తాము. కాని ఇది ప్రథమయత్నం. చిత్రమంతా సుందర దృశ్యాలతోనే నిండిపోయింది. రిలీఫ్ కోసం ప్రజలు, వారి వృత్తులు, సాంఘికజీవితం, ఆచారాలు, పల్లెటూళ్ళు మున్నగువాటిని ఇంకా వివరంగా చిత్రిస్తే చిత్రం మరింత రక్తి కట్టేది. [సం. రా.]

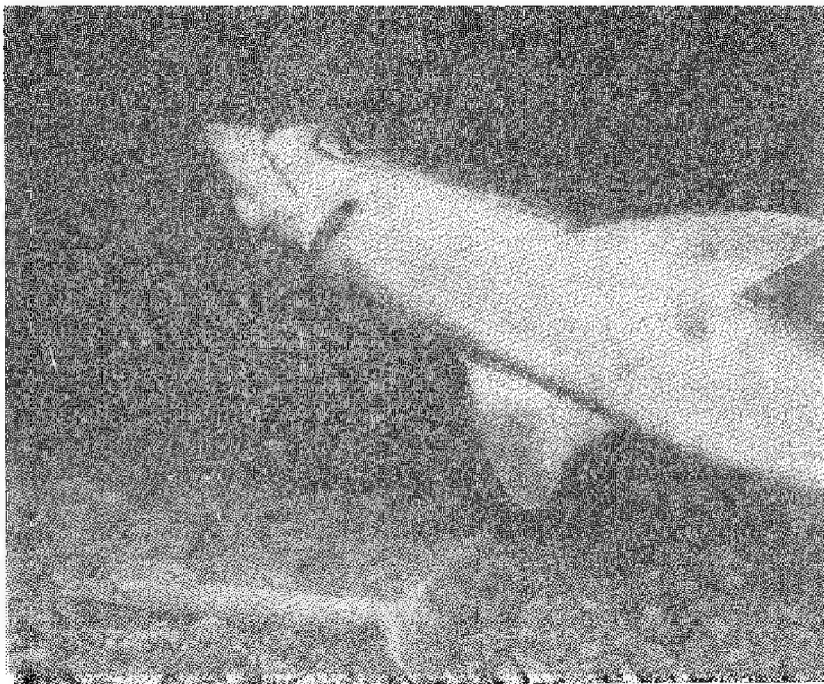
శోభనాచల డి.ఎం. ఆర్. ఎ. ప్రొడక్షన్స్ వారి "లక్ష్మమ్మ" చిత్రంలో సుమారి రుక్మిణి.

1. చీకటిలో ధ్వనికాంతితో తెన్ను పుట్టుకొగల గడ్డిలం.

4. నీటికనలికల్లో, వాననల్లో గడ్డిపుట్టకొగలపట్టగల చేప.

బూచర జలచరాల్లో ఇంద్రియ జ్ఞానం

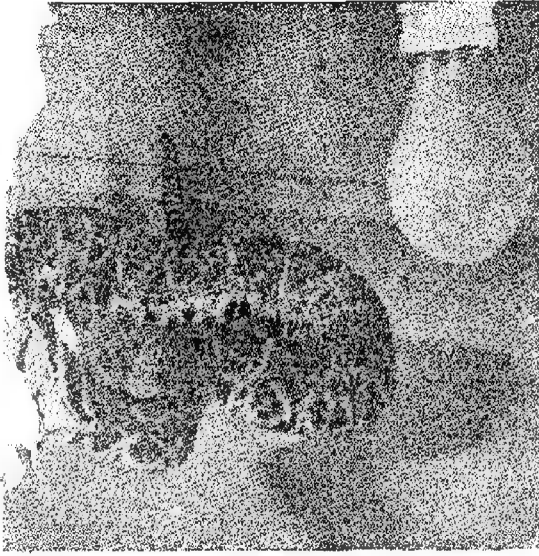
[‘తైవే’ పత్రిక నుంచి]

మౌనపునిలో సమరీతిని తనమాత్రంగా కృత్యపాండిత్య ఇంద్రియజ్ఞానం గూచరజలచరాల్లో వికృతి పొందాయి. చావు, నిలికిడి, గుచ్చి, వానన, పుర్వ ఈ అయిదు మనపునిలో చేరుకోవడానికి ఉన్నాయి. కాని చావులో గ్రద్దకు మనపును తిసికట్టే. ఆరవైలుమారంలో కలచిన్న ఎలుకని గ్రద్ద పుష్కం గా మారుగలదు. కాని గ్రద్దకు వాననాశక్తి బహుళబ్ధం. కొన్నిరకాల చేపలకు దృష్టి బొత్తిగా ఉండదు. కాని ప్రాణశక్తి అహారం. ఎన్నుకొని కల్లయందు నుట్టా ఇటూ ఆటూ ఎనుకొని తినిపించుచున్నా. కాని నీరుగా ఎగువునుడైతే నలుగురు డైవో విచక్షణ చేరేయదు.

ఈ ప్రక్క కొన్ని జీవాల ఇంద్రియజ్ఞానాన్ని పరిక్షించే చిత్రాలున్నాయి.

1. ధ్వని చీకటిగదిలో అడుగుస్థానం గల చిత్రాల్ని అడ్డుగా పెట్టివా గడ్డిలం చక్రాలకు రెక్కలు తినులకుండా ఎగుతగలదు. మని చెవులకుహారా అందనంత బిగరగా గడ్డిలం అగు న్నంది. ఆధ్వరికి చక్రాలు ప్రతిస్పందిస్తాయి. ఆ ప్రతిస్పంది సహాయంతో కన్నా పొయచుకున్నా కనపడని చీకటిలో గడ్డిలం చక్రాలకి రెక్కలు తగలకుండా ఎగరగలదు.

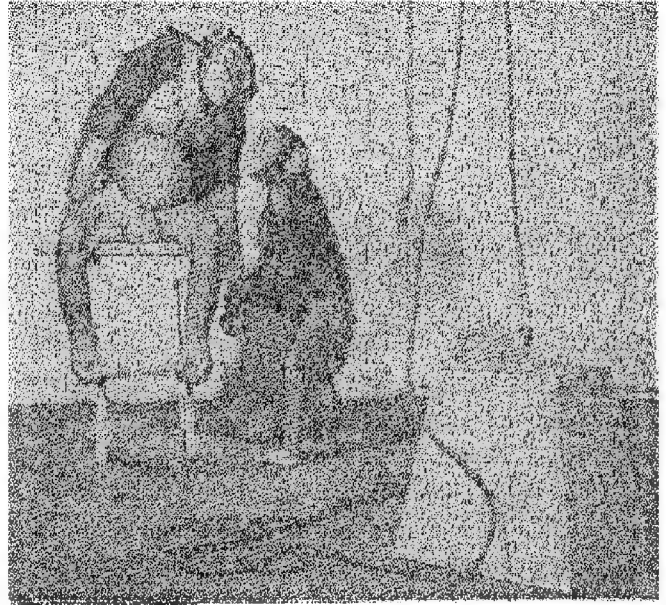
2. పుర్వ : కట్టపొయ్లూనూ, కొన్ని నీటిపొయ్లూనూ పుర్వజ్ఞానం అధికం. రెండుకట్టపొయ్లూ ఒక చిన్నసోట్ట ఉంటుంది. అక్కడే చిచిలైతన అంగ నుంచో కాని చాని సహాయంతో వేడిమిని కనిపెట్టగలదు. ప్రక్కచిత్రంలో ఒక కట్టపొయ్ కన్నుల్ని మూచితో మగాని వేశాడు. అయిననున్న బల్బు ఒకడైపున, అరేదొయన బల్బు ఒకడైపున

మూత్తుంగా వేడిమిని కనిపెట్టగలకట్లపాము.

తిప్పతుంటే, పాము పాప ఉంటుంది. అందువల్ల ప్రక్కలకు బల్బుపైన కాటు దృష్టి తిప్ప కోడానికి తలనే తిప్పేడు వెలిగించిన బల్బు తుంటుంది. ఎగనెంట్లో బరువు సమంగా పాము కనిపెట్టగలదు. ఉంపడానికి తల ఉపయోగపడుతుంది. పాణికోటిహదిరిగా వేలిమిద పావురాన్ని నిలదెట్టి ఏప్రక్కకు నే చూపు, వినికిడి, పొంచివానలే పసిబాకుంగా పిలుగా తల సమంగా వృద్ధి తిప్పుతుంది. ముక్కప్పయూ ధూమికి నిలుపు సంజలద్యారా గానే ఉంచుతుంది.

కొన్ని కోతు 6. నొప్పి: కొన్నిరకాల తూనీగలకి బొర్లిగా స్వర్ణజ్ఞానం లోపించింది. క్కచ్చిల్రంట్లో చేప తూనీగని రెక్కలతో పట్టుకుని నెమ్మదిగా మూసివేసినందువల్ల దాని తోకనే దాని నోటి కందిస్తే, అంది కోరాన్ని గమనించలేక సంతోషరకూ లోకని తినేస్తుంది. రకంకైవా వేపలు సమీపరస్తువుల్ని నొప్పి కలగదు. కాని త్వరలోనే ఆదిచచ్చి రంతో గ్రహించగలవు. పోతుంది. మెదడు వృద్ధికాని అనేక ప్రాణు ప్రరాలకు కంటినిండా లికి నొప్పి ఉండు. కాని నాటికి తెలి

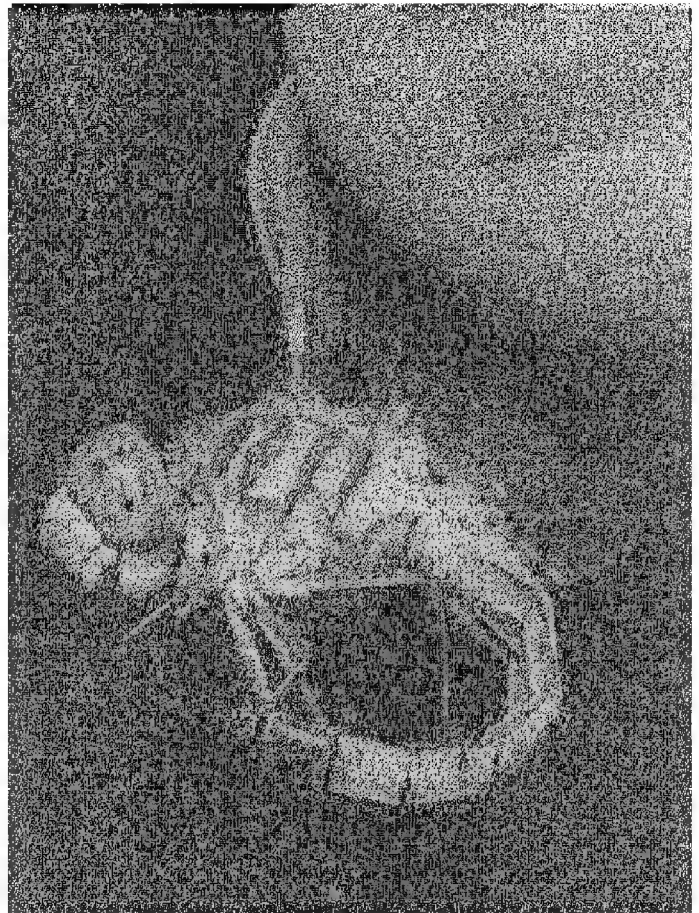

3. కొద్దిగా బుద్ధి వార్జించుకుని సంజలు తెలుసుకోగల కోతి.

యని స్వర్ణజ్ఞానం కొద్దిగా ఉంటుంది. నికి బాపలం అది తిన్నను. స్వర్ణజ్ఞానం కప్పని బోషభంలో మంచి స్పృహ వల్ల, ఏటుగుపామని గెండుగా తెగవేస్తే లేకుండా చేసినతెరవాతేకూడా, నూదితో విస్మయితిగా గెండు ముక్కలూ ఏబాగా నెమ్మతొకగానే కాలైర్తి తిన్నాతుంది. నిజా లేకుండా దేనివారిని అది బోషం.

బ్రహ్మ పసకుండా నిలవగల పావురం. చూచేకత్తి అధికం.

6. తన తోక తాను తింటూ నొప్పి తెలియని తూనీగ.

హైద్రోజన్ బాంబు

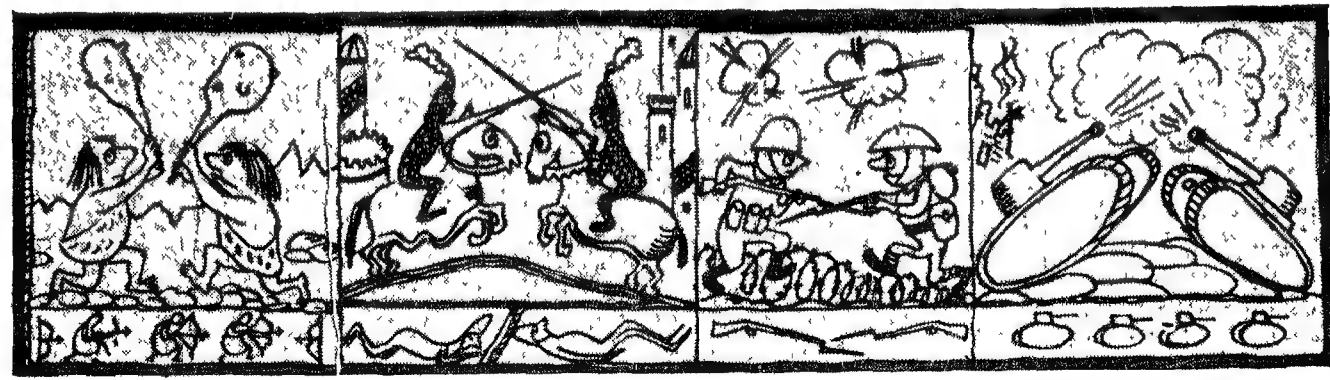

హైద్రోజన్ బాంబు నిర్మాణాని? అమెరికా ప్రెసిడెంట్ ట్రూమన్ అజ్ఞాపించాడు. దీనితో అమెరికా, యూరప్, రష్యాలలో విస్తరించే సంవలనం ప్రారంభమయింది. హైద్రోజన్ బాంబుని రష్యా కూడా తయారుచేయగలదు. కాని రష్యా తయారు చేసేలోగా అమెరికా తయారు చేయడం అవసరమని ట్రూమన్ ఎటామిక్ ఎనర్జీ కమిషన్ ని హెచ్చరించాడు. అందువల్ల మూడో ప్రపంచ ముద్రం సన్నిహితమైనదనే భయం సర్వత్రా వ్యాపించింది. ఈ బాటీలు పడ్డంకంటే ఏదోరీ తిని రష్యాతో సమాధానం చేసుకోవడం అవసరమని అమెరికా కాంగ్రెస్ ట్రూమన్ ప్రభుత్వాన్ని ఒత్తిడిచేస్తున్నది. యూరప్ లో కూడా రష్యాతో సమాధానం అవసరమనే అభిప్రాయం ఏర్పడుతుంది. ఎన్నికల్లో ప్రజల్ని మభ్యపెట్టడానికి కాని మరొక హేతువు రల్లగాని బ్రిటిష్ యుద్ధనాయకుడు విన్స్టన్ చర్చిల్ స్టాలిన్ తో సఖ్యతకు యత్నం చేయగలసిన అగత్యం ఉందని చెప్పుతున్నాడు. మొత్తానికి ప్రపంచ మంతటా హైద్రోజన్ బాంబు పేరు చెప్పేసరికి భయం అవశిష్టమింది. హైద్రోజన్ బాంబుల సహాయంతో రష్యా అమెరికాలు

యుద్ధానికి దిగినట్లయితే మానవులు అనేక శతబ్దాలుగా శ్రమపడి మలమల నైరూపించించుకున్న ఆధునిక నాగరికత నిర్మూలమై పొగలదని అన్ని కేశాలవారూ భీతి చెందినట్లున్నారు. ప్రపంచాని కింత ఉత్పాదం తెచ్చిపెట్టగల ఆ బాంబు ఏమిటి? ఇంతటి శక్తిని విజ్ఞానశాస్త్రజేత్ర లెలా సృష్టించగలిగారు? ఆకాశంలో మెరుస్తన్న లక్షలాది నక్షత్రాలలో సూర్యుడు ఒక చిన్న నక్షత్రమని శాస్త్రజ్ఞుల భావన. అకేకకోట్ల సంవత్సరాలుగా కాంతిని ఉష్ణాన్ని ప్రసరింప చేస్తున్న సృష్టికర్త సూర్యభగవానుడు. సూర్యునిలో నిత్యమూ అపారమైన శక్తి ఉద్భవిస్తూ ఉంటుంది. సూర్యునిలో ఈ కాంతి ఎలా వచ్చింది? సూర్యునిలో అత్యున్నత శక్తి ఉందన్నమాట. ఈ కాంతి ప్రసారానికి, శక్తిసృష్టికి ఏ మూలకారణమో అవే హైద్రోజన్ బాంబునల్ల విశాళకరమైన మహాశక్తి ఉద్భవించడానికూడా కారణం. సూర్యునిలో గల అపారమైన వేడిమి అక్కడి పదార్థంలో నిత్యం రిజామ సంభవిస్తోంది. ముఖ్యంగా, హైద్రోజన్ (ఉదజని

వాయువు) వేడిమిగల హీలియంగా మార్పొంగతోంది. ఈ మార్పులో కొంత దాదానికే పదా గుణం నిర్మాణం వై అదే మహాశక్తిగా పరిణమిస్తోంది. అసలు సూర్యుడే ఒక పెద్ద హైద్రోజన్ బాంబు అని విజ్ఞానశాస్త్రజేత్ర అభిప్రాయం. సూర్యునిలో లెక్కలేనన్ని హీలియం పరమాణువుల్ని ఒక్కొక్కటి హీలియం పరమాణువులుగా మార్చగలిగినట్లయితే, ఈ సూర్యునిలో కొంత పదార్థం నాశనమై శక్తిని ఉద్భరింపచేయవచ్చునని శాస్త్రజ్ఞులే నాడో కనిపెట్టారు. ఈ పరమాణువుల్ని థెడంచడం ఎలాగో ఇంటిపరిమాణ బోధపడుతుంది. సూర్యునిలో అయితే ఎల్లప్పుడూ వేడిమి పెండికోట్ల డిగ్రీలుంటుంది కాబట్టి భూమిపై వాతవరణంలో వేడిమి దాదాపు 60 డిగ్రీ మాత్రమే ఉంటుంది అక్కడన్న హైద్రోజన్ బాంబు దానంతటానే విచ్చిన్నమై కాంతిని శక్తిని ఉద్భవింపచేస్తుంది. కాని భూమిపైన అంతటి వేడిమిని సృష్టించడం అసాధ్యం. అయితే ఏటంబాంబు కేలుడుతో అంత వేడిమి సృష్టిచి హైద్రోజన్ పరమాణువుల విచ్చిత్తికి అవకాశం ఏర్పడింది, అంటే తుపాకీకి మీట ఎలాగో హైద్రోజన్ బాంబుకి ఏటంబాంబు అలా అవసరం. ఒక హైద్రోజన్ బాంబును భూమిపైన కేల్లగలిగితే సూర్యునికే సమానమైన భూమికి ఆపాదించవచ్చును. ఏటంబాంబుకి హైద్రోజన్ బాంబుకి ముఖ్యమైనవి ఒక పోలిక ఒక వ్యత్యాసం ఉన్నాయి. పెండింటి పరమాణువుల పరిమాణం అనంతరం బరువులే తగ్గిపోతాయి. వజ్రనుఫలాల్ని ఒక్కసారి తూస్తే ఎంత

మానవుడు మట్టి మొదటికొస్తున్నాడా?

రాతియుగం. గుర్రాలు, కత్తులు. తుపాకులు. టాంకులు.

బరువుంటుందో ఫలాల్ని విడివిడిగా తూచి కూడినట్లుంటే అంత బరువుండదుకోండి. మిగతా బరువు ఏమైనట్లు? యురేనియం పరమాణువు విచ్ఛిన్నమై ఇదే కనిపిస్తుంది. ఆ బరువుగల యురేనియం పదార్థరూపం విడిచి రూపంలేని శక్తిగా పరిణమించిందన్నమాట. పదార్థం వాస్తవంగా కరుడుగట్టి రూపం పొందిన శక్తి అని ఐక్స్రేక్ నిరూపించాడు.

యురేనియం పరమాణువును భేదించి నప్పుడు క్రిప్టాన్, బేరియం పరమాణువులు ఏర్పడతాయి. మొదట యురేనియం పరమాణువు బరువును చూసి, తర్వాత ఏర్పడిన క్రిప్టాన్, బేరియం పరమాణువుల బరువును చూస్తే ఈ రెండింటి బరువుల మొత్తం మొదటిదాని బరువుకంటే తక్కువవుంటుంది. మిగతా పదార్థం శక్తిగా పరిణమించిందన్నమాట.

హైడ్రోజన్ పరమాణువు విచ్ఛిన్నమై కూడా పదార్థం శక్తిగానే మారుతుందిగాని, దానికి జరిగే మార్పుపేరు. యురేనియం పరమాణువు విచ్ఛిన్నమైతే రెండు పరమాణువు లేర్పడతాయి. కాని బరువైన హైడ్రోజన్ ఒక పరమాణువులోని పదార్థం రెండు పరమాణువుల్లో చేరి హీలియం పరమాణువు లేర్పడతాయి. (అంటే ఈమారు రెండుబుట్టల్లో ఉన్న ఫలాల్ని విడివిడిగా తూచి, తరవాత అన్నిటిని కలిపి తూచినట్లుంటే మొదటి మొత్తం బరువుకంటే రెండోసారి బరువు తక్కువగా ఉన్నట్లవుతుంది.) బరువైన హైడ్రోజన్ డ్యూటీరియం అంటారు. డ్యూటీరియం లో ఒక ప్రోటాన్, ఒక న్యూట్రాన్ ఉంటాయి. రెండు డ్యూటీరియం పరమాణువుల్ని కలిపి తగినంత వేడిమి కలిగించినప్పుడు రెండు ప్రోటాన్లు, రెండు

న్యూట్రాన్లు గల ఒక హీలియం పరమాణువుగా మారతాయి. కాని రెండు డ్యూటీరియం పరమాణువుల మొత్తం బరువుకంటే ఒక హీలియం పరమాణువు బరువు తక్కువగా ఉంటుంది. ఇక్కడ కూడా తరిగిపోయిన మట్టుకు బరువుగల పదార్థం శక్తిగా మారి పోయిందన్నమాట.

మొదట చెప్పినట్లు యురేనియం పరమాణువును బద్దలుగొట్టి విపరీతమైన శక్తిని పుట్టించే పద్ధతి ఏటంబాంబుల్లో ఉపయోగించబడింది. రెండో పద్ధతిని డ్యూటీరియం (బరువైన హైడ్రోజన్) పరమాణువుల్ని కలిపి చేర్చి హీలియంగా మార్చి శక్తిని సృష్టించే పద్ధతి హైడ్రోజన్ బాంబుల్లో ఉపయోగించబడుతుంది.

హైడ్రోజన్ పరమాణువులు బద్దలై హీలియం పరమాణువులుగా మారుతూ, ఎప్పుటికప్పుడు తరిగిపోయిన బరువుగల పదార్థం తేజస్సుతోనూ, ఉష్ణంతోనూ శక్తిగా మారిపోవడం నిత్యం సూర్యునిలో జరుగుతూఉంటుంది. సూర్యునిలో నిత్యమూ వేడిమి రెండుకోట్ల డిగ్రీలు (సెంటీగ్రేడ్) ఉంటుంది. అంత వేడి ఉన్నందున అక్కడ నిత్యమూ పరమాణువులు బద్దలై తామోనే ఉంటున్నాయి.

పూర్వంకూడా శాస్త్రజ్ఞులిక సూర్యునిలో కలుగుతున్న ఈ మార్పుల్ని గురించి తెలుసుకు. కాని అంతటి వేడిమిని మహా శక్తిని భూమిపై ఎలా సృష్టించాలో చారికి ఇంతవరకూ తెలిసింది కాదు.

మొట్టమొదట ఏటంబాంబు (యురేనియం బాంబు) 1945 జూలై 16 వ తేదీని న్యూమెక్సికోలో ప్రేర్చి చూశారు అమెరికా విజ్ఞానశాస్త్రవేత్తలు. అప్పుడు కావలసి

నంత వేడిమిని ఏటంబాంబు సహాయంతో భూమిపైనకూడా కలిగించడమైనది తెలిసింది. అప్పుటినుంచే అమెరికాలో హైడ్రోజన్ బాంబు నిర్మించడానికీ ప్రయత్నాలు జరుగుతున్నాయి.

కాని హైడ్రోజన్ బాంబుని నిర్మించడం సామాన్యమైన పని కాదు. సూర్యునిలో అయితే నిత్యమూ అక్కడ వేడిమి అధికంగా ఉంటుంది కాబట్టి హైడ్రోజన్ దానంతటనే బద్దలై తామోనే ఉంది. భూమిపై నయితే చాలా సమస్యలున్నాయి. యురేనియం బాంబు పేలి వేడిమి పుట్టే సమయానికి, హైడ్రోజన్ (డ్యూటీరియం) సిద్ధంగా ఉండాలి.

ఈ హైడ్రోజన్ బాంబులో ఉపయోగించబడే పదార్థాల్లో ముఖ్యమొకటి ట్రిటియం హైడ్రోజన్ పరమాణురూపాల్లో ఒకటి. ట్రిటియంలో ఒక ప్రోటాన్ రెండు న్యూట్రాన్లు ఉంటాయి.

దీన్ని మామూలు హైడ్రోజన్ లోని (ఒక ప్రోటాన్ ఒక న్యూట్రాన్) ప్రోటాన్ థీకొన్నప్పుడు రెండూ కలిసి హీలియం ఏర్పడుతుంది. ట్రిటియం కాక డ్యూటీరియం లభియంలుకూడా ఉపయోగపడతాయి. వీటి నన్నిటిని యురేనియం (మామూలు ఏటంబాంబులో వాడేది) చుట్టూ పేర్చాలి. అప్పుడు యురేనియం బాంబు మీటగా పని చేస్తుంది. హైడ్రోజన్ పన్నీవాయు రూపంలో ఉంటుంది. అందువల్ల రసాయనికమిశ్రమాల్ని వాడవలసిరావచ్చును.

యురేనియం పేలినప్పుడు వేడి కోట్ల డిగ్రీలకు పెరిగిపోయినప్పుడు చుట్టూ పేర్చబడిన రసాయనికపదార్థాలు పేలి ప్రోటాన్లు

(36 వ పేజీ చూడుడు)

—న్యూయార్కు టైమ్స్ నుంచి.

(యుద్ధపరికరాల అభివృద్ధి)

బాంబులు.

ఏటంబాంబు

హైడ్రోజన్ బాంబు.

చుట్టూ మొదటికి.

హిమకన్య

శ్రీ చె. వెంకటరామయ్య

మంచుగడ్డలు ఆకాశం నుండి రాతే రోజు లవి. అనగా మంచి శీతాకాలం. అటువంటి సమయంలో ఒక రాణి నల్ల చేపమాని కుర్చీలో ఆసీనురాలై పడే మంచుగడ్డముక్కలను పరాకుగా చూస్తూ కుట్టుపని చేసుకుంటూవుంది. ఆమె పరాకుచిత్త గించినందుకు ఫలితంగా సూది చురుక్కున వేలికి గుచ్చుకుని బొటబొట నెత్తురుకారింది. ■ నెత్తురు చుక్కలు మూడు జారి మంచుగడ్డ మీద పడినవి. తెల్లని మంచుమీద యెర్రని రక్తబిందువులు యెంతో ముచ్చటగా కనిపించినవి. వెంటనే రాణి “యెర్రని రక్తపు రంగు పెదవులు, మంచుగడ్డవంటి తెల్లని శరీర చ్చాయ, నల్లచేపరంగు శిరోజాలు కలిగిన అమ్మాయి కలిగితే బాగుండును” అనుకుంది. కొన్ని రోజులకు

ఆవిధంగానే అమ్మాయి పుట్టింది రాణికి. తెల్లని రంగు, యెర్రని పెదవులు, నల్లని శిరోజాలతో ■ పాప చాలా అందంగా వుంది. ఆమెకు “హిమకన్య” అని నామకరణం చేశారు. కొద్దిరోజులకు రాణి చని పోయింది. రాజుగారు ఇంకో భార్యను పెండ్లాడాడు. ఆమెకూడా అందకత్తే. అయితే తనకన్నా అందకత్తె యెవరైనా వుంటే చూచి ఆమె ఓర్చలేదు.

■ రాణివద్ద ఒక వింత అద్దం వుంది. అది నిజం తప్ప మరేమీ మాట్లాడదు. ఆమె అప్పుడప్పుడు అద్దంముందు ముస్తాబై నిలచి యిలా అడగడం అలవాటు.

“వింతైన అద్దమా!
వినిపించ నాకు
అండాన నాలాటి

అతివ లున్నారా?”

అందుకు అద్దంకూడా యీక్రింది జవాబు చెప్పడం మామూలు.

“లేదమ్మ ఓరాణి!

లేదులే దమ్మా

నీకు నీవే సాటి

నిజ మిది సుమ్మా.”

ఈ మాటలు విని మైమరచి పోయేది క్రొత్తరాణి. హిమకన్య నానాటికీ పెరిగి పెద్దదై “అందాల భరిణ” అనిపించుకున్నది. సవతిత్వల్లి కన్నా మించిపోయింది రూపరేఖా విలాసాలలో. అందరూ ఆమె అందాన్ని పొగడేవారే. ఒకనాడు రాణి అద్దంముందు నిలిచి మామూలు ప్రశ్న వేసింది. ఈసారి అద్దం,

“హిమకన్యమణి అందంముందర హీనులుకారా రాణులుకూడా,”

అని జవాబిచ్చింది.

మాత్సర్యంతో రాణి ఒక రాజ భటుని పిలిచి హిమకన్యను అడవికి తీసుకొనిపోయి చంపి, నాలుక, గుండె, గుర్తుకుగాను. తెమ్మని డబ్బిచ్చి పంపింది. వాడెవధంగానే హిమకన్యను అడవికి తీసుకొనిపోయి

కత్తితో నరుకబోగా, ఆమె యేడుస్తూ “నన్ను ప్రాణంతో వదిలేస్తే యెక్కడికైనా పోయి మళ్ళీ రాణికంటికి కనిపించ”నని మొరపెట్టుకుంది. కరకువాని కఠినహృదయం కరిగింది. అమ్మాయిని విడిచి పెట్టాడు. ఒక అడవిపందిపిల్లను చంపి, దానిగుండె, నాలుక చూపి రాణిగారి మెప్పు పొందాడు.

తల్లిలేని హిమకన్య అరణ్యంలో ఆకలిదప్పలు పీడించినా సహించి ప్రయాణం సాగించింది భగవంతుని వైన భారం వేసి. అడవిలో మృగాలెన్నో కనిపించాయి. కాని అవి ఆమెకేమీ ఆపద కలిగించలేదు. చీకటిపడింది. అప్పటికి ఒక చిన్న యిల్లు కనిపించింది. బెదురుతూ ఆయింట్లో ప్రవేశించింది. ఆయింట్లో వస్తువులన్నీ చాలా చిన్నవి. అయితే చాలా అందంగా, నాజూకుగా సర్దుబడి ఉన్నాయి. మధ్యలో ఒక హాలు. అందులో ఒక బల్లమీద తెల్లని దుప్పటి పరచి, దానిమీద ఏడు చిన్న కంచాలు, యేడు చిన్న చంచాలు అమర్చబడి ఉన్నాయి. వాటిక్రక్కన యేడు చిన్న లోటాలు. గోడకు అనుకొని యేడు చిన్న మంచాలు. ఆ మంచాలమీద మెత్తలున్నూ, దిండ్లు కనబడినవి. ఆయింట్లో యేడుగురున్నారనీ, అవి వారితాలూకు ఆహారపానీయాలు, నిద్రాసౌకర్యాలనీ గుర్తించింది రాజకుమారి. వారిలో యే ఒక్కరికీ ఆహారలోపం రానీయకూడదని, ఒక్కొక్క కంచంలోనుండి ఒక్కొక్క ముద్ద అన్నం తిని ఒక్కొక్క లోటాలోని నీటిని ఒక్కొక్క గుక్కే తాగి, ఆకలి

దప్పలు తీర్చుకుంది. అన్నం నోట్లో పడి ఆకలి అణగగానే నిద్ర వచ్చింది. ఏడుపడకలలో ఏది చూచినా కడపటిది తప్ప తక్కినవి తనకు సరిపోలేదు. ఒకటి చిన్నది, ఒకటి పెద్దది, ఒకటి దిండు యెత్తు జాస్తి, మరొకటి తక్కువగా కనిపించాయి. అందుచేత

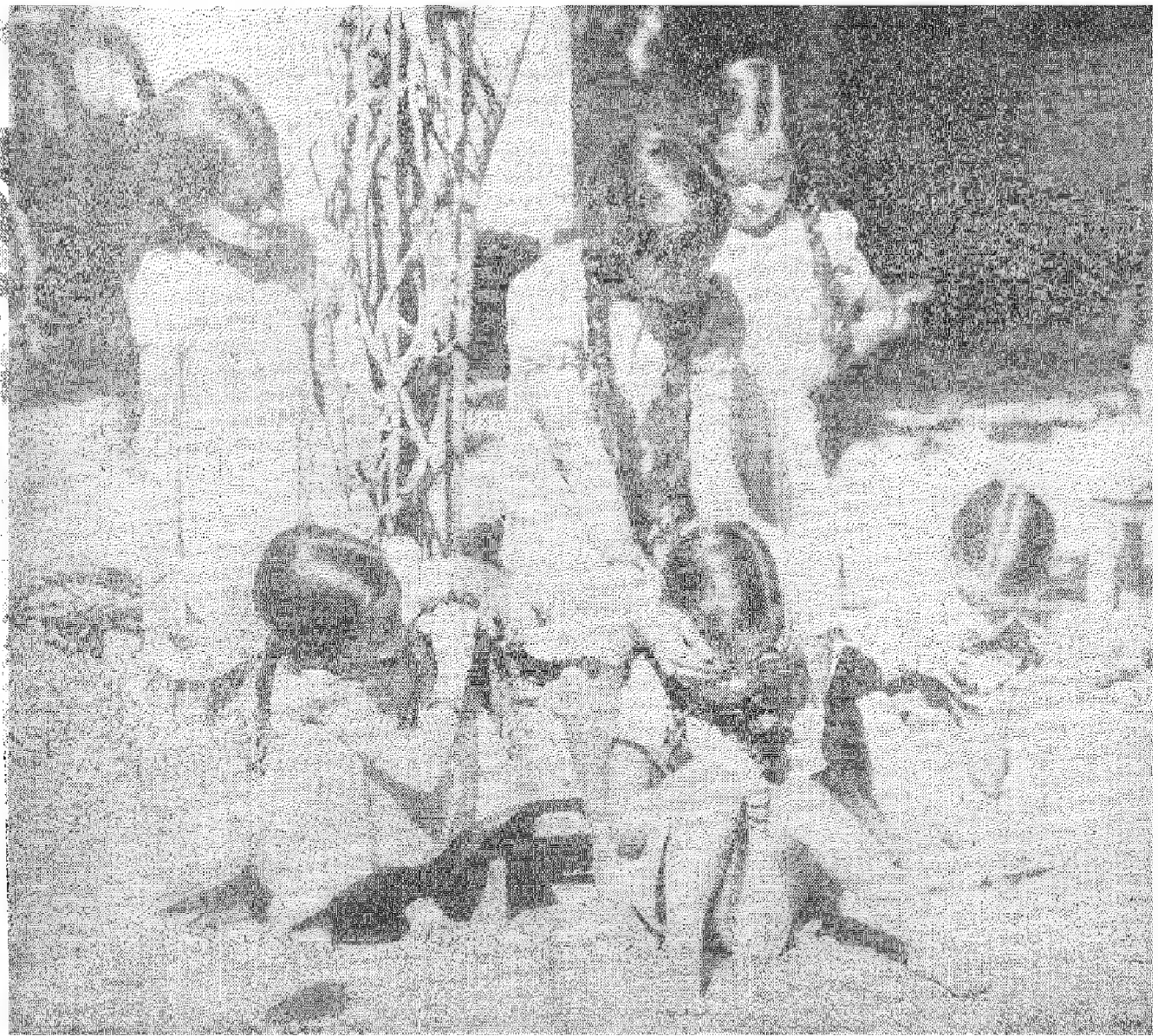
పచ్చడిముద్ద కనబడలేదు. అయిదో కంచంలో అప్పడం లేదు. ఆరో కంచంలో ఆవకాయముక్క లేదు. ఏడోవానికి నీరునిమ్మకాయ పూట అయింది. ఉన్నదానితో సర్దుకొని పడకలవంక తిరిగారు. ఒకరి దిండు కదిలింది. ఒకరి దుప్పటి మడత

తన కన్నివిధాలా సరిపోయిన చివరి మంచంమీద మేసు వాల్చి నిద్ర పోయింది.

బాగా రాత్రి అయ్యేసరికి ఏడుగురు మరుగుజ్జులు వచ్చారు. వారికింట్లో తమ వస్తువులన్నీ తారుమారుగా కనిపించాయి. ఒకరికి కొంచెం రొట్టెముక్క తగ్గింది. ఇంకొకరికి ముద్దలన్నం లోపించింది. మూడవవానికి పులుసులో ముక్కలు కనిపించలేదు. నాలుగోకంచంలో

చెదిరింది. మరొకరి మంచం కాస్త స్థానం తప్పింది. ఇలా వారు తంటాలు పడుతూండగా కడపటివాడు వచ్చి ఆశ్చర్యంతో తన పడకమీద అందమైన అమ్మాయిని తక్కినవారికి చూపించాడు. మరుగుజ్జు లేడుగురికీ మహదానందం కలిగింది. అంతటి అందమైన అమ్మాయి వారింటికి పిలవనిపేరంటంగా వచ్చింది. ఆమె నిద్రకు భంగంరాకుండా కడపటి మరుగుజ్జు తక్కినవారిమంచాలమీద

“దాగుడు మూతలు”

—పి. రాఘవాచార్య.

నిద్రించాడు. తెల్లవారింది. అమ్మాయి లేచింది. మరుగుజ్జులు హిమకన్యకు ద్రోహం చెప్పి, ఆమె కథంతా విన్నాడు. తమ వంట, వార్డు, తక్కిన సమస్యలు చూస్తూ ఆమెను అక్కడే వుండమన్నారు. ఆమె సమ్మతించింది. రాణి చాలా అప్పులమారి కాబట్టి, ఆమెను బాగ్రాక్షగా వుండమని చెప్పి వారు తమ

సనులమీద వెళ్ళారు.

కోటలో రాణి, హిమకన్య మరణించినదనే సమ్మకంతో చాలా సంతోషించింది. మళ్ళీ అద్దంముందు నిలిచి ప్రశ్నించింది. అందుకు అద్దం నిజం పలికింది మళ్ళీ:—

“కొండలకోనల మధ్యన తిరిగే మరుగుజ్జుల మధ్యన పెరిగే హిమకన్యమణి అందం ముందర

హినులు కారా రాసులు కూడా!”

ఈమాటలు విన్న రాణికి అరికాలిమంట నెత్తి కెక్కింది. ఏదో మోసం జరిగి, రాజకుమారి తప్పించుకున్నదని తెలుసుకున్నది. వెంటనే ఆమె పువ్వులమ్మే అవ్వ వేషం ధరించి పూలహారాలు తీసుకొని కొండలు, కోనలు దాటి మరుగుజ్జుల యింటికి వెళ్ళింది. పూలమాలను

అమ్మజూపింది. హిమకన్య మోసం గుర్తించలేదు. హారం కొన్నది. అవ్వ తియ్యనిమాటలు చెప్పి, తన చేతులతో అమ్మాయికి పూలదండ వేసేమిషతో, ఆమె కంఠానికి హారాన్ని గట్టిగా బిగించింది. పూపిరి పీల్చునీకుండా, హిమకన్య తెలివితప్పి పడగానే అక్కడనుండి రాణి పలాయనమంత్రం పఠించింది, మరుగుజ్జులు వచ్చి చూసేసరికి అమ్మాయి కంఠానికి బిగింపబడిన వుచ్చు కనబడింది. వెంటనే దాన్ని కోసివేసి హిమకన్యప్రాణాలు రక్షించారు. మరునాడుకూడా రాణి రావచ్చును కాబట్టి, గడపదాటి కాలు కదల్చు వద్దని యెచ్చరించి తమ పనులపై వెళ్ళిపోయారు. రాణి తన ఇంటికి పోయి మారువేషం తీసేసి అద్దాన్ని ప్రశ్న వేసింది. అద్దం ఇదివరకు చెప్పిన జవాబే చెప్పింది. తన పాచిక పార నందుకు రాణి కోప్ప మెక్కువైంది అసూయకూడా శృతిమించింది.

ఈసారి ఎట్లాగైనా పంతం నెగ్గించుకోవాలని గట్టిప్రయత్నం చేసింది. ఈసారి విషపు దువ్వెన ఒకటి తయారుచేసి, చక్కని రంగులు పూసింది. పేదరాసిపెద్దమ్మవేషం వేసుకుని మరుగుజ్జుల మకాముకు పోయి తలుపు తట్టింది. “దువ్వెనా వద్దు, గివ్వెనా వద్దు పో” అని చెప్పింది హిమకన్య. “కొనకున్నా దీనిని చూస్తే చాలు నని” పైకి తీసింది రంగుల దువ్వెనను రాణి. పాపం పసిపిల్ల ఆ దువ్వెన చాలా ముచ్చటగా కనిపించేసరికి కొన్నది. “ఒక్కసారి నీ తల దువ్వెతా” నంటూ మాయలాడిముసలిది విషపు దువ్వెనను హిమకన్యతలలో పెట్టి ఒక్క

సారి దువ్వెసరికి విషం పనిచేసింది. హిమకన్య స్మృతితప్పి నేలమీద పడిపోయింది. రాణి పారిపోయింది. మరుగుజ్జులు వచ్చి చూచేసరికి హిమకన్యస్థితి చాలా ప్రమాదంగా ఉంది. బాగా పరీక్షించి చూచేసరికి తలలో విషపు దువ్వెన కనబడింది. వెంటనే దానిని లాగేసి వైద్యం చేసి ఆనాటి గండం తప్పించారు. కోటలో రాణి మళ్ళీ తన యెప్పటి ప్రశ్ననే అద్దాన్ని అడిగితే, “హిమకన్య అందకత్తై” అనే జవాబే చెప్పింది.

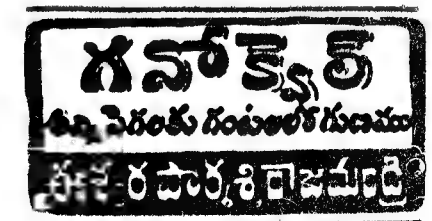
ఈమారు ప్రయత్నంలో తిరుగు లేకుండా వుండాలని బాగా ఆలోచించి, రాణి చక్కని “ఆఫీల్” పండు నొకదాన్ని కృత్రిమంగా తయారుచేసింది. అందులో ఒక భాగం కాలకూటవిషంతో నింపింది. ఆ పండుయొక్క రంగు, పుష్టి చూచి యెవరికైనా నోట నీరూరకమానదు. ఆ పండును చేత పట్టుకొని పల్లెటూరి ముసలమ్మవేషంతో హిమకన్యయింటికి పోయి “పండు కొంటారా?” అని అడిగింది. “పండ్లు, ఫలాలతో పనిలేదు పో” మృన్నది రాజకుమారి. “కొనకుంటే మానె, తినకుంటే మానె-మాపండు కంటితో చూస్తే కడుపు నిండుతుంది. అని పైకి తీసి సగం కోసి విషంలేని ముక్కను తాను తింటూ కాస్త రుచి చూచి పొమ్మంటూ ఒక ముక్క (విషంవైపుది) హిమకన్య కిచ్చింది. ఆమె ఆముక్కను నోటిలో వేసుకుందో లేదో వేరుతెగిన వృక్షం లాగు కూలిపోయింది. రాణి కాలికి బుద్ధి చెప్పింది. కోట చేరగానే అద్దాన్ని అడిగింది. అద్దం యీసారి “నీకు నీవే సాటి నిజమిది సుమూల్”

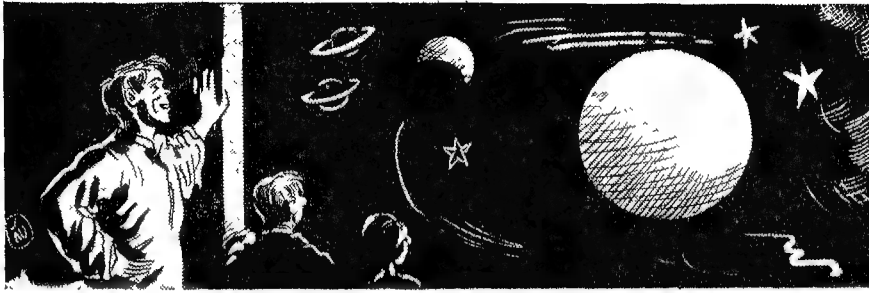
అని బదులిచ్చింది. నిజానికి ఆనమయూనికి హిమకన్య తెలివితోలేదు.

మరుగుజ్జులు వచ్చి చూశారు. తలలో దువ్వెన వుండగా అని చూశారు. మెడకు తాడు బిగించి దేమో నని వెతికారు. గాయాలున్నాయేమో నని పరీక్ష చేశారు. ఈసారి వారివైద్యాలు ఫలించలేదు. అందాల బిడ్డ మరణించిందని నిశ్చయించారు. అన్నాహారాలు మాని అలమటించారు. కాని ఫలితం శూన్యం. పోయిన ప్రాణం రాదు కదా? “ఇంతటి అందకత్తైను నల్లని మట్టిలోనా పాతిపెట్టడం?” అని విలపించారు. అందుకు చేతులాడక ఆమెను ఒక అద్దాలపెట్టెలో భద్రపరిచారు. దానిపై బంగారపు టక్షరాలతో ఆమెపేరు చెక్కించారు. నిద్రలో నున్న సుందరివలె, అందం, శరీరకాంతులు చెక్కుచెదరలేదు హిమకన్యకు. వారు వంతులువేసుకొని ఆ శవపేటిక వద్ద కాపలా కాస్తూ వున్నారు. సుషుప్తసుందరి సమాచారం ధ్వేషదేశాలూ ప్రాకి పోయింది.

కొంతకాలానికి ఒక చక్కని రాజకుమారుడు పరివారంతో ఆ అరణ్యంగుండా ప్రయాణం చేస్తూ ఆమెకథ విన్నాడు. హిమకన్యకన్నా సుందరనారిని అతడు చూసిఉండలేదు. అద్దాలపెట్టెను తన కిస్తే ఎంతధనమైనా ఇస్తానన్నాడు. మరు

(36 వ పేజీ చూడుడు)

అంగారకుడు, ఇద్దరు చందమామలు

“అన్నయ్యా! నువ్వెప్పుడు కథ చెప్ప మన్నా చెప్ప నే చెప్పవు. ఎప్పు డన్నా చెప్పావంటే మా కర్ణంకాని కథ చెప్పావు. ఒక మంచికథ చెప్పవూ!”

“సరే అయితే అట్లాగే చెప్తా విను, అంగారకుడి కథ.”

మనలోకానికిపైన ఉండేది అంగారక లోకం. దానినే కుజలోకం అని కూడా అంటారు. ఆలోకంలో పిల్లల్ని గురించి చెప్తాను. మనకు రాత్రి 7 గంటలవంతోనే తూర్పునైపుకు చూస్తే, కన్యారాశినక్షత్రాలు కనిపిస్తాయి. వాటిదగ్గరగానే బాగా ఎర్రగా మెరుస్తూ ఒక చుక్క కనిపిస్తుంది. దాన్ని చుక్క అనరు. గ్రహ మంటారు. ఆ లోకంలో కొంటెపిల్ల లీత లాడేందుకు చాలాచాలా నదులున్నాయి. ■ నదులెంత వెడల్పుంటాయో తెలుసా! వర్షాకాలంలో మన కృష్ణానది ఉండే వెడల్పు కన్నా 50 రెట్లు వెడల్పు ఉంటుంది ఒక్కొక్కనది. వాటిమందర మన నదులెంత! అయితే అక్కడకూడా చిన్నచిన్న నదులు తేకపోలేదు. ■ నదులకు రెండు ప్రక్కలా ఆలోకంలోని పిల్లలు ఆడుకునేందుకు చెట్లు, చేమలు చాలా ఉన్నాయి. ■ లోకంలో పిల్లలు వేసవికాలం వస్తేనేగాని నదుల్లో చెరువుల్లో ఈతలాడటానికి రారు. వాళ్లకు చలి యొక్కన. సంక్రాంతి రోజుల్లో తెల్లవారుఝామన మన మెంత వణికిపోతుంటామో వాళ్లు వైశాఖమాసంలో (వేసవి కాలంలో) గూడా అంత వణుకుతుంటారు. మనకన్న వాళ్లకు సూర్యు డెక్కువ

దూరంలో ఉన్నాడు. ఉన్నాడు. వాళ్ల యిళ్లల్లో ఎప్పుడూ ఆవిరిపోతూన్న గొట్టాలు పొడువైనవి పెట్టుకోవాలి. వాళ్ల యిళ్ల న్ని పైన మంచుపడి పూడిపోతాయి కాబట్టి మన భూలోకంలోకూడా రష్యా దేశం లో ఇలాగే ఉంటుంది. నైదీరియామంచువరే రిలో చలి చాలా ఎక్కువ. అక్కడ ఇళ్లు కట్టుకొనేవాళ్లు ఎన్నో అంతస్తుల యిళ్లు కట్టుకుని, పై అంతస్తుల్లో ఆరినొట్టాలు పెట్టుకొని నివసిస్తారు. ఎప్పుడూ బాగా మందంగా ఉన్న ఉన్నికోట్లు తొడు

శీతైరవబొట్టరామబ్రహ్మ శాస్త్రి

క్కుంటారు. ఎదురింటి అబ్బాయిమాదిరి బట్ట విప్పేసుకుని తిరిగితే మంచుకు కొయ్య బారిపోతారు. శీతాకాలంలో రష్యాదేశంలో వీధులన్నీ వెచ్చగా ఉండేందుకు వాళ్లు ఆవిరిపారే గొట్టాలతో వీధులను నింపుతారు. అట్లాగే కుజలోకంలో వీధులగూడా వాళ్లు నానాయతనలో పడి వెచ్చగా ఉంచుకోవాలి. వాళ్లెంతగా అవధులు పడుతున్నా వాళ్ల యింటి వాకిళ్లలోను, దర్వాజాల సందుల్లోను మంచుగడ్డలు కేరుకుపోయే ఉంటాయి. అయితే వేసవికాలంలో వాళ్లకి ఫర్వాలేదు. మామూలుకోట్లు తొడుక్కొని, దట్టమైన టూపీలు పెట్టుకొని తాకుతీకు మని వీధుల్లో తిరగవచ్చు. శీత కాలంలో మాత్రం తలుపులన్నీ బిడా యించుకొని పైఅంతస్తుల్లో పప్పు సెగ

ప్రక్కన కూర్చోవాలిసిందే. అందుకని దేవుడు వాళ్లను కరుణించి వాళ్లమీద వెచ్చటి గాలులు పంపిస్తుంటాడు. వాళ్ల గాలిలో నీటి ఆవిరి నూటికి పదిపాళ్ళే ఉంటుంది. అందుకని వాళ్లకి పైనంచి పడే మంచుగూడా చాలా తక్కువే.

కుజలోకంలో చాలామంది పిల్లలకు వానలంటే యేమిటో గూడా తెలియదు.

ఆలోకంలో అసలు వానలే ఉండవు. అందుకని ఆ పిల్లలు వానలు చూడాలన్నా, వడగళ్లు తినాలన్నా, వానసీళ్లు కాలు వలుగా పారుతుంటే కాగితపు పడవలు వేసి వాటితో ఆడుకోవాలన్నా, ఆ లోకం లోంచి మన భూమిమీదకు రావాలిసిందే! ఇంకా వాళ్లలోకంలోని మట్టికూడా మన మట్టికన్నా చాలా తేలిక. ఇక్కడ బుట్టెడు మట్టిని మోసేవాళ్లు అక్కడ తట్టెడు మట్టిని మోయగలుగుతారు. ఆ లోకంపిల్లలకు పర్వతమంటే ఏమిటో తెలియదు గూడా! ఆలోకం మొత్తరమీద ఎక్కడచూచినా పర్వత మనేదే కనిపించదు. అంతా సాఫీగా చదునుగా ఉంటుంది. అక్కడక్కడ చిన్న మట్టిగుట్టలు కనిపిస్తాయేమో! హిమాలయాల వంటి యెత్తైన పర్వతాలను చూడాలంటే వాళ్లు భూమిమీదకు రావాలిసిందే! “నాకు పర్వతం చూపించవూ, నాకు వానంటే యెట్లా వుంటుందో చెప్పవూ”అని అక్కడి పిల్లవాడు మన భూలోకంలో పిల్లవాడి నడగాలిసిందే!

మఱి కుజలోకంలో పర్వతాలు లేవు గదా నదులు లేట్లా పుట్టాయంటావేమో! అక్కడ నదులన్నీ అవి పుట్టినవి కాదు. అక్కడి వాళ్లు స్వయంగా త్రవ్వకున్న మహానదు లవి. మన భూమికి ఉత్తరధృవము, దక్షిణధృవ మున్నట్లే ఆలోకానికి కూడా గృవాలున్నాయి. మన గృవాలదగ్గర మంచున్నట్లే కుజలోకంలో గృవాలదగ్గర కూడా మంచు గడ్డలు పేరుకుపోయి ఉన్నాయి. శీతాకాలంలో కుజలోకంలో గృవాలదగ్గర మంచు అలకపుమధ్య కేళి వైపుకు పారుతుంది. ■ వ్యాపించటంలో

(36 వ పేజీ చూడుడు)

నారసింహలేహ్యము

వింగారు చేర్చబడినది. మేహము, నిక్కాక, విప్పేత్తువ భక్తనష్టమును హరించి విలమును కాంతిని వీర్యవృద్ధిని కలిగించు వరప్రసాదము—

ఈ దర్శన. 3-4-0 పోస్టేజి 10 అ.

పి. సి. ఏ. ట్రికంపెని.

పెరిడేసి-నెల్లూరు జిల్లా.

రుద్రమదేవి

(12-వ పేజీరుతవాయి)

సగ్గుకొనిరి. కొందరు స్వస్థానములు వదలలేక అచ్చటనే నిలిచి స్వర్గ కారాదన్వస్తులో స్థిరపడిసాగిరి.

అట్లు నిలిచిపోయినవారికి పలువురకు చిరకాలము వ్రాయన వృత్తిలో చేతులు మెలిగినందున కఠినము లగు స్వర్గదారులై లాడు లలో నంత నిపుణులుగా వారి హస్తములు ప్రసరింపకుండెను. వ్రాయనవృత్తిలో నున్నపుడు సంపాదనము తక్కువైనను సంఘ ములో నొక గౌరవ మెక్కువ యుండెను. ఆ గౌరవ మిప్పుడు వారికి పోయినది. తమకంటె తక్కువనా రని ఇన్నాళ్లు తలచిన వారితో సమానముగానైన ఇప్పుడు ఆ కర్మలలో నైపుణి వీరికి కదురలేదు. అట్టి సామాన్యకరణములకు తమ వ్రాయనవృత్తితోపాటు జీవనాధారమే పోయిన ట్లయినది. వారికి ఆంధ్రరాజుమీదను వారి మంత్రిసామంతదండనాగులమీదను అంతరంగములలో తీవ్రమైన కోపము చెలరేగినది. కాని యేమి చేయగలరు ? అట్టివారికి నాగా చారికంటి ప్రధానకరణములు ప్రభువుపై ద్వేషము వృద్ధియగునట్లు ప్రేరేపుచు డిరి. అమాయకు లగు నట్టి పేదలు ఉండ్రేకమూరితులై సమయము చిక్కినప్పుడు అకార్యములు చేయసాగిరి. వారిలో పట్టు బడినవారికి రాజపురుషులు శిక్షలు విధించుచుండిరి. అట్లు వారు పొంగు శిక్ష లతిశయించుచున్నకొలదియు వారికి ప్రభుత్వముపై ద్వేష మభివృద్ధి నొందసాగినది. అందుపై నల్లరులు పెరిగి వి. శిక్షలు పొందినవారు తాము చేసిన దోషములు తలపోయుట మాని, రాజపురుషులు విధించు శిక్షలే భావించుచు, వారికి పక్షపాత మారోపింపసాగిరి మున్నెన్నడు లేనిది కాకతీయప్రభువులకు జై నలపై ద్వేషము జన్మించిన దని యొక ప్రభ వారు ప్రపర్తింప జేసిరి. వినాశకాతీ విఠరేబుడి !

ఇట్లు పుగవులే కాక స్త్రీలుకూడ ప్రభువులను ఆడిపోయ సాగిరి. అట్టి యపప్రభ యొకసారి లోకములో ప్రవర్తనగానైనచో దాని నెవ్వ రాపగలరు. దొరలించిన చక్రమువలె నే అదియు సాగి పోయెను. చార్యము చేసినవారికి కరచ్చేదనము సామాన్యశిక్ష ! ఆ శిక్ష పొందినది ఒరుడైనచో నెవ్వరు నేమియు ననుకొనరు. కాని అది జై నచోరునికే తీటస్థించిన వారిలోవారు మరల వీని నొకనిని గూడ శిక్షించుచున్నారు. మన కిక తలలు నిలువవు. పాప మిత డెంత మంచివాడు ! ఇట్టివాని నా రాజపురుషులు శిక్షించుట ? వినాశకాతీ విఠరేబుడి ! ఇట్లని యనుకొందురు. అట్టి మాటలు వినిన జై నేతరులు గూడ, 'కాబోలు పాపమని జాలి నొందుదురు. ఇట్టి యపప్రభలు నాగా చారి సర్వవిధముల పట్టణమున పొక్కునట్లు చేయుచుండెను.

కాని యా వ్రాయనకాండ రోపమంతయు ముఖ్యముగా బ్రాహ్మణకరణపాతకాలపై కేంద్రీకరించెను. "ఇది మహాప్రమా దము ! వీరికి అబద్ధ మగు వేదమును గంగిరెడ్డవలె తల లాడించుచు అప్పగించుట మాత్రమే వచ్చును. ఎంతవారితోనైనను వారికంటె తామే అధికల వైనట్లు ప్రపర్తింతురు. దౌర్భాగ్యవశమన నట్టి మూఢులకే ఈ రాజ్యమున విశేషగౌరవము కలదు. వీరేమి వ్రాయ

గలరు ? వ్రాసినను అందముగా వ్రాయుట ఎన్ని జన్మముల నభ్యసించిన వీరికి రాగలదు ? ఈ ఛాందసులకు లెక్క లేమి యవగతము కాగలవు ? రాజ్యతంత్రము వీరేమెరుగుచురు ? దీని ఫలము ప్రభువులు త్వలోనే తెలిసికొందురు. అప్పుడు వారే మనతో క్లాళ్ల జేరనునకు వత్తురు. తొందర ఏమి ?—"

ఇట్లు వారిలో వా రనుకొనుచుండురు. ఒక వంక 'తొందర యేమి ?' యనుచునే యుండురు. మరియొక ప్రక్కను వారి చిత్రములు అలజడిచెందుచునేయుండును ; వారి మనస్సులలోని తొందర స్పష్టముగా వారి దేహములలో నాపాదమస్తము ప్రతిబింబించుచునే యుండును. ప్రభువులను, బ్రాహ్మణకరణములను నోరార తిట్టుదురు. తిట్టుచున్నకొలదియు వారికి వారిపై ద్వేష మతిశయించును.

కరణపాతకాలలో చేసిన బ్రాహ్మణులు వారికి వీధిలో కనబడినచో వారిని ఏదోవిధముగా వారు పరిహాసము చేయుదురు. వారికి వినిపించుకొట్టు తమలోతాము తిట్టుదురు. వారు పెట్టుకొనిన బిళ్లగోచీలనో శిరస్సులపై ప్రకాశించు శిఖలనో పైయుత్తేరియవు చెంగులనో ఎరుగనట్లే యుండి లాగుదురు. వారు వెనుకకు తిరిగి చూచుకొను లోపున దూరమై కిలకిల నవ్వుదురు ఒంటరిగా వారు దొరికినయెడల నట్టివారిని అటునిటు చూచి ప్రహరించి సందుగొందు లలో దూరి పారిపోవుచురు. అందుచే ఈ క్రొత్తగా లెక్కలు చేర్చుకొనువారు ఒంటరిగా చీకటివేళల నగరవీధుల సంచరించుటయే ప్రమాదభూయిష్ట మయ్యెను.

వారు చెప్పకొను పాతములు ప్రారంభించుట సామాన్యముగా మధ్యాహ్నమునుండియే. ప్రతిదినమును పాకనాటికరణములందరు నా పాతకాలకు నచ్చుచుండుటకు వారికి తీరుబడి లేదు. అందుచే కొందరే వచ్చుచుండురు. ఆ పాతకాలము ఒక్కచో లేవు. స్వయం భూదేవాలయావరణమునను, ఏకపీఠాదేవి, చుమడ్యోశక్తి, భేరవ స్వామి, ముసానమ్మ, కొమరుసామి, పాండవుల గుడి, వీరభద్రేశ్వరుడు, మామూరమ్మ, కామవల్లి, మహాలక్ష్మి, కాకితమ్మ— ఇత్యాదిదేవతల యాతనములందును, కొన్ని కరణపాతకాలము పెట్టిరి. మరికొన్ని పెద్ద ధర్మసత్రముల మధ్యభాగమున గల మండువాల చుట్టును సాగుచున్నవి. అయినను అవి చాలవు. ఆరువేలమంది చదువుచుండిరాయే ! కొన్ని కొన్ని పాతకాలలు నగరములో మధ్య మధ్య గల విశాలప్రదేశములలో తాత్కాలికము లగు, చెదురు తాటి యాకు కొబ్బరియాకు రెల్లు అడవియాకు మొదలగు పరికరములతో నిర్మింపబడినవి. వాని కెల్ల పన్నును అవిసర మగుచు వచ్చిన తడకలు సిద్ధముచేయుచు మేదరవాడ రాత్రింబవళ్లు పనిచేయుచు తీరిక లేకుండెను.

ఇట్లు తాత్కాలికము లగు సాధనములతో నిర్మింపబడిన పాత కాలలు ఉద్యోగములు పోయిన చిల్లికరణములకు కన్నులు కట్టించు చుండెను. ఈ రాత్రి బ్రాహ్మణవాడలో నట్టి పాతకాల యొకటి పరమరామప్రీతి యగును. ఇంకొకటి రేపు అక్కలవాడలో కూలి పోవును. మరునా డింకొకయెడ గల పాతకాలకప్పు తెల్లవారు నవ్వు టికి కనబడదు. ఇట్లు సరిపరివిధముల నా పాతకాలలు సాగకుండు విఘ్నము లొనర్చుట కా దుండగులు ప్రయత్నించుచుండిరి.

అయినను రాజానగ్రహమున ప్రధానుల యభిమానమును ఉన్నందున ఆ పాతకాలలో విద్యాబోధనమున కెట్టి దీగ నిరోధమును కలుగకుండ అవి సాగిపోవుచుండెను. దహనమైన పాతకాలకంటె

బలిష్ఠ మగు భవనము మరునాటికే అక్కడ నిద్రమగును. కూలిపోయి నది నిలువబడును ; తడకలు పోయినదానికి ఆచ్ఛాదనము మరల సరి యగును. పైపెచ్చు రాతిండివమును వానిని రక్షించుచుండుటకు భటులు నియమింపబడిరి. వారును ఆ కాలలపై దుర్మార్గుల యాగ వ్రాతినను కఠినముగా పట్టి దండింపసాగిరి.

ఈ పాఠశాల కన్నిటికి మూలకారణము అన్నచుంత్రి. అన్నచుంత్రిపై ముఖ్యముగా వారి ద్వేషము లగ్న మగుటలో ఆత్మ ర్యము లేదు. అంగును అతనిపై ప్రత్యేకము ద్వేష మూనిన నాగా చారి నిజముగా నాగావతారమే, ఆశీవిషమే, పన్నగమే, కర్కోటక స్వరూపమే, ద్విజహ్వకారమే ! అతడు దీర్ఘక్రోధుడు. అత డూహించిన విధమున తన్ను అన్నచుంత్రి యవమానించినట్లుట వారముదినము కైన తిరుగకముందే ఆ మంత్రి రాజమండలములో బంధితుడయ్యెను. ఇంకను ఆ శిక్ష చాలదు. అతని నిర్బంధము ఎంత చిత్రముగా నున్నది ! అతని కన్ని మర్యాదలను జరుగు చున్నవి. అయినను అతడు నగరమునందు నాయంతటివాడు లేడని రొమ్మువిరుచుకొని యిప్పుడు తిరుగాడుట లేదు. రాచనగరు వదలి బయటకు వచ్చుటలేదు. తన యింటికైనను వచ్చి చూచిపోవుట లేదు. అతని భార్య లిద్దరుగాని తల్లి గౌరీదేవిగాని మద్దుః కూతురుగు బాలాంబగాని యాతని చూడబోవుట లేదు. ఛాంపసు లగు నలువురు బ్రాహ్మణులుమాత్రము రాకపోకలు సలుపుచున్నారు. ఇప్పు డన్న చుంత్రికూడ వారితోపాటు గంగిరెద్దులపై తల యాడించుట అభ్యసించుచున్నాడందురు. అది కాకరాగారమున నుంచుట కాదా ? కాకున్న నాతనిపై నభిమానముచే నతనికి తగినట్లు శృంఖలములు తగిలించలేదు ; తల తగుగలేదు. బంగారుపంజరములో చిక్కుకొని న

ట్లయినాడు. మహారాజుల దక్షిణభుజము నని విర్రవీగిన యాతడు నేడు రాజద్రోహిగ నే పరిగణింపబడుచున్నాడు !

కాని యీ ప్రభువులు బుగ్గు లరము కావు. చాంచల్యము, పక్షపాతిము, దురభిమానము, అక్రమవాత్సల్యము వారిని నానా మార్గముల లాగుచుండును. అన్నచుంత్రి రాజద్రోహి యైనచో ఆ తిక్కన ఏమి కావ ? అతరివెంట వచ్చిన యా పాకనాటికరణములు నూర్వారు నేల కాదు ? ఆ తిక్కన చెప్పుకు తగిలించుకొన్న కుండములు, ముఖమున ప్రకటించు దొంగ మాగ్ధ్యమును, కరణములు మాటిమాటికి చేయు స్వస్థినాచనమంత్రములును ప్రభువులను దిగ్భ్రాంతిల గావించినవి. అన్నచుంత్రికి వారి కాశ్రయ మిచ్చినందుకే శిక్షయు. ■ యాతని యాశ్రయముకే ఈ ఆదరాభిమానములును, నూటిగా నాలోచింపగల మాబోంట్ల కర్మ మగునా ?

ఈ విధముగా నాగాచారియు నతని మిత్రులును సహచరులును ఆలోచించుకొనుచుండురు. కాని వారి యాలోచన తేగదు. తిక్కనపై ద్వేషము పెరుగును. అది వారివెంట నున్న చిల్లరకరణములకు ప్రాకును. ఏమి యా ధైర్యము ఈ తిక్కనకు ! మహారాజుల యభయహస్తమే త న్నెల్లప్పుడు రక్షింప గలదని కాబోలు నాతని యతిశయము !

తిక్కనసోమయాజియు తనవెంట గురునాథుడును మారనయు నన సరింపగా అన్నచుంత్రిగృహమునండి కేశ శ్రీస్వయంభూదేవాలయములయొద్దకు నిస్త్రుంగులై నడచిపోవుచుండుట అనుదినము చూడచూడ వారిలో కొందర కంటకంతుకు భరింపరాని దయ్యెను.

ఒకనాటి సాయంకాలమున సోమయాజి యానాటి శ్రీమహాభారతరచనము ముగించుకొని స్వయంభూనగోవరములో వారిని

నేపాల్ ప్రధాని మహారాజా మోహన్ గంధర్వ జంగ్ బహదూర్ రాణా ఫిబ్రవరి 19-వ తేదీన రాజమహాత్మకుస్థలి గాంధీజీ సమాధికి పుష్పాంజలి సమర్పించారు.

దేవదర్శనము కావించుకొని తిరిగి యింటికి వచ్చుచుండెను. యథా ప్రకారము మారనగురునాథులు మాత్ర మాయనవెంట నుండిరి. ప్రైకరణములచే ప్రేమపరిపూరిత కిందరు కర్ణాటకులు మదిరాపాన ముత్తులై వారి కెదురు వచ్చుచుండిరి. ■ త్రిమూర్తులకును ఉన్న రాజానగ్రహము నాగరకు లెల్లరు నెరిగియున్నందున నందరును, పెద్దలుగాని పిన్నలుగాని, ఎట్టివా రైనను ఎదురైనయెడఁ గౌరవ ముతో వారికి దారివిడిచి ప్రక్కకు తొలగుచుండుట పరిపాటి యైనది. ఆనాడు తిక్కనసోమయాజియు మిక్కిలి చింతాపరుడై యడుగులు వేయుచుండెను.

‘అన్నమంత్రిశ్వరన కి నిర్బంధ మేమి? నా కివికేషగౌరవ మేమి? ఈ సగరమున నెందు బోవుట కైనను సర్వస్వాతంత్ర్యము నాకు మహారాజులు దయచేసినారు. కాని నా కెం దేగవలసిన యవ సర మున్నది? నా త్రేతాగ్రామము కేకవత్సరస్వయంభూనికేతన ములును గాక వేరెందు బోవ పని యున్నది! అన్నమంత్రిని గూడ నేను చూచిరానవచ్చును. కాని చూచి ఏమి చేయుదును? సామ్రాజ్యపట్టాభిషిక్తు డగు మహారాజుచే శిక్షితుడైన యన్నమంత్రి శ్వరల నైనను మాబోంట్లము దర్శింపవచ్చునా? దోషము కాదా? అతడు నిర్దోషియే అట్లు నిర్దోషి యని మరల మహారాజులచే నిశ్చిత మగునవరకు నట్టివానిని మాబోంట్లము చూడరాదు! ఎంత కష్టమగు వ్రతము! అదియును గాక అన్నమంత్రిని నేను చూచి వచ్చుచుండుట యుక్తమును గాదు. మహారాజుల యాజ్ఞలు చిత్రములై యగమ్య గోచరములుగా నుండును. నే నీ యనుమతి నాధారము చేసికొని అన్నమంత్రియొద్దకు రాకపోకలు సల్పుచుందునేమో పరీక్షించుటకుగూడ నిట్టి సర్వస్వాతంత్ర్యము మహారాజులు నా కిచ్చియుండ వచ్చును. —’

ఈవిధముగా సోమయాజి చింతించుచుండును. కాళ్లు మాత్రము సుపరిచిత మగు రాజమార్గమున సాగిపోవుచుండెను. కృష్ణ పక్షము! చీకటిగా నున్నది. ప్రక్క నున్న మందిరములనుండి దీప ముల వెలుగు రాజమార్గమును మధ్యమధ్య కునులుకునులుగా పడుచు భాసింపజేయుచుండెను.

వా రప్ప డొక చీకటికునిలోనికి చొచ్చియుందురు. సోమ యాజి యాలోచనలో నుండి బాహ్యప్రపంచ మెరుగ కుండెను. ఆకస్మికముగా తన చుట్టును గందరగోళముగా పెద్దద్రవ్యని యగు చున్నట్లు తోచి నిద్రనుండి మేల్కొంచునట్లు సోమయాజి చుట్టును పరీక్షించెను.

ముందు త్రాగి వచ్చుచున్న కర్ణాటకులు పలువురు సోమ యాజులను కొట్టుటకై అన్నిదిక్కులనుండి మూగుచు కేకలువేయుచు చేతులు కర్రలు నెత్తుచుండిరి. ఆయనపై గురి చూచిన దెబ్బలన్ని టికి మారన తన దేహ మడ్డుపెట్టి కాచుచుండెను. గురునాథుడు సింహమువలె ఆ గుంపులోనికి జొరవడి చేతి కందిన ట్లెల్ల క్రమమృదు త్రోయుచు బాదుచు వారిపై విజృంభించుచుండెను. గురునాథు డెటు పోయిన నావైపునుండి యా త్రాగుబోతుల మూక తొలగి పారుచుండెను. భీమసేనుడు జేరు దిగవచ్చి కారవసేనలు చెల్లాచెదురు చేయుటకు తాను వర్ణించిన దీ నాడు గురునాథుడు తన చర్యతో ప్రత్యక్ష మొనర్చుచుండెను. గురునాథుడు త్రోయు త్రోవులకు ఒక్కక్కసారి నలుగురు, ఐదుగురు, పదిమంది కట్టలు కట్టలుగా వెనుకకు ఒకరిపై నొకరు పడి నేల కరచుచుండిరి. ■ గుంపులోని వారు గురునాథుని తాకులు తప్పకొనుచు ఎట్లో సుకుమారు డగు మారనపైకిని వృద్ధు డగు సోమయాజిపైకిని కవియ ప్రయత్నించు

చుండిరి. వారు కొట్టుచున్న దెబ్బలతో మారనదేహ మంతయు కమలిపోయెను. అత డెంతసేపటికిని తిక్కనసోమయాజిపై దెబ్బలు పడకుండ కాచుకొనుటయేగాని తన్ను రక్షించుకొనుటకుగాని యా త్రాగుబోతులను శిక్షించుటకుగాని యత్నింపలేదు. సోమయాజి నిస్తంద్రుడై నిలుచుండెను.

అంతలో గురునాథు డది చూచి మహాగ్రు డయ్యెను. మారన సోమయాజుల నిక రక్షింపజాల డని స్పష్ట మయ్యెను. ఆ గుంపులో నొకరియొద్దనుండి యొక దండమును గురునాథుడు బల వంతముగా లాగికొని అది మిక్కిలి చాకచక్యముతో త్రిప్పుచు సోమయాజుల చుట్టు ప్రదక్షిణము చేయసాగెను. ■ దండ మాతిని చేతిలో కాలదండమువలెనే భయంకరమై తాండవింపసాగెను. ఆ యుద్ధోపమునకు ■ కర్ణాటకుల గుంపు తాళలేక చెదరిపోజొచ్చెను.

సరిగా ఆసమయమున కొక్కసారిగా అన్నిదిక్కులనుండి శింఖారవములు మారుమోగినవి. మారనగురు వీరభద్రులతో గండ డాగుంపును చుట్టుముట్టెను. వీరభద్రులను చూచినంతనే పారిపోవ దారిలేక ఆ కర్ణాటకులు నిలుపున నిలువబడిపోయిరి. త్రావిన మత్తు ఒక్కసారిగా వీరభద్రులు ప్రయోగించిన కళాఘాతములతో వారికి వదలిపోయినది!

రాద్రమూర్తియై ఇంకను కర్ర త్రిప్పుచునే యున్న గురు నాథునకు గండడు వినీతుడై మ్రొక్కి శాంతింపు డని ప్రార్థించెను. అప్పటికిగాని రాజభటులు వచ్చి వా రని గురునాథునకు తెలియలేదు. అప్పుడు గోజుచు త్రిప్పుచున్న కర్ర యాపి యాతడు నిలువబడెను. గండ డామవురను పరామర్శించి ఆ కర్ణాటకుల గుంపులో నున్న నలువదిమందిలో నొక్కరినిగూడ తప్పించుకొనిపోనీయక పాళము లతో దృఢముగా బంధింప జేసి చెరసాలకు తీసికొనిపోయెను.

గురునాథుని కై దండసహాయముతో మారన ఎట్లో ఇల్లుచేరెను. తిక్కన సోమయాజి మారనపై కరుణార్ద్ర మగు దృక్పథముతరపుచు నతని దెబ్బలు తన యమృతహస్తముతో నిమిరుచు తోడనడచెను.

ఇంటికి చేరగనే మారన నిలువలేక తూలి పడిపోయెను. అన్నమంత్రియింటిలోనివా రందరును మారనచుట్టు మూగి గురునా థునివలన జరిగిన వృత్తాంతమంతయు దెలిసికొనిరి. అందరును మార నకు పసు ద్రవిధము లగు సుపచారములు చేయసాగిరి.

కొలమున కెంత వైపరీత్యము వచ్చినది! రాజధానీనగరసిథు లలో అన్నమంత్రిశ్వరునికి పూజ్యు లగు నతిథులను త్రాగుబోతులు చుట్టుముట్టి కొట్ట సాహించుట!

అన్నమంత్రిశ్వరుని కుమార్తె బాలాంబ మారనను ఆ నీతిలో చూచినంతనే బాపుగు మని యెడ్డుచు నతనియొద్దనే నిలిచిపోయెను. మారనకు శీఘ్రముగనే స్మృతి వచ్చినది. ఎంత చెప్పినను ఆ రాత్రి బాల అన్నము నీరు ముట్టలేదు. నిద్దరపోలేదు. మారనయున్న చోటినుండి ఈవలకు రాలేదు. మారనబాధకంపె ఆ ఆరేళ్లపిల్ల యా నేదన చూచినవారికి కడుపు తరుగుకొనిపోవునట్లుగా చేసెను. అది మాటిమాటికి ‘తాతగారూ, తాతగారూ, —’ అని స్వయయాజిని పిలుచుచు ఆ సాయంత్రము జరిగిన వృత్తాంత మడుగును. వినుగు లేకుండ గురునాథు డాదరముతో నది యడిగినదాని కెల్ల ప్రత్యు త్తర మొసగుచుండెను.

‘మా నాన్నగారు చూచిన ఆ నీచులను ప్రాణములతో పోనిచ్చెడివారా? — తాతగారూ, నాన్నగారు ఎక్కడ నున్నారు?’ బాల యట్లు ప్రశ్నింపగా గురునాథుని కన్నుల నీరు గారిను. సోమ యాజుల కన్నులు ఆగ్రములై మొగ మవలకు త్రిప్పుకొనెను.

శి కా గ త్రి

(10 వేజీ తరువాయి)

ప్రహరించెన్ని జనేత్రయుగయులన
బా! రక్త కూపంబులై!
దహించున తనువెల్లకంతమును ని
రారించి రక్షించిసం
గ్రహమన జేయును నాదు యాతనను శి
శ్రుంబోగురుత్తంసమా!

— 3 వ, రంగం —

(కళాకోవిదుడు ధూర్జనుని తుమించడు.
వానివిన్నపం ప్రోసివుచ్చి ఆశ్రమానికి తిరిగి
పోయాడు. సాదామని అతనివెంటబడి ప్రార్థి
స్తుంది.)

సాదామని:

నాప్రియుం డట నంధుడై నవయుచుంట
నరసి యెట్లొర్తుతండ్రి నాయార్తికొంత
అవధింపుము నానిపై నలుకమాని
చతుల నొసంగి నాప్రాణరక్ష సేయు

కళా: అమలశీతాంబుపూరకాసారమట్లు
పరగుచుండిన యాశ్రమవాటి నెల్ల
కలతపెట్టిన యున్న తగజము వాడు
తుమ కనర్పడు కూతుర సాగిపొమ్ము

సాదామని:

నాకెందుకు బ్రతు కిక నాన్నా
సాప్రియుడే లేకేయున్న!

ఓ మహాజ్వలచంద్రికారామణీయ
విలసితాద్భుతరాత్రీ! నవినరాగ
రాజితో న్యేమకుసుమసార్వభౌమతరస్
మధురమధుపాయి భ్రమరి! చంద్రాప్రసూన
సురభిలామందమరుతమాతకాభి
కాంతరసవిలీలవిహంగి! ఇపుడే
ఋణములేగ మీకు నాకును—

(అంతలో ఆమెతండ్రి చురచురమాస్తూ

లోనికి వెళ్లిపోతాడు)

సాదామని:

అయ్యో నీకంతటికోపం
ఆతనిపై నిపు డెందుకు నాన్నా
కోపం చాలింపుము తండ్రి
శాపం మరలింపుము తండ్రి

కళా: విననువినను నీమాటలు వారి!

జేసినదే యొక చిన్న శిశు—

పొమ్ముపొమ్ము నన్ను తిలకిమాలకు
పొద్దుపొద్దుపు సమయమామోయను

సాదా: ఎవనివల సీతమాలత కిన్ని నాళ్లు
ప్రాణమో ఎవనిపొదద్యయిన నాడు
వలపు వయసును గృహ్యునింపగ దలంచి

యంటినో వాడు నను గననోపజేసి ఇంక “భలే మసాలా” అంటూ రొట్టలు
అందమేటికి వయసేల యసువు లేల!!
ఓ యనంతవిభావరి! ఓహామహాగ్ర
దురతసంఘటనాజీర్ణివోరుగర్భ!!
ఓ విభావరి! సాగసునిశ్శౌక మట్లు
లాగినైపుము నా శరీరంబునుండి
గురువుల దండ్రులను తిరస్కరణ చేసి
నట్టి పురుషుల కంధకారాప్తి నిజము
స్త్రీకి హృది భగ్నమే తథ్యశిశు జామ్ము

మన ముక్కుగతి

ఏమౌతుంది?

(13-వ వేజీ తరువాయి)

మీటర్లు, ఇంకా దుర్వాసన పనికిస్తే ప్రింతో
మీటర్లు ఉన్నమాట నిజమే. ఒప్పు
కున్నాం. కాని అ వెక్కడ! గాలిలో
ఆవిరిరూపంలో ఏదైనా వస్తువు లేచినచ్చి
కంటికి కనిపించేట్లయితేనే ఈ యంత్రాలు
వాసన పట్టగలవు. అంతే. కేమేరాఉందంటే
కన్ను చేసినంతవరకే చెయ్యగలదు. ఫోనో
గ్రాఫ్ ఉందంటే అది వినమాగలదు; విన్న
దాన్ని అక్షరరూపంలో వ్రాసిపెట్టనూ
గలదు. కాని అ తరేదో, మిర పకాయగో
ప్రేదో విడమర్చి చెప్పడానికి యంత్రంలేదు.
చచ్చినట్లు ముక్కుతో ఎగపిల్చవలసిందే.

డా॥ వాక్ మైజెన్ ఒక జోష్యంకూడా
చెప్పారుట. (ఈ వార్తకూడా సత్యమనే
అనుకుందాం) కొన్నితరాలు గడిచిపోయే
సరికి మనుష్యుల ప్రాణశక్తి క్రమం గా
క్షీణించిపోతుందన్నారుట. మా ఉద్దేశం
ఏమిటంటే డాక్టరుగారు చెప్పినమాటకి అతి
వ్యాప్తిదోషం కొట్టిందని. మన ప్రాణశక్తి
క్షీణించి అంతరించిపోతుందంటే ఒప్పుకోం.
జీవపరిణామం మరీ అంత తేగబడి పరుగు
లేతదు. అసలు ఇప్పటి మన ప్రాణశక్తి
ఇంతకి రావడానికి కొన్నికొట్ట సంవత్స
రాలు పట్టింది. తరాలు గడిస్తే చాలదు,
లక్షలు కొట్ట సంవత్సరాలింకా గడిచి
పోవాలి. అప్పుడుగాని మనకి రాత్రివేళ
మల్లి పూలవాసనకూడా ఆనందించలేని దుస్థితి
సంభవించదు.

వాసనశక్తి తగ్గిపోతే నిజంగా మన రుచి
రసం ఏమాతాయో! తిన్నే తాగే వాసన
చూడలేకపోతే నాలుకకి రుచి చచ్చిపోతుం
దని మా ఉద్దేశం. (మా ఊహా తగిన గట్టి
కారణాలున్నాయి లెండి.) వాసనతో
పాటు చూచిమాడా చచ్చిపోయినప్పుడు

ఇంక “భలే మసాలా” అంటూ రొట్టలు
వెయ్యడం ఇంక ఉండదు.
[న్యూయార్క్ టైమ్స్ నుంచి]

ఉబ్బసపు

రొగము

నకు

శాస్త్రయుక్తమైన చికిత్స

ఉబ్బసపురొగము చికిత్సలతోనూ మంత్ర
ములతోనూ తదితర విధములైన ఔషధము
లతోనూ అప్పటికప్పుడు తగినట్లు కని
పించినా ఈ మందులవలన అది దీర్ఘరోగ
ముగా మారుట తప్ప ఏమియు లాభము
లేదు.
పురోహిత శ్యానహరి అనేక సంవత్స
రములుగా వైద్య శాస్త్రమునకు తెలిసినదే
ఉబ్బసమునకు సరియైన శాస్త్రయుక్తమైన
మందు యిదే అని. అందరికీ తెలిసినదే.
చక్కగా జీర్ణం అవుతుంది. క్రమం క్రమంగా
ఆరోగ్యం చేకూరుతుంది. ఉపరిలిప్తులు
బలపడుతవి. ఉబ్బసం శాస్త్రతంగ నివారణ
మగునుచుంది కెమిస్టు లందరివద్ద 3. బా
6. బా. 12. బా. ల సీసాలలో రు. 3/8. రు.
6/- 10/- లకు దొరకును. లేదా డాక్టర్
పురోహిత ఫార్మసీ
కొల్లాపూర్, యస్. యస్.
సి. గారికి వ్రాయుడు.

పురోహిత శ్యానహరి

మద్రాసు స్టాడిస్టులు: అప్పా అండ్ కో,
చై నాజాదు (2) జే. బాలాభాయ్ అండ్ కో,
280 చై నాజాదురోడు. (8) దాదా అండ్
కంపెనీ, నై యప్ప నాయకావీడి; రాజమండ్రి,
ఈశ్వరదాస్ అండ్ కో, బెజవాడ, బెజవాడ
మెడికల్ స్టోర్సు; విశాఖపట్నం; వైజాగ్ మెడి
కల్ స్టోర్సు; సికింద్రాబాద్, వందలిక్ అండ్ కో,
సుడికవీడి; నెల్లూరు, పి. ఆర్. గోపాల్
బ్రదర్సు, త్రుంకురుడు; ఒంగోలు, ధన్వంతరి
మెడికల్ స్టోర్సు, గుంటూరు, మెడికల్ అండ్
ఆస్టికల్ ఎంపోరియం; గుడివాడ, గుడివాడ
మెడికల్ స్టోర్సు; ఏలూరు, రావు మెడికల్
స్టోర్సు; కాకినాడ, లక్ష్మీనారాయణ్ అండ్ కో;
మచిలీపట్నం, మెడికల్ స్టోర్సు.

నరకంలో స్వర్గం

(16-వ పేజీ తరువాయి)

అదిగో కోడలుంది. చెప్పవూ. నీ మీదే ఆశ పెట్టుకొని యాత్ర సాగించేస్తాను. ఆ కాశీ విశ్వనాథుడు, యీ యేడుకొండల వాడు మళ్ళీ నింపాడిగా యీ ప్రాణిని యిక్కడకు చేరిస్తే, ఆ జేవుడిపేరూ, సోపేరూ చెప్పకుటాను.

ఈ చివరమాటలు సుందరమ్మకు విస్మయాన్ని కలిగించాయి. వెంకమ్మమీద మొదటినుంచీ వున్న అభిమానం, భక్తి కట్టలు తెంచుకొని ప్రవహించింది. వెంకమ్మ యాత్రకు బయలుదేరుతూ కోడల్ని పిలిచి కూర్చోబెట్టి నిమగ్నంగా “సుందరమ్మని జాగ్రత్తగా చూడండి” అంది. స్టేషను గారి భార్యకు సాధారణంగా ‘లా’ పాయింట్లు ట్యాంకుగా తెలుస్తాయి. శౌతికదృష్టితో వున్న ఆ ‘లా’ పాయింట్లతోనే దానికేం లోటు? ఏదో పనిపాటుచేస్తుంది. తింటుంది. ఉంటుంది. యేం భయపడకండి.”

“అంతేనా కోడలా? తినటం, వుండటం మేనా చెప్పావా? అభిమానం, మంచీ, మర్యాదలూ వుంటాయి. యెప్పుడూ పట్నం ముఖం యెరగని పిల్ల. వైవాళ్యంంటికి వెళ్లిన పాపాన పోలేడు. వెంట తిప్పుకోవాలి. నేర్పాలి. మీ అందరికీ తిండిదగ్గరికి వస్తే కోపా లూడిపడ్డాయిగా”

“యేదో మేం పడ్డాం అండి. మీరు కులా సాగా వెళ్లిరండి. అంతకీ కాదంటే వంట బ్రాహ్మణ్ణి పెట్టాం.”

యీ మాటలకు వెంకమ్మ నొచ్చుకుంది. సద్భావంతో వీళ్ళంతా సుఖపడతారని, తల్లి, తండ్రీ, మొగుడూ ముగ్గుకో యెవరూ లేని దిక్కులేనిపిల్లవి, నేరకు ప్రతి ఫలంగా కడుపునిండా తింటుందని తెస్తే - చివరికి ఆమె ఆరాటం అంతా చీపురుపుల్ల చివరవిరిచి పడేసినంత తేలిగ్గా కోడలు మాట్లాడింది! దేవుడున్నాడని నమ్మే వాళ్ళకి దేవునిపుట్టుపూర్వోత్తరాలు, ప్రస్తుత జీవితం ఆఖరు. వాళ్లు బాధపడేటప్పుడు యేదో ఒక రూపు, లేక ఒక పేరు పెట్టుకొని స్మరించటంతో బాధ నయంచేసుకుంటారు.

ఏడుకొండలవాడిని స్మరించుకుంటూనే వెంకమ్మ గుమ్మందాటింది. తోడూ నీడా

లేని అనాథపక్షిలా సుందరమ్మ అటమటించి పోయింది.

దినదినానీ ఆమెలో తెలుసుకోలేని ఆరాటంమండిపోతోంది. అయినా అప్పుడప్పుడూ అయింటివాళ్ళవిషయం ఆలోచించకుండా వుండలేకపోయేది. వెంకమ్మ రైలుస్టేషనుకు వచ్చిన త్రోవలో మనుషుడు, మనుమరాలివిషయం చాలా తక్కువ చెప్పింది. కృష్ణారావు, పద్మ అన్న చెల్లెల్లా సరిగ్గా ఆమెకు కనుపించలేదు. ఒకరితో ఒకరు మాట్లాడుకోరు. మాట్లాడినప్పుడైనా యేదో వాదించుకుంటూ వుంటారు. ఒక చాటునుంచి వీళ్ళ సంగతంతా వింటూ కంటూ వున్న సుందరమ్మ అప్పుడప్పుడూ నవ్వుకునేది.

పద్మకూడా అంత చదువెందుకూ? ఈయింట్లో వాడకుండా వున్న సామానులు, బంగారునగలు... అబ్బా అనవసరంగాయితే డబ్బు దించెయ్యటంవలన యేం లాభం? ఆముగ్ధపద్మకుకొద్దవ్వరం కాసిందని యెందరోచ్చారు? రెండువందలీచ్చి యింటి యజమానురాలు ఒక చీరె కొన్నది. ఇంటి యజమాని పదిగంటలవరకూ యింటిదగ్గర వుంటాడు. సాయంత్రం వేగంగానే వచ్చేస్తాడు. అన్నయ్య ప్రాద్దున్ననుంచీ ప్రాద్దు గ్రంథేసరకూ వీళ్ళనీ వాళ్ళనీ పట్టుకుంటే ఒక రూపాయైనా రాదే? యీ సందేహాలకి సమాధానం పెద్ద నిట్టాగుస్తో “కర్మఅంతా పూర్వజన్మలో చేసిన పాపం!” అనుకొని శాంతించింది.

* * *

పద్మ చూపుల్లో యెప్పుడూ అదొక విధమైన వుత్సాహంతో కూడుకున్న కొంటే తనం అగపడ్తుంది. నడుం సన్నంగా శరీరం పొందిగ్గా వుంటుంది. చెప్పకొని మరిచిపోలేనంత అందంలేదుగానీ, మనిషి శృంగారించుకొని నడుస్తుంటే లావాణ్యం వుణికివుణికి వెంటాడుతూ వుంటుంది. పెదాలు చేర్చి, బుగ్గలపొంగించి, ఆలోచనగా కళ్ళపై చెప్పి చిరునగవు వెబోయటం సరదా.

కృష్ణారావు అదొకతరహామనిషి. తనకు యేవిషయం తెలియనలే వుంటాడింట్లో. పైనూజేల ఘువులు వేస్తాడు. ఒక్కొక్కసారి యింట్లో వాళ్ళమీద విరుచుకుపడటం అలవాటు. అందచందాలవిషయమై ప్రాకులాడటంలో చాలా వుత్సాహం చూపిస్తాడు. ఫోటోలు తీయించుకోవటం సరదా.

సుందరమ్మనచ్చి పదిహేనురోజులైంది. ఇంకా ఆమెకు యింటి మీద ధ్యానం పోలేదు. అన్నయ్యకు వుత్తరం వ్రాయించాలని వుంది. యజమానురాలితో చెప్తే యామనుకుంటుందో? పద్మని అడగా లనుకుంది. ఎందుకో పద్మను చూశాక భయం వేసేది. కృష్ణారావు అడిగితే బాగుండుననిపించింది. ఆమెకళ్ళ కతడు చాలా మంచివాడిగా కనిపించాడు. ఆమె వండిన వంటకాలని ‘ఫీ. బాగులేవు. తిన నని’ పద్మ ఒకసారి విసిరిపారేసింది. స్టేషను గారు ‘పల్లెటూరివంటలు మరెలా వుంటాయి’ అని హేళన చేశారు. కానీ కృష్ణారావు యేమాటా అనకుండా నవ్వుతూనే తింటాడు. యీ మంచినీషిని అడగటం వల్ల తప్పుకుండా వుత్తరం వ్రాయించగల ననుకుంది. కాని ఆమెకు సిగ్గేసింది. యీ ఆలోచనపుట్టిన మూడురోజులవరకూ ఆయన గదివరకూ వెళ్లి నాలుగైదుసార్లు తొంగి చూచి, మళ్ళీ ధైర్యం చిక్కబట్టక తిరిగి వచ్చేది.

నాలుగోరోజురాత్రి కృష్ణారావు చాలా ఆలస్యంగా భోజనానికి వచ్చాడు. మరెవరూ అక్కడ లేకపోవట్టి ధైర్యం కూడబెట్టుకొని లేచిపోయే సమయానికి వుత్తరం వ్రాసిపెట్టుమని అడిగింది. ఆయన అలాగే అని చెయ్యి కడుక్కొని వెళ్లిపోయాడు. రెండురోజులవరకూ పిలిచి అడుగుతాడనుకుంది. అటువంటి దేమీ జరగలేదు. అన్నయ్య, వదినా, మాణిక్యం తన నెంతగా నిందిస్తుంటాలో అనుకొని భయపడింది. వాళ్ళ నిప్పుడు తలచుకుంటుంటే ఒక్కొక్కరూ యెంత మంచివారమ్మా అని పించేది. అన్నయ్య యెప్పుడూ పల్లెత్తు మాటనలేదు. వదినది పెద్దనోరు తప్పించి మనసు మంచిదే.

ఎలా కాకపోలేదేమిటో అన్నయ్యగనీ పిల్లలనీ, తననీ చంపెయ్యకండా జరుపుకోచ్చేది. మాణిక్యం నాలుగు తిట్టి బుద్ధులు చెప్పినా, దుఃఖాన్ని పంచుకొనేది... వాళ్ళంతా యెంతమంచివాళ్లు! అంతమంచి వాళ్ళకుకోపం తెప్పిస్తున్నానని మనసు వుండబట్టక యజమానురాలిని అడిగింది. ఆమె యే మాత్రం చిక్కాకుపడలేదు! “సరే యేం వ్రాయమంటా” పని అడిగింది. సుందరమ్మ ఆలోచనలో పడింది. వ్రాయమనటానికి యెన్నో విషయాలు అన్నట్లున్నా ఒక్కటి స్మరించ

లేదు. “నేను తేమంగా వున్నానని, వది నకూ, అన్నయ్యకూ, మాణిక్యంకూ మొక్తా నని వ్రాయడంమ్మా” అంది.

మొక్కడమేమిటే. వాళ్ళుగాని దేవుళ్ళా- సరే. యింకేమైనా వ్రాయస్తే వ్రాయించు. నే పద్యతో చెప్తాను” అంటూనే ఈజ మాసురాలు వెళ్లిపోయింది. పద్య పేరంలే చిన్నపిల్లలకు బూచీ పేరులా వుంటుంది సుందరమృకు.

III కొద్ది నిమిషాల్లోనే కృష్ణారావు వంట యింటిదగ్గరికి వచ్చి ఆమెవేపు చూడకుండానే యేమి వ్రాయాలన్నాడు. అంతవరకు నీరు వూరుతున్న కళ్ళతో యెదురుగా వున్న మంటల్ని చూస్తున్న ఆమె గా బ రా ప డి కన్నీరు తుడుచుకుంది. జవాబు చెప్పటానికి మాటలు దొరక్క గింజుకుంది. మరచి పోకండా యిన్ని రోజులకైనా వుత్తరం వ్రాయాలని వచ్చినందుకు సా సు భూ తి చూపించటం మెలాగో ఆమెకు తెలిసింది కాదు.

గబగబలేచింది. బట్టనరుకొని తడబడుతూ “అమ్మగారితో చెప్పాను” అంది.

పద్య యొక్కడితో వెళ్లింది. అమ్మ నన్ను వ్రాయమంది. యింకేమైనా చెప్తావా?” అన్నాడు.

“అంతే” అంది తలవంచుకొనే. కృష్ణారావు వెళ్లిపోతేనే “పెద్దమ్మ గారు యాత్రకు వెళ్లారని వ్రాయండి బాబూ” అంది. ఆయన తల పంకించాడు.

ఆవేళనే వెంకమ్మ వ్రాయించిన వుత్తరం వచ్చింది. పూరితేత్రంలోని జగన్నాథుని దర్శనభాగ్యం లభించిందని, భువనేశ్వరం వెళ్తున్నానని, సుందరమృకు జాగ్రత్తగా చూస్తుండమని కూడ వ్రాయించింది.

పద్య వుత్తరం చదివి పకపకనవ్వుతూ అన్నది.

“మామ్మ పిచ్చిగానీ-మొండి దేవుణ్ణి చూడగానేమాత్రం వూడిపడిందా? యీ తీర్థయాత్రలక్రింద తక్కువ తగలేస్తోందా?”

“వెళ్లారేగాని ధ్యానంయితేగా - తగలెయ్యనీమనం యామైనాఅంటే నాతల్లి యిచ్చి చచ్చిందంటారుగా-మనం యెందుకమ్మా చెడతామంటం-ఆపి చేప్చోదుదరనీ” అని తల్లి అందుకుంది.

యీ మాటలు సుందరమృకు వినలేక పోయింది. అంత మంచిమనిషిని పిల్లిలాతుల నాడటం, పైగా దేవుని నిందించటం యెంత

పాపం! చాలా జోరుగా మాటలు వెళ్లి పోతుంటే కృష్ణారావు వచ్చాడు.

పద్యపదిహేనేళ్ళజీవితంలో, యీ రెండేళ్ళలో గడించుకున్న అనభవంతో ఆడూ ఆపూ లేకుండా వాగటంతో, కృష్ణారావు అడ్డొచ్చి “పూర్తిగా తెలియంది యే విషయంగురించి పేలకు. మామ్మగురించి మాటాడటానికి యీయింట్లో యెవరికీ హక్కు లేదు”

సుందరమృకుపోయిన ప్రాణం మళ్ళీ వచ్చి నట్టైంది. మన స్వంతా కృష్ణారావుకు జోహారు లిప్పించింది. ఆవేళనుంచి ఆయనవేపు రోజుకి వందసార్లుగా చూసి నమస్కరించుకోవాలనిపించేది. వీలుచిక్కినప్పుడల్లా ఆగడివేపు ఒకసారి తొంగిచూసేది.

సుందరమృదృష్టిని గుర్తించాడాయన. ఇప్పుడు ఆమె యెదురుగా ముఖం ప్రక్కకు తిప్పుకొని కాస్తేపు నిలుచుంటున్నాడు. అప్పుడప్పుడూ ఆమెవేపు చూసేవాడు కూడాను, గంటలు దొరుకున్న కొద్దీ కృష్ణారావుగూర్చి ఆమె హెచ్చుగా ఆలోచించటం మొదలుపెట్టింది. తనచుట్టూ, తననీ మానుకొనేది. ఆమెలో యిదివరకెప్పుడూ పొందని యేవో తియ్యని భావాలు కమ్ముకు పోయేవి - ఆమెమనసులోనే కాకుండా, శరీరంలోనూ, నడతలోనూ ఒక విభ్రమైన మార్పు గుర్తించుకుంది.

ఆవేళ శనివారం. కృష్ణారావు, పద్య యింట్లోనే వున్నారు. సుందరమృకు పదిగంటలుకాకుండానే వంటపూర్తిచేసి తలదువ్వుకుంది. ముఖంలో కుంకుమరేఖ పెట్టుకొని వెంకమ్మ కొనివెళ్లిన తెల్లని చీర, జాకెట్ వేసుకొంది. మేడమీద నిల్చుని రోడ్డుమీద వచ్చేపోయేవాళ్ళని చూస్తోంది. పద్యయెలా కనిపెట్టిందో నవ్వునావుకుంటూ క్రిందికివచ్చి అన్నయ్యదిగ్గర నవ్వుతూ “ఒక్కసారి మేడ మీదకు వెళ్లు చూద్దాం” అంది పంచెవేసి నట్టుగా.

కృష్ణారావు మేడమీదకువెళ్లి నిశ్చింతగా రోడ్డువేపు చూస్తున్న సుందరమృకువేపుకొంత దూరంలో నిల్చుని చూస్తున్నాడు. పద్య వొంగి మెల్లకబ్రాకి చెవిదగ్గర నోరుపెట్టి మెల్లగా, “భావకపి! యే లోకంలో విహరిస్తున్నావా?” అంది. కృష్ణారావు గాబరా కప్పివుచ్చుతూ “గతిలేని లోకంలో మతిలేని మనుషులమధ్య” అన్నాడు. యీ మాటలు విన్న సుందరమృకు సిగ్గుతో దాగుండిపోవటం

అన్నా చెల్లెలూ చూడకుండానే మేడ దిగారు.

* * *
పీడరుగా రింకా కోర్టునుంచి రాలేదు. పెరటివాకిట మల్లెపాదప్రక్కన ఒక టేబిల్ చుట్టూ కుర్చీలు అమర్చి, పద్య, యజమానురాలు, కృష్ణారావు కూర్చుని ఒకావిడతో పిచ్చాపాటీ మాట్లాడుతున్నారు. వంట చేస్తున్న సుందరమృకుపోవు సామానులు తెచ్చుకోడానికి ప్రోరుగదిలోనికి వెళ్ళింది.
“యీపిల్లని యిదివరకు చూడలేదే?” అంది ఆ క్రొత్తావిడ.

“చుట్టపు చూపుకు అదేదో పల్లెటూరు వెళ్ళి అత్తగారు తీసుకవచ్చారు. ఇల్లరికం వచ్చిన అల్లుడు కాపదానితో కలకత్తా పోయాడట. తల్లితండ్రీ లేరు. అన్నదమ్ము డొక దద్దయ్య. యాత్రలకి దనుచేశారుగా. మేం బాధపడిపోతామని వంటకొసం తెచ్చి పెట్టారు!”

ఇంత పెద్ద సమాధానం యేమీ కాదన్నట్టుగా వింది ఆవిడ. సుందరమృకు సామానుల గదిలో సగం చచ్చింది. పద్య పకపక నవ్వుతూ “మనిషిని చూశారుగా. భూలోక రంభకమా! మామ్మ సుందరి అని నోటికింపుగా పిలిచేదండీ. అబ్బా...యేమి సొందర్యం! ఆభావకపులే వర్ణించుకోవాలి.”

అంతా ఒక్కసారి ఘక్కున నవ్వారు. అంగులో కృష్ణారావు ఒకడని గుర్తించుకున్న సుందరమృకు గుండె ఆగిపోయినంత పనయ్యింది. తెప్పరిల్లి నా చేతులతోనే ముక్కు, చెవులూ, బుగ్గలూ, కళ్ళూ వూడబెరుక్కోవాలన్నంత అసహ్యం వేసింది.

“ఆ దేవుడిమీద యెంత భక్తంటారు? పసుపు పులుముకుని స్నానంచేసి గదిలో గంటసేపు కొలుచుకు కూర్చుంటుంది. యీ మట్టి బొమ్మలో దేవుడు పిళ్లకొసమే దాగున్నాడు” పద్య యేదో పెద్దవిషయం కనిపెట్టినట్టు చెప్తుంటే సుందరమృకు వినలేక పోయింది.

ఈసారి కృష్ణారావు బిగ్గరగా నవ్వుతున్నాడు. నాగరికతతో మిలమిలమెరిసిన పోతున్న ఆవిడ యెదురగా తన నాగరికత చూపించాద్దా!

సుందరమృకు యిదంతా ఒక సరకంలా కనిపించింది. ఇందులో దేవుణ్ణి తిట్టారు! హేసళచేస్తారు! ఇంకేం చెయ్యరు? పిళ్లంతా పెద్ద ముక్కులతో వున్న యినపకాకులు! వెంకమ్మ అందుకోసమే యిక్కడ

నుంచి వెళ్లిపోయింది! తనుకూడ వెళ్లిపోవా. అనుకుంది. కానీ పదిహేడు, మాణిక్యం యెంత ఆడిపోస్తారు. ఎప్పుడు బాధపడినా 'నేనున్నా' నని చప్పున సహాయంచేసేది ఓదార్చేది ఒక్కటే - కన్నీరు!

పచ్చి వ్యభిచారిని 'సీత' అని పిలిస్తే యీ లోకంలో యెవ్వరైనా నవ్వుతారనుకోను. కానీ ఒక అందమైన సురాల్లె నయవ్వనిని 'సుందరి' అని నోటికింపుగా పిలిస్తే ఒక్కరైనా నవ్వకపోరు. ఈ సీతాదేవి పీడనసలహాకి వచ్చింది. బాగా చదువుకుంది. ముక్తుగా ఉబ్బుంది. మొగుడికి విడాకులీగవటంగురించి సలహా తీసుకోడానికి వచ్చింది. సుందరమ్మగురించి నవ్వింది!

ఉప్పనీటినుతిలో కప్ప నిర్మల జల ప్రవాహాన్ని గురించి నూతిదగ్గరకు వచ్చిన వాళ్లు చెప్పకుంటే విన్నది. సమర్థతా, శక్తి లేక అదంతా మిథ్య అన్నది. ఈ వుప్పనీరే ప్రపంచం, బ్రతుకూ, అంతానూ.....

పద్య హాసన చేసి నవ్వింది!!

* * *

సుందరమ్మ వచ్చి నెల రోజులైంది. వచ్చినరోజున వెంకమ్మను చూసి మనసులో కొంచెం శాంతి యేర్పడేది. కాని యిప్పుడు అశాంతి మనసులో పెనుగులాడుతూనే వుంది. మాటిమాటికి కృష్ణారావు ఆమె యెడట పడటం, యిదివరలా అతని ముఖం వేపు చూస్తుండో లేదో అని వుబలాట పడటం జరుగుతోంది. సుందరమ్మ పొర పాటునైనా ముఖం యెత్తలేదు. అందమైన ఆడదాని ముఖంకోసం కథల్లోనూ, కలల్లోనూ పరితపించే కృష్ణారావుకు వికారమైంది. తను అందగా లేనేమోనని పదిసార్లు అద్దం తీయించుకున్న అన్ని ఫోటోలు చూశాడు. సుందరమ్మ తన అందాన్ని కాదు, మనసును ప్రేమించిందని అనుకోవటానికి తగ్గజ్ఞానమైనా లేకపోయింది! అందరూ తన అందాన్ని గుర్తించి నుతించుకోవాలనే వుబలాటంతో వున్న కృష్ణారావుకు యీ మార్చేమీ బాగా లేదు.

సుందరమ్మకు బ్రతుకుమీద అసహ్యం వేసినా, అన్నయ్య యెముకలపోతేనా చూపించిన అభిమానంతో యీ నరకంలో బ్రతకనిస్తున్నాడు. ఈ నరకంలో తనెలాగో పాపం అనుభవించి బాధపడటం తప్పించి, అక్కడే ఒక స్వర్గం నిర్మించే శక్తి లేదనుకుంది.

ఇంటి యజమానురాలు మధ్యాహ్నమే

చెప్పింది సాయంత్రం అయిదుగంటలకే వంట కావాలని.

సుందరమ్మ వంట చేసి కూర్చుంది. "బట్టలు మార్చు. సినీమాకి వెళ్తాం" అని చెప్పి హడావుడిగా వెళ్లిపోయింది. సుందరమ్మకు మొదట వెళ్లాలని లేకపోయినా, ఇదివరకు సినీమాగురించి విన్నదికాబట్టి అదేమిటో చూద్దామనే కుతూహలం వుట్టింది.

సుందరమ్మ ఒక్కరైనా దిగువక్లాసు లోకి పంపించి పక్కా గంటసేపు అలంకరించుకోవటంనల్ల వచ్చిన వయ్యారంతో తల్లి కూతురు వెళ్లి కుర్చీల మీద కూర్చున్నారు. హాలునిండా జనం క్రిక్కిరిసివున్నారు. ఆమెచుట్టూ వున్న ఆడవాళ్ల వేషే అమాయకంగా చూస్తోంది. అపరిచితులతో మాటలెలా కలపడమనే విషయం అటుంచి, కలపటంగురించే ఆలోచించలేదు.

తెరమీద బొమ్మలుపడ్డాయి. రాసురాసు దేవుళ్లు కనిపించారు. మనస్సంతా భక్తితో నిండిపోయింది. నోరు ఆవలించి అనూయకంగా యేదో అనుభూతి పొందుతోంది.

దీపాలు వెలిగాయ్. పెద్ద సంశయంతో కొట్టుకుంటున్నా వెళ్లిపోవాలని లేచి నిలబడింది. చుట్టు ప్రక్కలవాళ్ళెవరూ కదలేదు. ధైర్యం తెచ్చుకొని "అవునమ్మా ఆ రాధ యేమైంది?" అని ప్రక్కావివని అడిగింది. సావధానంగా "కూర్చో అమ్మా! చూద్దవుగాని" అంది ఆవిడ.

కొంతసేపట్లో దీపాలు ఆరిపోయాయి. అవేవో రంగురంగుల అత్తరాలు, బొమ్మలు అగపడ్డాయి. వెంటనే శ్రీకృష్ణుడు కనిపించాడు. మనస్సంతా భక్తితో నిండిపోయింది. రెప్పవేస్తే దేవుడెక్కడ మాయమైపోతాడో అన్నట్లుగా చూస్తోంది...

సినీమా విడిచిపెట్టారు. బండిలో కూర్చున్నా కళ్ల యెదురుగా గోకులం, రాధా, కృష్ణుడు... వున్నారు. ఆనందంతో మనస్సంతా లూగులాడింది. ఆ రోజు ఒక గొప్ప పుణ్యదినం అనుకుంది.

ఆరాత్రి ఆమెకు నిద్ర రావటంలేదు. మనసునింపుగా తృప్తి వుంది. ఆలోచిస్తున్న కొద్దీ రాధకు జోహారు లభించుకుంటోంది. గోకులంలో ఆందరూ ఆమెను నిరకరించారు. తిట్టారు, కొట్టారు... ఇంత చేసినా నవ్వుతూ, ఆడుతూ... కృష్ణుని... యీ ధోరణిలోనే సుందరమ్మ తన పని చేస్తోంది.

ప్రక్కనే వున్న రెండు గదుల్లోనూ

చాలా రాత్రివరకు దీపాలు వెలుగుతున్నయ్.

ఒకసారి పద్యగదివేపు వేరిపారచూచింది. పుస్తకంలో ఒక యువకుని ఫోటో పెట్టుకొని పద్య దీక్షగా చూస్తోంది. అప్పుడప్పుడూ వక్షానికి అడుముకుంటోంది.

ఆమెదృష్టి మెల్లగా ఆగదిలోనే తేబిలు మీద వున్న మురళీకృష్ణునివేపు పోయింది. కళ్లు అప్పుచెప్పి చూస్తోందేగాని మనస్సంతా రాధతోనే నిండిపోయింది. తన కష్టాలకి రాధకష్టాలకి యేదో సంబంధం వుందనికూడా అనుకుంది...

రాసురాసు... అదేదో మగతా... ఒడ్డుకు కొట్టుకుపోవాలని ఆత్రుతపడే సమద్రతరంగాలలో, ఆమెలో భక్తితరంగాలు ఆత్రుత పడుతున్నయ్.

పద్య దీపం ఆర్పి పడుకుంది. చాలసేపటి వరకూ సుందరమ్మ ఒళ్లంతా జలదరిస్తునే వుంది... అదొకలా అయిపోయింది... లేచి నది... నవ్వుకుంది... చేతులు గట్టిగా దులుపుకుంది... పద్యగదిలోకి వెళ్లింది...

ఒళ్లంతా వుబ్బిపోయింది. మనస్సంతా భక్తితో పొంగిపోయింది. కెరటాలూ చేతులు ఆడిపోయాయి. తల బరువెక్కిపోయింది. మురళీకృష్ణుని పాదాలమీద తల ఆన్చి గట్టిగా కాగించుకుంది.

వీసీలాకాళంలో చందమామ చంద్రికలు వెదజల్లుతున్నాడు. భక్తి, ప్రేమా, అనురాగం త్రివేణీలా కలసిపోయాయి... చెక్కిల్లవైనించి మెల్లగా కన్నీటిధారలు జారుతున్నయ్...

ఏమంటుండో యేం చేస్తోందో... భక్తిలోతీనమైతాను అనుకున్న నరకంలో మానవ మాత్రుల కెవరికీ అక్కరలేని తన శరీరం వున్నదనే విషయం మరచిపోయిందేనూ!

మెలుకువ వచ్చేసరికి గది కాంతివంతంగా వుంది. వాళ్లంతా యెవరో యెదురుకు నవ్వుతున్నారో ఆమె కేమీ అరంకాలేదు. పద్య గొంతుకమాత్రం పోల్చింది.

"సినీమా అంతా నిజం అనుకుంది. పాపం! లే అమ్మా రాధాదేవి! ఆ పూలదండ నలికేవావ్ - గదిలోకి యింకెప్పుడూ రావోకు!"

యీమాటలు వింటానికి కలుపుగా వున్నా, సుందరమ్మ మనసులో నవ్వుకొని అనుకుంది. "ఈ నరకంలోనే ఒక స్వర్గం వుంది. దేవుడే నన్ను ప్రేమించటప్పడూ మీరు ప్రేమించకుండా బ్రతగలరా? మీరే మన్నా ప్రేమతోనే అంటున్నారు!"

హైద్రాబాద్ బాంబు

(23 వ-పేజీ తరువాయి)

న్యూట్రాన్లు చుట్టూ పరుగులుతీస్తాయి. పరమాణువులన్నీ మారినాయి కొంత పదార్థం విపరీతమైన శక్తిగా పరిణమిస్తుంది. హైద్రోజన్ బాంబులవల్ల ఎంత శక్తి ఉద్భవిస్తుంది? మామూలు ఏటంబాంబుల కంటే (అనగా యుద్ధంలో జపాన్ పైన ప్రయోగించబడిన యురేనియంబాంబుల కంటే) హైద్రోజన్ బాంబులు శక్తివంతమైనవని శాస్త్రజ్ఞులు చెప్పుతున్నారు. నిజాని కిన్ని రెట్లుండకపోవచ్చు. నిర్మాణంలో సమస్యల్ని బట్టి చూస్తే పదిరెట్లకంటే శక్తివంతమైన హైద్రోజన్ బాంబుల్ని తయారుచెయ్యడం అసాధ్యమని కొందరిఅభిప్రాయం. యురేనియం బాంబులు ఆట్రే పెద్దవిగా ఉండడానికి వీలేదు. ఆట్రే పెద్దవిగా తయారుచేస్తే, విమానాల్లో తీసికెళ్లి శత్రువుల పట్టణాలపైకి విసిరేవరకూ ఊరుకోవు. తయారైన తరువాతనే పేలిపోతాయి. హైద్రోజన్ బాంబులు అల్లా కాదు. ఎంత పెద్దవానినైనా నిర్మించవచ్చును. చేతనైతే ఒక ఓడవంత బాంబుని తయారుచేసి ఏమీ ఎరగనట్లు శత్రువుల ఓడకోపుకి తీసుకుపోయి అక్కడ పీల్చెయ్యవచ్చును. అంత పెద్ద బాంబు పేలిస్తే భూమి బ్రద్దలైనంత అల్లరి జరుగుతుంది కాని భూమి బ్రద్దలు కాదు. తీరా హైద్రోజన్ బాంబుని పేలిస్తే నీళ్లలోనూ గాలిలోనూ కూడా హైద్రోజన్ ఉంటుంది. కాబట్టి ఆ పేలుడు బాంబుతో ఆగక సముద్రపు నీటిలోనూ వాయువులోనూ ప్రేలుడు ప్రారంభించవచ్చునని కొందరి అనుమానం. కాని అది అసంభవమని శాస్త్రజ్ఞులు చెప్తున్నారు. హైద్రోజన్ బాంబు పేలడానికి ముందు ఏటంబాంబుపేలి, విపరీతమైన వేడిమి పుట్టాలి. అంతవేడిమి నీటికిగాని వాయువుకిగాని కలిగే అవకాశంలేనందువల్ల వరసగా సముద్రమూ ఆకాశమూ పేలుళ్లతో నిండిపోయే ప్రమాదంలేదంటారు.

ప్రపంచంలో దొరికే యురేనియం బహు కొద్ది. హైద్రోజన్ కావాలంటే ఎక్కడ బడితే అక్కడే ఎంత కావలసివస్తే అంత సిద్ధపరుచుకోవచ్చును. యురేనియంబాంబులు విధిగా చిన్నవిగా ఉండాలి. హైద్రోజన్ బాంబులు ఎంత పెద్దవైనా ఉండవచ్చును.

నిజానికి హైద్రోజన్ బాంబు ఎంత

శక్తివంతమైనదో ఒకటి పేల్చిచూస్తేకాని తెలియదు. త్వరలోనే అమెరికన్, పసిఫిక్ మహాసాగరప్రాంతంలో ఒక హైద్రోజన్ బాంబుని పేల్చిచూస్తారట. రష్యన్లుకూడా త్వరపడుతున్నారు.

హిమకన్య

(27-వ పేజీ తరువాయి)

గుజ్జలు సమ్మతించలేదు. బంగారం వంటి అమ్మాయే దక్క-నప్పడు నీ ధనంతో పనిలే దన్నారు. రాజకుమారుడు హిమకన్యలేకుంటే తాను బ్రతకలే నన్నాడు. తనకిస్తే ప్రాణంతో సమంగా చూస్తా నన్నాడు ఆ సుందరవిగ్రహాన్ని. మరుగుజ్జుల మనసు కరిగింది. ఇచ్చారు. రాజకుమారుడు సేవకులభుజాలపైన ఆవెట్టెను పెట్టి తీసుకువెళ్లాడు. దోవలో ఒకబండమీద ఒక సేవకుని కాలు జారి వెట్టె భూమిమీద పడి పగిలింది. ఆ కుదుపుకు హిమకన్య నోట్లో ఉన్న పండుముక్క కింద పడి పోయింది. ఆమెకు ప్రాణం వచ్చింది. రాజకుమారుడు హిమకన్యకు తన కథంతా చెప్పి ఆమెను పెండ్లాడతా నన్నాడు. ఆమె సమ్మతించింది. రాజకుమారుడు తనరాజ్యం చేరగానే పెండ్లికి నన్నాహాలు చేశాడు. విధివశాత్తు మాయలరాణికి కూడ పిలుపు వెళ్ళింది. ఆమె తనకున్న నగలన్నీ ధరించి, తీర్థంముందు నిలిచి గర్వంతో,

“వీరినెన్నడూ వినిపింపు నాకు అందాన నాలాటి అతివలున్నారా?”

అని ప్రశ్నించింది. అందుకు అద్దం ఇలా నిజం పలికింది.

“పేరుగన్న మాపెండ్లికూతురగు హిమకన్యమణి అందం ముందర హీనులుకారా రాణులుకూడ?” పరాధమంతో కంపించిపోయింది

రాణీశరీరం. హిమకన్యవివాహం సమాచారం తెలిసినచ్చింది. ఈర్ష్య పట్టలేక కాలకూటవిషాన్ని తానే త్రాగి మరణించింది.

బాలవిజ్ఞానం

(28 వ-పేజీ తరువాయి)

ధృవాలదగ్గరి ఖండాలు, దేశాలు, పట్టణాలు, పల్లెలు, ఇళ్లు, వాకిళ్లూ యావత్తూ మంచుతో నిండిపోతాయి. మల్లీ వేసం కాలం రావటంతోనే ఆ మంచంతా కరిగి అడ్డదిడ్డాలుగా ఒకదో వాతే న్నూ లేవ్వడా ఊళ్లమీద యిళ్లమీద నీళ్లు పారు తుంటాయి. ఈ అనర్థులు పడలేక అక్కడి మహామహామేధావులైన ఇంజనీర్లంతా కలిసి ధృవాలదగ్గరికిండి ఆలోచనానికి నిలుపు గాను, అడ్డంగాను కొన్ని వేలా లక్షలూ నదులు త్రవ్వేశారు. చిన్న చిన్న సముద్రాలంత చెరువులుగూడా త్రవ్వేసినట్లు కనిపిస్తుంది. వాళ్లకు వానలు లేవుకాబట్టి వేసం కాలంలో గూడా ఏమీయల్సింది పడకుండా మంచినీటికి చక్కటి సదుపాయాలు చేసుకున్నారు. ఇప్పుడాకరిగిన మంచంతా వేసంకాలంలో నీరై ఆనదుల్లో పారుతుంది. ఆ నీళ్లలోపడి యిట్లు మొచ్చినట్లు ఈతలుకొట్టవచ్చు... అయితే వాళ్ళలోకంలో ఇప్పటికీ పిల్లలకు పర్యటాలంటే ఏమీటో తెలియదుగాని, కొన్ని కోట్లసంవత్సరాలక్రింది టున్న పిల్లలకు తెలిసే ఉంటుంది. వాళ్ళ కాలంలో పర్యటాలు ఆలోకంలో కూడా ఉండే వుంటాయి. కాలం గడిచిపోయే కొద్దీ పర్యటాలుగూడా క్రుంగిపోతుంటాయి. మన హిమాలయపర్వతాలు కూడా కుంగి కొంత కాలానికి భూమట్లంతో సరిసమానంగా అణిగి క్షయమవును. అయితే ఎన్నోకోట్ల సంవత్సరాలకుగాని అది జరగదు. అసలీలోపల నూర్యుని విపరీతపు వేడికి భూలోకంలో పిల్లలు, పెద్దలు అంతా మలమల మాడి సలసల గిపోయి ఉంటారు కూడా! అందుకనే భూదేవి తన పిల్లలను రక్షించటానికి నూర్యుని కన్నా దూరదూరంగా జరుగుతోంది. అయితే ఒక వందసంవత్సరాలకు ఒక గజము దూరం పోతోంది అంటే నూర్యుని దిప్పుడు మనకు సగటున 9 కోట్ల 30 లక్షల మైళ్ళ దూరాన ఉంటే, యింకో వందసంవత్సరాలకి 9 కోట్ల ముప్పయిలక్షలైన యింకో గజముదూరంలో ఉంటాడు. ఇంకావుంది

మధురభారతి మాధవ పెద్దికవి

(17 వ-పేజీ తరువాయి)

పద్యాలు కొన్ని యున్నవి. పెద్దిళ్లుకాని కూతుళ్లుగూర్చి ఆయన ఆవేదన వెల్లడించే పద్యాలున్నవి. ముగ్గురు కుమార్తెలూ వివాహమొనర్చి, ఆయన స్వగ్రామమగు బ్రాహ్మణకోడూరులోనే స్వగృహంలో తల్లిగారితో జీవిస్తుండగా ఆయన కుబ్జసపు వ్యాధి అధికమై వైద్యుని మిశ్రంతెనాలిలో డాక్టరుగోవిందరాజుల చెంకటసుబ్బారావుగారివద్దకు వచ్చారు. సుప్రసిద్ధులు రసీకులు కవితాకళాభిలాషులు నగు డాక్టరుగారితో ఆయనకు పరిచయమేర్పడి, అది స్నేహంగా మారింది. డాక్టరుగారి ప్రోత్సాహంపైన వారు అనేక హాస్యరసకావ్యాలు రచించారు. వారితో లింగభృందావనం' డాక్టరుగారి ప్రోత్సాహంవలననే ముద్రింపబడింది. తెనాలిలోనే వారికి సుప్రసిద్ధివ్యాపించి వారు కళాభిమానులు నగు శ్రీవేదాంతం లక్ష్మీనారాయణగారి స్నేహంకూడా లభించింది.

ఆయన డాక్టరుగుబ్బారావుగారి స్నేహితులందరికీ స్నేహితుడైనాడు. తెనాలిలో ఏకభజరిగానా ఆయన ప్రారస పద్యాలు చదవడమండేది. ఇక ప్రతి సంవత్సరం దసరాకు దేవీచాతులలో, శ్రీరామ నవమికి హనుమాన్చాతులలో జరిగే ఉత్సవాలలో, సంస్కృతకళాశాలలో జరిగే గణపతిఉత్సవాలలో వారి కద్యపతనం - ముఖ్యంగా హాస్యరచనల పతనం - ఉండేవి.

ఆయనపద్యాలు ఆయనముఖతా వినాలని ప్రజలుత్సాహపడేవారు. మాధవపెద్దికవిగారు అద్యతనవిషయాలమీద చమత్కారంగా పద్యాలు రాసేవారు. మోదరాబాదుపోరాటం ముగిసినపిదప సైనికులగురించి ఆయన తమాషాపద్యాలు రాశారు. కేవలనింగుగూర్చి రాశారు. ఒకటేమిటి, ఆయన ఎల్లప్పుడూ పద్యాలు రాస్తుండేవారు. ఎల్లప్పుడూ ఆయనచేతిలో ఒక తెల్లకాగితాల పుస్తకం, ఒక పెన్సిల్, పొడుండబ్బీ ఉండేవి. ఆయన తరుచుగా చొక్కాధరించేవారు కారు. ఒక ఉత్తరీయం, తరుచుగా గోచీఊడిపోతూ ధోవతీ! లంబోదరం! వాసునరూపం!

తెనాలిలో నాలుగైదు వత్సరాలసరిపే శ్రీ మాధవపెద్దికవిగారు ఆయన మాధవ కుమార్తెవద్ద ఉంటున్నారు. రామలింగేశ్వర పేటలో గెండుసంవత్సరాలు మాబావగారి యింటిప్రక్క డాబాలో వారుంటువల్ల స్రుతిదినం వారితో ముచ్చటించే అవకాశం నాకు కలిగింది.

ఒక సంవత్సరంనుండి మాధవపెద్దికవిగారికి శరీరారోగ్యం సరిగా నుంటులేదు. ఉబ్బసవ్యాధి యుండగా - పైన నీరు చూపింది. 1949 సెప్టెంబరులో బెజవాడలో జరిగిన చెంకటశాస్త్రిగారి ఆస్థానకవి సమావేశహాత్సవానికి ఆయన నెల్లలేక పోయారు. ఆయన ఆఖరుసారి పద్యాలు చదివింది గుంటూరుహిందూకళాశాలలో జరిగిన ఆంధ్రవారోత్సవాలలో. 1949 జూన్లో తెనాలిలో శ్రీగోగినేని చెంకటసుబ్బయ్య నాయుడు పసువైద్యశాల 20 వ వార్షిక త్సవసందర్భమున సన్మానింపబడిన 18 మందిలో శ్రీ శాస్త్రిగారిోకరు.

వ్యాధి నానాటికి పెరుగజొచ్చింది. అందువల్ల ఆయన తెనాలిలో వన్న స్వంత ఫలంలో ఒక గదిపట్టు డాబా నిర్మించుకుని అందులో ప్రవేశించి మాడుమాసాలకూడా కాలేదు. ఆయన ఆకస్మాత్తుగా గుండె ఆగి పోయి 6-2-50 మధ్యాహ్నం ఒంటిగంటకు పరలోకాని కేగారు.

శాస్త్రిగారు జబ్బుతో బాధపడుతూ నాతో ఒకరోజున అన్నారు. "కామేశ్వర రావుగారూ! నాకేం కానాలి! జీవితంలో పొందవలసిన భోగాలన్నీ పొందాను గౌరవాలు పొందాను! ఎందుకో ఉత్తములైన స్నేహితుల వాత్సల్యాన్ని పొందాను. నా ముగ్గురు కుమార్తెలు చక్కగా నుండగా నేను మరణిస్తే నాకింకేం కావాలి?" కాని ఆయనకు మాడవకుమార్తె రాజేశ్వరమ్మ గురించి, ఆమె ఏకైకపుత్రుడు సాయిచెంకట కామేశ్వరరావుగూర్చి మానసికంగా ఆవేదన తుదిఘడియవరకుండటం నేను గుర్తించాను. ఆయన ఎక్కువగా ప్రేమించింది ముగ్గురు కూతుళ్లకంటే సాయినే! సాయాకి సాయాయే తోడ్పడతాడు!

ఇక ఆయనకవితాశక్తి భక్తిముక్తిదాయకమై ప్రజల కసురక్తి కలిగించేదిగా విరా

జిల్లుతున్నది. ఆయన నిత్యజీవితంలో కల్లా కపటం ఎరుగకపోవటం - ఆయనపద్యాలలో ప్రతిపదంలో ప్రతిఫలిస్తుంది! ఆయనలో గంభీరమగు శాక్యముండేది. ఇక హాస్య మాయనపద్యాలకు ప్రాణం - జీవితంలో కష్ట పరంపరలను మరపింపగల రసం!

భక్తితో శివుణ్ణి పొగడుతూ దేవుని రూపాన్ని హాస్యంతో వెక్కిరిస్తాడు. "ఒకతే చాలు గదయ్య! యేలుకొన నీహాదా కటయ్యా! ఒకర్నక తలపైన... నీ మొకముక్ మామొక మేమి రూప మిది శంభూ! ప్రేతభూతప్రభూ!" అను పద్యంలో భక్తితో హాస్యమును జోడించి నాడు.

"ఒకలంబోదరుడైన పుత్రకుడు మున్నుట్టిజే నీకు జాలకాబోలును సృష్టిజేసితివి యీ లంబోదరుంగూడ, దీగకు గాయలో బరువొనకాని, కుడుములో గల్పించి యవ్వనికి లాకొయ్యవ్యానికి నొక్కమైని యిడుములో మొల్పింతు మృశ్యుంజయా." "ఒక బిల్వార్చనయేని వీ డెలుగునో, యొక్కొక్కటేయొంటిమీదికి నిన్నేడులు వచ్చి యొక్క శివరాత్రిగాని వీ డుండెనో,

గర్భనిరోధిని

శరీరారోగ్యమునకు భంగంలేకుండ కొంత కాలమువరకు గర్భం రాకుండ ఆపుటకు ఔషధం రు 10 లు. చాలాకాలంవరకు రాకుండ చేయుటకు రు 25 లు. వి. పి. చార్జీ రు 1-0-0

పుంస్తవ వర్ణనైలం

నరములు బలహీనత కెంది సంతోషసౌఖ్యములకు దూరమై దుఃఖించువారల పాలిట వరప్రసాదాని మానవుండుకైలం. 1 సీసారు. 10 లు. వి. పి. చార్జీ రు 1-0-0 మరియు నేపాళదేశపు కన్సూరి, అంబరీషేమం కలసి ప్రత్యేకంగా తియ్యరుచేయబడి జగత్ప్రఖ్యాతి వహించిన నైలముగలదు. సీసా 1 కి రు 25 లు. వి. పి. చార్జీ రు 1. ఆర్థిచ్చువారు ముందుగా వైకం పంపుచూ జవాబుకు కనరు పంపేది.

డాక్టర్ రత్నం సన్ను, మలకపేట బిల్డింగ్స్, హైదరాబాద్, డక్కన్

మొక మేలాగున బెల్లి వాదెబ చెడిక
మోతుమ్మ నిమ్మందు నే
టిక్కి నామొక్కిన మొక్కి చాలు నన్నకొం
జేతప్ప మృత్యుంజయా!"

ఇక ఆయన ఈతిబాధలు - ఆయననేగాక
అవి ప్రజలందరినీ అన్నంతనూటిగా, రస
వంతంగా కనిపిస్తాయి.

"నోబుక్ బల్గంగ గాని పాపముల నె
న్నో చేయుచున్నాడ, ఆ
మాటే పట్టుదు నాకు, నీ వయిననుకొ
బట్టించుకొనటె యీ
నాటక గూడను గానవత్తు విటులే
నమ్మించి, చేజిక్కునా
బేటకొ ముంతువో యంచు గుండె దిగులా
నే తండ్రీ! మృత్యుంజయా!"

ఆయన 'మృత్యుంజయ శతకం' రస
వంతంగా కన్పిస్తున్నది. అందలి భావాలు
నిత్యనూతనములు.

ఆయన పాండిత్యప్రకర్ష మునంతా పద్యా
లలో జొప్పించక పద్యములు సులభగ్రాహ్య
ములుగా రచించగల నేర్పు కలవాడు.
ఆయనసహసాలు, శబ్దాలంకారములు సరళ
ముగా భాసిస్తవి. భావాన్ని ప్రధానంగా
చూచి తగినభాషలో అర్థవంతముగా
వ్రాయగల ప్రతిభ ఆయనలో సర్వత్రా
కోర్కొంచుచున్నది.

ఆయనశబరికావ్యం అత్యుత్తమస్థానం
ఆక్రమించుకుంది. "శబరి"లో ఆయన హను
మంతుని ప్రార్థిస్తూ!

"చదువం చున్నదియే మొ యున్నదిలే
చాలింక - సంగీతనా
రదసాహిత్యవతుర్ముఖత్యములు నే
రమృన్నరానేర వీ
ముదిమిక్ - బుట్టుకతోడి నాకవనముకొ
బొమ్మన్నచో బోవ దం
త్యదశకొ నైతిము నిల్పుమొయి హాసము
న్నా! దీని నాకల్పమున్!"

నిరాడంబరుడు, పండితుడు నగు
శ్రీమాన్మొదటి బుచ్చిగుండరామశాస్త్రిగారి
వాక్కు నిత్యనూతనసత్యగాంభీర్యముతో
విరాజిల్లుతున్నది.

ఆయనకవితాత్మకు శాంతి నొసంగుటకు
భగవంతుని ప్రార్థిస్తూ - ఆయనకవితాపరి
మళం ఆంధ్రుల హృదించి అందలి మాధు
ర్యాన్ని పొందవలెనని కోరుచున్నాను.

"శబరి"లో లీనమై, ఆయనే శబరియై
శ్రీ రామచంద్రుణ్ణి ఆరాధించినంత
చక్కగా నున్న దాయన"శబరి".

శబరికి మోతుము సాక్షాత్కరింపచేస్తూ,
"శబలబ్రహ్మము నావరించిన ప్రపం
చంబిట్లు సర్వంబునకొ
గుబుసం బిట్లు శరీర మియ్యదియు నీ
కుంగల్లె నీన్నాకులొ
శబరి! యాపమునందయాపతను సా
క్షాచ్ఛీవికంతమునకొ"

దబిసుల్ మున్నెవ రందజాలని విము
క్తత్వముగై నేయుమి!"

అన్నట్లుగా శ్రీ మాధవపెద్దికవిగారికి
వైకుంఠావాసము సిద్ధింపజేయుటకు శ్రీమహా
విష్ణువును ప్రార్థించుచున్నాను.

గ్రంథ సమీక్ష

బుర్రకథ:

నవీనభారత్: రచయిత శ్రీ ప్రయాగ
నరసింహశాస్త్రి. ప్రచురణ: జాతీయజ్ఞాన
మందిరం, 4 మునియప్పల్లెపేధి, కోమలేశ్వరం
పేట, మద్రాసు 2. వెల 4 అణాలు.

శ్రీ ప్రయాగవారి బుర్రకథలు రేడియో
ద్వారా ఆంధ్రదేశానికి చిరపరిచితాలే.
రిపబ్లిక్ సంస్థాపనసందర్భం పురస్కరించు
కుని వీరు మూడేళ్ల పరిపాలనలో కాంగ్రెస్
సాధించిన కార్యాల్ని గురించి, నవ్యభారత
రాజకీయవ్యవస్థలో కాంగ్రెస్ సంస్థ నిర్వహిస్తున్న పార్లమెంటు బుర్రకథగా వ్రాశారు.

కాంగ్రెస్ ప్రభుత్వానికి సంబంధించి
నంతవరకూ గులువైన భాషలో
సమీక్ష చేశారు. సామాన్యంగా అందరికీ
కలిగే సందేహాలు, ఇవ్వదు తరుచు వినవచ్చే
విమర్శలకు కాంగ్రెస్ వారి సమాధానాల్ని
సమయోచితంగా పాటరాపంలో చేర్చారు.

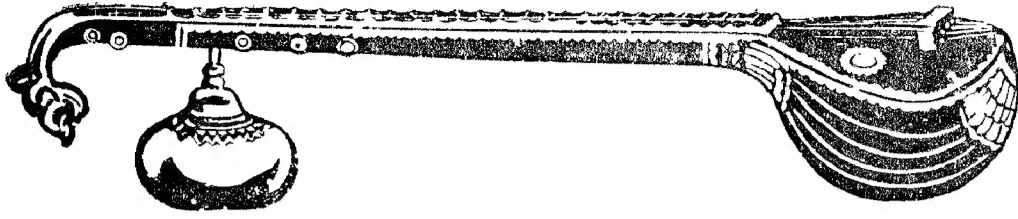
అయితే బుర్రకథలో వ్రాసే విషయంలో
సంవత్సరాలపేర్లు రాజ్యాంగపారిభాషిక
పదాలు పాటని అక్కడక్కడ కంటుపడ
చేస్తున్నాయి. బుర్రకథ పామరజనానికోసం
కూడా (వారికోసమే ముఖ్యంగా అంటే
అది వివాదాంశమేమో మరి) ఉద్దేశంపడ
దైతే, చెప్పేవిషయాన్ని సంకీర్ణపద
జాలంతో నింపితే విశేషానికి శ్రద్ధలో పించ
గల ప్రమాదం ఉంటుంది. సంగ్రహంగా
అందరికీ బోధపడే వ్యావహారిక ఉపమానా
నాలతో చెప్పే బాగుండేది.

కాంగ్రెస్ నాయకులవాదాన్నీ వారి విధా
నాల్నీ ప్రజల్లో బుర్రకథద్వారా ప్రచారం
చెయ్యడానికి శ్రీప్రయాగవారుచేస్తున్న కృషి
ప్రశంసాపాత్రమైనది.

హిందీ - తెలుగు స్వభావిని:

శ్రీపాగా వెంకోబరావు. ప్రకాశకులు
నవభారత్ పబ్లిషర్స్ లిమిటెడ్, కర్నూలు.
వెల 1 అణాలు.

హిందీభాషకు స్వయముగా చదువను
మాట్లాడను నేర్వగోరువారికి సులభముగా
బోధపడురీతిని రచించబడిన 60 పేజీల చిన్న
పుస్తకం ఇది. ఉన్న కాస్త వ్యాకరణాన్నీ,
ముఖ్యంగా క్రియాపదాల లింగవచన భేదా
లను సులువుగా అర్థమయేట్లు ప్రయోగ
పూర్వకంగా వివరించారు. అయితే హిందీ
భాషను వ్రాయనేర్చేవారికి పుస్తకం అంతగా
ఉపయోగపడుతుందని తోచదు. ద్విత్యాక్షర
రాఖి సంయుక్తాక్షరాల నెలా వ్రాయాలో
సరిగా వివరించబడలేదు. ఈనాడు వెలవడు
తున్న హిందీస్వభావినుల సంఖ్య చూస్తే
హిందీభాషపట్ల ఆంధ్రదేశానికి గల
ఆదరప్రేమలు బోధపడగలవు.
హిందీప్రచారానికై ఈరీతిగా కృషి
చేస్తున్నవారందరూ ప్రశంసాపాత్రులు.
అయితే వీరే తెలుగులోని ఉత్తమరచనల్ని
హిందీలోకి అనువదించి తెలుగుసాహిత్యం
ఎంత ఉన్నతిలో ఉన్నదో, తెలుగు
సాహిత్యపరుల కృషి యెట్టిదో విశాల
భారతానికి బోధపరచవలసిన అవసరం
ఎంతైనా ఉన్నది. వివిధ ప్రాంతాల
సాహిత్యసంస్కృతులను హిందీద్వారా
పరస్పరం పరిచయపరిచినట్లయితే భారతీయ
సంస్కృతికి సమగ్రము సౌష్ఠవమూనైన
స్వరూపము నివ్వవచ్చును. మన ప్రాంతమున
ఈ కృషికి శ్రీ వెంకోబరావువంటి రచయి
తలు పూనుకొనవలసియున్నారు.

తాళ్ళపాకవారి పదములు

శ్రీ రాళ్లపల్లి అనంతకృష్ణశర్మ

౪౭

(సంపు. 3 : పదం. 3౬౧)

అన్నమయ్యగారి రచన

లలితరాగం - రూపకతాళం

[పల్లవి]

- (౧) , స స ని ధ ధ | మా ధ ని ధ ధ | , ధ మ ధా ని | హా , , స ని ధ మ |
తెప్ప గా మ ట్టా కు మీ ద తే లా డు వా డు
- (౨) , ధ ని స స రీ ని ధ | ధ గా , మ ని ధ ద | , ధ గా మ ని ధ ని | హా స ని ధ మ గ స గ మ |
తెప్ప గా మ ట్టా కు మీ ద తే లా డు వా డు
- (౩) ధ ని స స ని హా రీ స స ని ధా ధ స | స ని ధ ని ని మ గ మ గ మ ధ మ | ద ని గ గ మ మ ద ధ ని ని
తెప్ప గా మ ట్టా కు మీ ద తే లా డు
గ రీ | హా , రీ స ని ధ మ గ మ ధ ని || స రీ
డు వా డు

[అనుపల్లవి]

- (౧) , ని స రీ హా | ని ని స రీ స రీ స ని ధా
ఎప్పడు లా క ము తె
- (౨) , ని స రీ స హా | స ని స రీ స ని ధ మ ధ ని
ఎప్పడు లా క ము తె
- (౩) , ని స మ గ రీ , | స ని స రీ స ని ధ మ గ మ ధ ని | హా , , రీ స ని ధా మా గ మ గ మా ధ మ ధా |
ఎప్పడు లా క ము తె నే లే టి వా డు
- (౪) ని , , స ని స రీ స రీ స ని ధా మా : గ మ గ రి స ని స మ గ మ ధ మ | ధ ని
నే తె టి వా డు (తెప్ప)

[చరణం]

, మ గ మ ధ ధ | గ గ మ ధా, |, గ మ ని ధ ధా | ని ధ ధా, మ గా |
 మో త నీ టి మ డు గు లో ఈ త గ అ చి న వా డు
 , మ మ మ గ రి | సా ని ధ ధ మ ధ ని స స మ గ మ ధ మ | గా, , , ,
 పా త గి లి నూ తి క్రిం ద బాయ ని వా డు
 , గ మ ని ధ ధ ని | మా ధ స ని స రి సా |, ని స గా గి | మ గ రీ సా సా రి గ రి ని
 మూ తి గో సి ప ట్టి మం టి ముద్ద పె ల్ల గిం చు వా డు
 , రి రి రీ రి | సా ని ధ మ ధ నీ |, నీ స రి ని ధా, మ | గ మ గ రి స ని స రి గ మ ధ ని || స రి (తెప్ప)
 గో త యై న పే గు ల పే రు లు గ ల వా డు

ఇట్లే క్రింది చరణములు :

- (౨) కోతికూత నోరివాని - కుట్టతమ్ముడైనవాడు;
 బూడిదబూసినవాని - బుద్ధులవాడు;
 మాడవన్నె లేడివంట - మాయల బడినవాడు;
 దూడల నావుల గాచి - దొరయైనవాడు. (తెప్ప)
- (౩) ఆకసాన బారువారి - అతివలనూనములు
 కాకుసేయువాడు; తుర - గముపైవాడు;
 ఏకమై వెంకటగిరి - నిందిరామణి గూడి,
 యేకాలము బాయని - యెనలేనివాడు. (తెప్ప)

లఘుటీక : దశావతారము లుల్లేఖించుట పదవస్తువు.

మోతనీటిమడుగు = ఘోషించు నీరుగల సముద్రము. మత్స్యవతారము; పాతగిలి = పురాణగూర్తియై; నూతిక్రింద = సముద్రముక్రింద. కూర్మావతారము; మూతిదోసి = నోరు ముందిరికి చాచి. వరాహగూర్తి; పేగుల పేరులు = హారములు. సింహాద్వైతశివునివి. నరసింహరూపము; కోడికూతనోరివాని = అహల్యజారుడై గౌతముని ఇల్లు వెడలించుటకు ఆకాలమున కోడియైకూసిన ఇంద్రుని; కుట్టతమ్ముడు = చిన్నతమ్ముడు - ఉపేంద్రుడు. వామనగూర్తి; బూడిదబూసినవానిబుద్ధుల వాడు = విభూతిధారియగు పరమశివునివద్ద చదువులు నేర్చిన పరమరామగూర్తి; మాడవన్నె = బంగారువన్నెగల; మాయా మృగమైన మారీచునిచే వంచుతుడు. రామగూర్తి; దూడల నావుల. వాడు = బలరామకృష్ణులలో ఎగరైనను కావచ్చును; ఆకసానబారువారి = త్రిపురాసురుల; కాకుసేయువాడు = చెఱిచినవాడు. బుద్ధస్వరూపము; తురగముపైవాడు = కల్కి.

ముద్రితపాదములు : పాతగిలెనూతి; మూడువన్నెలేడి; ఆకసానంబారెవోలి.

నేటి ప్రపంచం

(6-వేజీ తరువాయి)

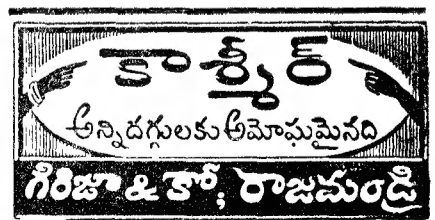
పెద్దపెద్ద కార్యక్రమాల్ని అమలుజర పడంలో, ముఖ్యంగా ఉక్కుపరిశ్రమని జాతీయం చెయ్యడంలో ప్రభుత్వానికి ఆటంకం లేర్పడవచ్చును. పదిమంది మెజారిటీతో కార్యకపతుల పార్లమెంటులో ఎంతకాలం తమ ప్రభుత్వాన్ని నిలబెట్టుకోగలదని అనేకులు సందేహిస్తున్నారు. కొన్ని

లండన్ పత్రిక లు తిరిగి ఈ సందర్భరాంతంలోగా ఎన్నికలు జరప వలసిన అగత్యం ఉంటుందని వ్రాస్తున్నాయి.

బ్రిటన్ లో కార్మికపక్షవిజయంవల భారతదేశంతో బ్రిటన్ వ్యవహారాలలో మార్పుండదు. చర్చిలో నాయకత్వాన కన్సర్వేటివ్ పక్షం గెలిచినట్లయితే భారతదేశానికి హాని వాటిలేదే. భారతదేశానికి చెల్లించ వలసిన డెబ్బరింగ్ బాకీల్ని రద్దుపరచాలని కన్సర్వేటివ్ లు ప్రచారం చేశారు. భారత దేశంతో వారు విరోధం తెచ్చిపెట్టుకొనే

వారే. అందువల్లనే బ్రిటన్ లో అట్టి ప్రభుత్వపక్షానికి విజయం లభించిందంటే భారతదేశవాసులు సంతోషించారు.

[నూర్యనారాయణ]

ఆంధ్రపత్రిక

ఉ గా దీ సంచిక

ఆంధ్రపత్రిక వికృతి ఉగాది సంచిక సంవత్సరాదికి, అకగా 1950 మార్చి
19 వ తేదీకి వెలువడగలదని తెల్ప సంతసించుచున్నాము.

మనోజ్ఞమైన ముఖచిత్రము — వికృతిసంవత్సర పంచాంగము
విషయ సమగ్రమైన ప్రస్తావన — విజ్ఞానప్రదమైన వ్యాసములు
ఆధునిక కవుల పద్యరచనలు — రసవంతమైన కథలు

త్రివర్ణచిత్రములు — ఏకవర్ణచిత్రములు — ఛాయాపటములు

కలిగి, సంచిక సర్వాంగ సుందరముగ వెలువడుచున్నది
డెమ్మి క్వార్టోపై జన కనీసము 150 పుటలు కలిగియుండును.

వెల రు. 2 లు మాత్రమే.

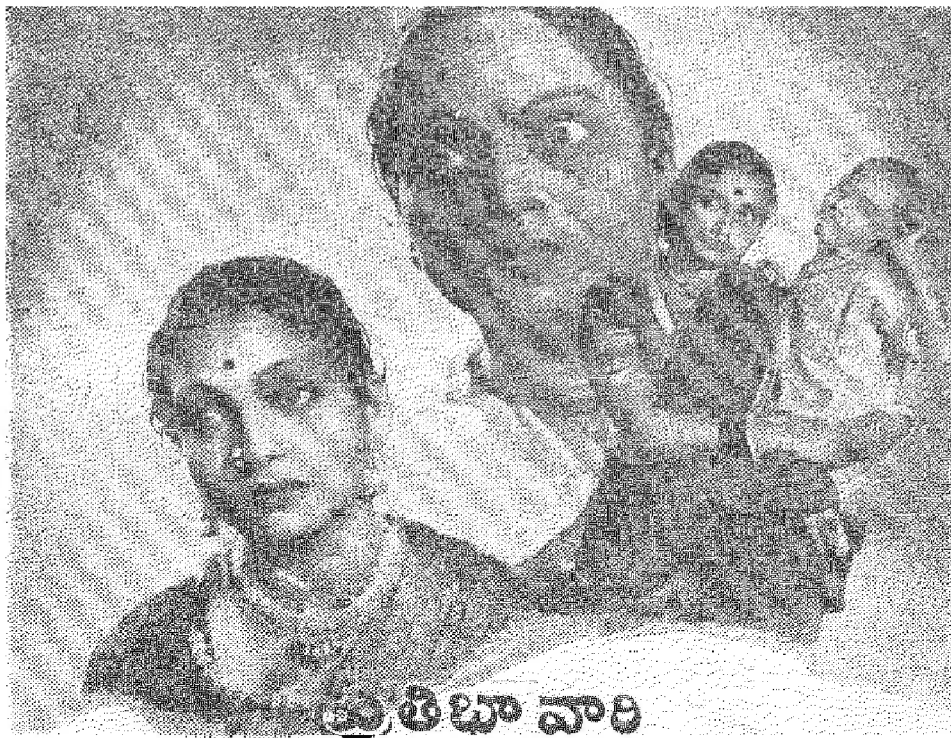
మీ సమీక్షమున గల 'ఆంధ్రపత్రిక' ఏజంటువద్ద గాని మాకు
ప్రాసిగాని వెంటనే మీ ప్రతిని రిజర్వు చేసికొనండి.

పోస్టుద్వారా పంపుటకు ప్యాకింగు, పోస్టేజీలకు అ. 8 లు అదనము.

మీ నే జ రు,

ఆంధ్రపత్రిక.

క్రిక్కిరిసిన ప్రేక్షకసమూహానికి ఆంధ్రదేశ ముఖ్య కేంద్రాలలో
ప్రదర్శింపబడుచున్నవి

ప్రతిభా వారి
శ్రీ లక్ష్మమ్మ కథ

ఆంధ్ర ప్రదేశ్
సాంస్కృతిక శాఖ
అనుమతి

ఆంధ్ర ప్రదేశ్
సాంస్కృతిక శాఖ
అనుమతి

ఆంధ్ర ప్రదేశ్
సాంస్కృతిక శాఖ
అనుమతి

ఆంధ్ర ప్రదేశ్
సాంస్కృతిక శాఖ
అనుమతి

పూర్వ, చిత్ర

ప్రొడ్యూసర్ & డైరెక్టర్: జి. బాలరామయ్య

పాటలు : మాటలు
చిలిజేపల్లి & గోపాలరాయశర్మ
సంస్కారం
సుబ్బరామన్

సాంస్కృతిక
శ్రీధర్

జన్మ
యస్. వి. యస్.

వృత్తి
రాఘవయ్య